

Erfgoednota

Visie en ambitie, Instrumentarium en Gebiedsbeschrijvingen

Inhoudsopgave

Deel 1: Amstelveens Erfgoed waarderen en benutten

- 1.1 Visie en Ambitie
- 1.2 De waarde van erfgoed
- 1.3 Actualisatie
- 1.4 Van object- naar gebiedsgericht
- 1.5 Behoud door ontwikkeling en herbestemming
- 1.6 Cultuurhistorie in bestemmingsplannen

Deel 2: Amstelveens Cultureel Erfgoed

- 2.1 Amstelveens Erfgoed
- 2.2 Amstelveen in haar omgeving
- 2.3 Poldergebied
- 2.4 Historische kernen en linten
 - 2.4.1 Het oude dorp Amstelveen
 - 2.4.2 Bovenkerk
 - 2.4.3 Nes aan de Amstel
 - 2.4.4 Buurt over Ouderkerk
- 2.5 Wijkopbouw en stedenbouwkundige structuren
 - 2.5.1 Tuindorpen
 - 2.5.2 Amsterdamse school / jaren '30 bebouwing
 - 2.5.3 Wederopbouw
 - 2.5.4 Woonerven
 - 2.5.5 Woongebieden na 1985
- 2.6 Amstelveense karakteristieken
 - 2.6.1 Groen
 - 2.6.2 Boerderijen
 - 2.6.3 Buitenplaatsen
 - 2.6.4 Kerken
 - 2.6.5 Molens
 - 2.6.6 Spoorlijn
 - 2.6.7 Verdedigingswerken
 - 2.6.8 Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek
 - 2.6.9 Banpalen

Deel 3: Instrumentarium

- 3.1 Van visie naar uitvoering
- 3.2 Landelijk beleid
 - 3.2.1 Wet op de Archeologische Monumentenzorg
 - 3.2.2 Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
 - 3.2.3 Besluit Ruimtelijke Ordening
 - 3.2.4 Erfgoedwet en omgevingswet
- 3.3 Gemeentelijk beleid
 - 3.3.1 Erfgoedverordening
 - 3.3.2 Archeologisch beleid
 - 3.3.3 Bestemmingsplannen
 - 3.3.4 Omgevingsvergunning voor monumenten
 - 3.3.5 Bouwplanadvisering
 - 3.3.6 Erfgoedcommissie
 - 3.3.7 Onderhoud aan monumenten
 - 3.3.8 Monumentale interieurs
 - 3.3.9 Subsidie voor onderhoud en restauratie
 - 3.3.10 Promotie van het Amstelveense Erfgoed

Deel 1:

Amstelveens Erfgoed waarderen en benutten

1.1 Inleiding

Erfgoed speelt een belangrijke rol binnen elke gemeente. Het is van belang bij de ontwikkeling van de hedendaagse stad, verbetert het vestigingsklimaat en heeft een grote aantrekkingskracht op publiek. Het kan gezien worden als een gemeenschappelijk goed, dat de kwaliteit van leven in de woonplaats verhoogt. Het vormt een aantrekkelijk decor voor wonen, werken, winkelen en recreëren.

Erfgoed¹ is van toegevoegde waarde voor het imago van een woonplaats en heeft een identiteitsbepalende factor. Het onderscheidt Amstelveen van andere gemeenten. Tegelijk zet stedelijke groei het aanwezige culturele erfgoed onder steeds grotere druk. Het is daarom van belang dat het Amstelveense erfgoed meer aandacht krijgt en goed wordt gepresenteerd. Bekendheid met het aanwezige erfgoed is niet alleen relevant voor bewoners, maar ook voor ontwikkelaars en andere bedrijven. Het is van belang dat we de kansen zoeken en benutten om onze kwaliteiten uit te dragen en bij nieuwe ontwikkelingen te betrekken.

Erfgoed is ons maatschappelijk kapitaal dat we in het algemeen belang beschermen en behouden, maar ook willen benutten: voor het Amstelveen van nu, maar zeker ook voor het Amstelveen van de toekomst.

In deze Erfgoednota beschrijft de gemeente het erfgoed van Amstelveen en de beoogde omgang ermee, in drie delen. Het eerste beschrijft de ambitie en de visie van de gemeente op de omgang met haar culturele erfgoed. Het tweede deel beschrijft Amstelveen in al haar (ruimtelijke) facetten; van de historische groei en de wijkopbouw tot het aanwezige waardevolle culturele erfgoed. In het derde deel wordt het instrumentarium beschreven: welke middelen hebben we ter beschikking om onze visie en ambitie waar te maken?

Heilige St. Annakerk, Amsterdamseweg 22

1 Met cultureel erfgoed bedoelen we in deze nota het fysieke, veelal gebouwde en/of ontworpen erfgoed binnen de ruimtelijke omgeving. Dat kunnen zowel aangewezen monumenten zijn, als wel objecten, landschappen of structuren met cultuurhistorische waarde. Voor het immateriële erfgoed, de cultuur en de kunsten en de kunstwerken in de openbare ruimte waaronder herdenkingsmonumenten verwijzen we u naar de nota Het Cultuurplan.

1.2 De waarde van Erfgoed

Cultureel Erfgoed is alles wat het waard is om behouden te worden voor komende generaties. 'Waarde' is een kernbegrip in de zorg en de waardering voor erfgoed. Wat als waardevol wordt beschouwd, verdient het immers om (her)gebruikt, behouden en gekoesterd te worden.

'Waarde' betreft meer dan alleen de financiële waarde: deze waarde komt in de markt tot stand in het spel van vraag en aanbod. In de meest basale betekenis verwijst het ook naar gebruikswaarde; zoals het wonen of werken in een gebouw. Daarnaast speelt de belevingswaarde van erfgoed een grote rol.

In alle gevallen waarbij waarde wordt toegekend aan het culturele erfgoed, is kennis van belang. Wanneer men de waarden (financiële waarde, gebruikswaarde, belevingswaarde) kent van het object of terrein, zal men een meer overwogen beslissing maken in de omgang ermee. Het is daarom belangrijk dat de gemeente haar culturele erfgoed promoot, aanstuurt op een verstandige omgang ermee en inspiratie biedt voor de ontwikkelingen ervan.

De waardering van cultuurhistorische gebouwen, objecten en gebieden is complexer dan het lijkt, zo blijkt uit de verschillende componenten waaruit 'waarde' bestaat. Wanneer de waarden zijn toegekend, ontstaat de vraag met betrekking tot de omgang met de verschillend gewaardeerde objecten en terreinen.

Alles dat 'van waarde' wordt geacht, dient niet per

definitie onaangetast te blijven. Er is geen absolute scheiding tussen waardevol en waardeloos, en behoudenswaardig en niet-behoudenswaardig. Waardevol erfgoed hoeft immers niet uitgezonderd te worden van enige ontwikkeling en weinig-waardevol erfgoed kan juist door ontwikkeling versterkt worden.

Daarnaast bestaat ook nog verschil tussen het individueel belang en collectief belang. Monumenten worden aangewezen in het 'algemeen belang'. De individuele eigenaar kan echter niet blij zijn met zo'n aanwijzing, vanwege de vermeende beperkingen in de handelingsvrijheid die de aanwijzing met zich mee brengt. Voor ingrijpende wijzigingen in een monument moet immers altijd een omgevingsvergunning worden aangevraagd en overleg gepleegd worden met monumentenambtenaren.

Anderzijds kan een woningverbetering voor een individu, zoals het aanbrengen van een dakkapel waarmee het woongenot wordt vergroot, voor het collectief een verslechtering betekenen, zoals aantasting van het straatbeeld. Toch is de ervaring dat dit potentiële conflict tussen het private en het collectieve belang in vrijwel alle gevallen in goed overleg tussen eigenaar en gemeente kan worden opgelost door te zoeken naar een optimaal evenwicht tussen respect voor de monumentale waarden en private wensen op het gebied van wooncomfort en gebruikswaarde.¹

² *Cultureel erfgoed op waarde geschat. Economische waardering, verevening en erfgoedbeleid.* Simon van Dommelen en Cees-Jan Pen. Platform 31/ Vrije Universiteit Amsterdam/Universiteit Twente; Maart 2013.

Dorpsstraat 24 en 26

1.3 Actualisatie

Deze Erfgoednota vervangt de Monumentennota, die was vastgesteld in 2005. Er is sindsdien veel gebeurd op gebied van het Amstelveense culturele erfgoed en de landelijke regelgeving.

De aanleiding tot het vaststellen van de Monumentennota destijds was het inventariseren en het aanwijzen van gemeentelijke monumenten. Dit is inmiddels geen prioriteit meer, daar de gemeente inmiddels beschikt over, voor nu, complete monumentenlijsten die een representatief beeld geven van de ontstaansgeschiedenis en historische groei van Amstelveen. Ook op andere punten is de monumentennota aan vervanging toe. Zo bestaat de gemeentelijke monumentencommissie al geruime tijd niet meer, hebben we sinds 2008 een archeologiebeleid en is de landelijke wetgeving op verschillende punten gewijzigd sinds 2005.

Met deze Erfgoednota wordt daarom ingegaan op de actualiteiten: het opnemen van cultuurhistorie in de bestemmingsplannen, het actualiseren van het archeologiebeleid, de omschakeling van objectgericht- naar gebiedsgericht denken en het credo 'behoud door ontwikkeling'.

De monumentenlijst van de gemeente Amstelveen bestaat momenteel uit:

- 39 Rijksmonumenten
- 1 Provinciaal monument
- 128 Gemeentelijke monumenten
- 1 Rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht
- 10 Gemeentelijke beschermde stads- of dorpsgezichten

Hiermee zijn de meest waardevolle gebouwen, objecten en parken afdoende beschermd. Monumenten zijn bij wet beschermd: zonder omgevingsvergunning mag er niets wijzigen aan het uiterlijk aanzien. Andere zaken met cultuurhistorische waarden, maar zonder monumentale bescherming, hebben beleidsmatig een stuk minder bescherming. Sloop van bijvoorbeeld karakteristieke panden is niet tegen te gaan, en vergunningvrij kan er op van alles worden op-, aan- en bijgebouwd.

Onder het credo 'Behoud door ontwikkeling' streven wij ernaar deze striktheid enerzijds en vrijheid anderzijds dichter bijeen te brengen.

Een monumentale bescherming mag enerzijds geen keurslijf zijn waarbinnen de tijd stil staat, en een karakteristiek pand of cultuurhistorisch waardevol gebied moet anderzijds beeldbepalend zijn en blijven en inspiratie bieden bij nieuwe ontwikkelingen.

De prioriteit in deze Erfgoednota zal daardoor, in tegenstelling tot die van de Monumentennota, niet meer liggen in het inventariseren en aanwijzen van monumenten. De Erfgoedverordening maakt dat nog altijd mogelijk, maar veel meer zal er ingestoken worden op het behoud van structuren en ensembles. De omgang met het lokale cultureel erfgoed in meer algemene zin, zal in deze nota onder de loep worden gelegd. We focussen niet langer op een strikt en statisch behoud van objecten, maar vooral op de ontwikkeling van gebieden, structuren, ensembles en gebouwen, waarbij cultuurhistorie en erfgoed wordt ingezet als inspiratiebron en verrijking.

Het archeologiebeleid van Amstelveen was vastgesteld in 2008 en toe aan een actualiseringsslag. Hoewel uit de praktijk blijkt dat het huidige beleid aan de hand van de beleidsadvieskaart goed functioneert, is op een aantal punten inmiddels behoefte aan aanvulling op en aanpassing van de kaart. De tientallen archeologische onderzoeken die sinds 2008 hebben plaatsgevonden in de gemeente geven aanleiding tot een kritische evaluatie van de archeologische verwachtingswaarde met betrekking tot de kreekssystemen in de droogmakerijen en de hieraan gekoppelde vrijstellingsgrenzen. In opdracht van de gemeente Amstelveen heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in 2015/2016 een actualisatie van de bestaande gemeentelijk archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart gemaakt. Het rapport en de bijbehorende beleidsadvieskaart ten behoeve van de actualisatie archeologiebeleid gemeente Amstelveen opgesteld door archeologisch Adviesbureau RAAP is te vinden in bijlage 8.

1.4 Van object- naar gebiedsgericht

De meest prominente en meest bijzondere historische gebouwen en parken in Amstelveen hebben, zoals gezegd, een monumentale status. Samen vertegenwoordigen zij een representatief beeld van de Amstelveense bouwgeschiedenis. Daarmee is de gemeentelijke monumentenlijst op hoofdlijnen compleet.

Ook de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wijst nog alleen rijksmonumenten binnen drie categorieën aan: de wederopbouwperiode, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en archeologische monumenten. Naar verwachting zullen er in Amstelveen voorlopig geen monumenten aan de Rijksmonumentenlijst worden toegevoegd.

In plaats van de statische bescherming van objecten, is de tendens nu meer om te kijken naar historische structuren en ruimtelijke elementen waaruit we de ruimtelijke opbouw en ontwikkeling van Amstelveen kunnen aflezen. Denk daarbij aan lintdorpen, dijken, de verkaveling van het veenlandschap, groenstroken en de stedenbouwkundige opzet van woonwijken die typerend zijn voor een bepaalde bouwperiode. Daarbij gaat het niet puur en alleen om behoud, maar veel meer om ‘behoud door ontwikkeling’, behoud van het ruimtelijk karakter en de beleving. Het aanwijzen van een object, gebouw of structuur als monument is minder relevant; het opnemen van een dubbelbestemming ‘cultuurhistorie’ in het bestemmingsplan, het aanduiden van karakteristieke objecten en het omschrijven van cultuurhistorische kenmerken in bijvoorbeeld Beeldkwaliteitplannen en Bestemmingsplannen is het uitgangspunt voor het behoud en versterken van cultuurhistorie in meer algemene zin.

Dit betekent dus niet dat er op die cultuurhistorisch waardevolle locaties geen ontwikkelingen meer plaats kunnen vinden, maar dat deze ontwikkeling met besef ván en respect vóór de waarde van de betreffende locatie gebeurt. Een belangrijke gemeentelijke taak daarbij is het creëren van besef en kennis van de aanwezigheid en betekenis van cultuurhistorie. Als gevolg daarvan zal de waardering voor het Amstelveense erfgoed toenemen, en

Kruiskerk, Van der Veerelaan 30a

hopelijk tot besef van de geschiedenis en kennis van de locatie leiden en zodoende inspiratie brengen bij ruimtelijke ontwikkelingen en zorgen voor extra zorgvuldige planontwikkeling op gevoelige locaties.

1.5 Behoud door ontwikkeling en herbestemming

Een monumentale bescherming is een effectieve, maar soms wel statische methode om erfgoed te beschermen. Voor veranderingen aan het monument dient altijd een omgevingsvergunning aangevraagd te worden. Vaak voldoen historische gebouwen echter niet meer aan de wensen van deze tijd.

In deze snel veranderende samenleving zal herbestemming van een gebouw steeds vaker aan de orde komen. Herbestemming betekent dat een bestaand gebouw een andere functie krijgt dan waarvoor het aanvankelijk bedoeld is. Hierdoor komt het gebouw

niet leeg te staan en wordt het niet gesloopt, maar krijgt het, al dan niet na aanpassingen van het exterieur/interieur, een nieuw leven: 'behoud door ontwikkeling'.

Door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen is er de laatste jaren sprake van een toenemende leegstand van vastgoed, ook in Amstelveen. Denk hierbij aan de wijziging van de bevolkingssamenstelling, veranderende opvattingen over werkomstandigheden, het online winkelen, de ontkerkelijking, de ontwikkelingen in het onderwijs en de schaalvergroting in de landbouw.

Een deel van de leegkomende gebouwen heeft een monumentale status. Religieus erfgoed zoals kerken en pastorieën, maar ook industrieel erfgoed en historische boerderijen krijgen in toenemende mate met leegstand en dus ook met herbestemming te maken. Dit betreft vaak beeldbepalende gebouwen die belangrijk zijn voor de identiteit van een wijk, dorp, stad of streek. Leegstand leidt op den duur tot verval en uiteindelijk tot instorting of sloop. De gemeente Amstelveen is voorstander van het herbestemmen van gebouwen, en treedt stimulerend en faciliterend op bij het zoeken naar de mogelijkheden hiervoor.

Voor monumenten geldt dat de nieuwe bestemming met respect voor de beschermenswaardige onderdelen van het monument dient te gebeuren. Dat dit mogelijk is, wordt duidelijk uit een aantal succesvol herbestemde monumenten in Amstelveen, zoals de voormalige Sint Josephschool in Nes aan de Amstel, die momenteel bewoond wordt; De Dorpskerk in het Oude Dorp wordt momenteel gebruikt als medisch centrum; het station Amstelveen is in gebruik als winkel en Bed & Breakfast; de voormalige marechausseekazerne is in gebruik als restaurant en de voormalige kaasschuur, onderdeel van de monumentale boerderij aan de Amsteldijk zuid 91, is in gebruik als zorgwoning.

Succesvolle verbouwingen, met respect voor de monumentale waarden van het gebouw. Deze historische gebouwen kregen door hun nieuwe functie nieuw leven ingeblazen en zijn daarmee op een

duurzame wijze voorbereid op de toekomst. Om herbestemming, en daarmee het behoud van deze panden te kunnen garanderen, dient een functiewijziging in het betreffende bestemmingsplan dan ook mogelijk gemaakt te worden en dient ook de Erfgoedcommissie zich ruimdenkend en welwillend op te stellen, ten behoeve van het voortbestaan van historische gebouwen.

1.6 Cultuurhistorie in bestemmingsplannen

In plaats van de statische monumenten-bescherming van objecten, is de tendens zowel op landelijk als op lokaal niveau om te kijken naar historische structuren en ruimtelijke elementen waaruit we de ruimtelijke opbouw en ontwikkeling van Amstelveen kunnen aflezen. Dat is niet alleen een lokale wens in Amstelveen, maar is van Rijkswege ingegeven.

Sinds 2014 zijn gemeenten wettelijk verplicht om cultuurhistorie op te nemen in de bestemmingsplannen (artikel 3.1.6 lid 2 sub a Bro). Dat gebeurt op de verbeelding (bestemmingsplankaart) en in de regels. Er zijn verschillende manieren om cultuurhistorische waarden vast te leggen op de verbeeldingen. Dit kan doormiddel van een bestemming, een dubbelbestemming of een bouwaanduiding. Een bestemming of dubbelbestemming heeft een prioritair karakter en betreft bijvoorbeeld 'van waarde'. Een aanduiding geeft meer specifiek bouw- of gebruiksbeperkingen voor de onderliggende bestemming. Het is

Grafmausoleum van Oscar Carré, Begraafplaats Zorgvlied

daarom van belang om een goede inventarisatie en analyse te maken van de aanwezige cultuurhistorische waarden in de gemeente Amstelveen. Vervolgens dient hier een waardering aan toegekend te worden.

De gemeente Amstelveen heeft behoefte aan een opname van cultuurhistorie in het grotere perspectief. De aandacht ligt niet langer alleen op behoud, maar veel meer op ontwikkeling, hergebruik en beleving. De objectgerichte benadering zoals deze de afgelopen jaren heeft geresulteerd in een monumentenlijst, wordt gecombineerd met een gebiedsgerichte benadering van de cultuurhistorie in meer algemene zin. De aandacht gaat uit naar het niet-beschermde erfgoed, zoals karakteristieke en beeldbepalende panden, cultuurhistorisch waardevolle structuren en ensembles en historische landschappen.

De gebieden die op de cultuurhistorische waardekaart als cultuurhistorisch waardevol zijn aangemerkt kunnen in het betreffende bestemmingsplan expliciet met een dubbelbestemming 'cultuurhistorisch waardevol' worden opgenomen. De regels

die hier vervolgens aan verbonden zullen worden, kunnen uiteenlopen. Deze kunnen variëren van een symbolische dubbelbestemming, uitsluitend ter bewustwording van de waarden in een vroeg stadium, tot het opnemen van specifieke bouwaanduidingen zoals het bijvoorbeeld het vastleggen van de kapvormen of een voorgevelrooilijn.

In bijlage 12 van deze nota wordt, per bestemmingsplangebied, de aanwezige cultuurhistorie (cultuurhistorie, archeologie en monumenten) geïnventariseerd, beschreven en gewaardeerd. Van elk bestemmingsplan is een toelichting geschreven over de aanwezige cultuurhistorische waarden, het beleid op gebied van archeologie en de aanwezige monumenten. De uitwerking van deze inventarisatie en waardering, in de vorm van een verbeelding op de plankaart en in de regels, vindt uiteindelijk plaats bij de herziening van het betreffende bestemmingsplan. De cultuurhistorische beschrijving zal worden opgenomen in de toelichting van het bestemmingsplan.

Entree Broersepark met oorlogsmonument, Amsterdamseweg nabij 60

Deel 2:

Amstelveens Cultureel Erfgoed

2.1 Van dorp in het veen tot dynamische stad

Hoe de geschiedenis van Amstelveen is verlopen, is terug te vinden in de objecten die ons hieraan herinneren, evenals in de landschappelijke en de stedenbouwkundige structuren waaruit onze gemeente is opgebouwd.

De gemeente Amstelveen is binnen een eeuw uitgegroeid van een landelijk dorp in de polder tot een stad met ruim 80.000 inwoners.

De ruimtelijke relictten van deze ontwikkelingen maken Amstelveen onmiskenbaar tot het Amstelveen zoals wij dat kennen.

De toekomst van een stad is altijd verbonden met haar historie. Daarom moeten wij ons bewust zijn van de ons resterende herinneringen uit dat verleden, en daar zorgzaam mee om gaan. Het gaat daarbij niet alleen om het aanwijzen van monumenten, die om hun historisch-bouwkundige kwaliteit, zeldzaamheid of ouderdom op een monumentenlijst geplaatst worden. Steeds meer gaat het over ruimtelijke structuren en lokale karakteristieken. Te denken valt hierbij aan dijklichamen, verkavelingspatronen, water- en groenstructuren, lintbebouwing en stedenbouwkundige ontwerpen.

De meest waardevolle objecten in de gemeente hebben in de afgelopen decennia een monumentenstatus verworven, en zijn daarmee duurzaam 'veilig' gesteld voor de toekomst.

De focus van deze nota ligt daarom op de beschrijving en de waardering van de cultuurhistorie van de gemeente in meer algemene zin. Daarmee wordt een omslag gemaakt van een objectgerichte monumentenzorg, naar een gebiedsgerichte omgang met

cultureel erfgoed.

In dit deel 'Amstelveens Cultureel Erfgoed' van de nota wordt de ligging van de gemeente, de ontstaansgeschiedenis en de ruimtelijke karakteristiek van Amstelveen beschreven in meer algemene zin. In bijlage 9 zijn per bestemmingsplangebied cultuurhistorische beschrijvingen opgenomen, evenals het archeologisch beleid en de aanwezige monumenten.

In het Ruimtelijk Kwaliteitskader, vastgesteld in 2013, wordt in de inleiding gesteld dat "Ruimtelijke kwaliteit een culturele waarde vertegenwoordigt. Zo vormt cultuurhistorie een boodschapper uit het verleden, geeft identiteit aan de plek en oefent het aantrekking uit op bewoners en bezoekers". Cultuurhistorie is niet alleen te vinden in monumentale, historische panden en objecten, maar ook in de omgeving van alledag: de architectuur om ons heen, de stedenbouwkundige opzet van wijken en de landschappelijke patronen.

In het Ruimtelijk Kwaliteitskader wordt dan ook ingezet op het versterken van routes en structuren, behoud en versterking van diversiteit in en tussen wijken en meer aandacht voor behoud van cultuurhistorie. Dit hoofdstuk omschrijft de ligging van de gemeente en de ruimtelijke opbouw van de gemeente Amstelveen: van historische dorpskernen tot woonwijken uit 1985 en daarna. Tezamen vertellen deze historische relictten het verhaal over de ruimtelijke ontwikkeling en groei van de gemeente in meer algemene zin. Vanwege de focus op de context en structuren in plaats van op het object, worden de aanwezige monumenten niet behandeld in dit hoofdstuk.

2.2 Amstelveen in haar omgeving

Amstelveen is gelegen in de provincie Noord-Holland en grenst aan de noordzijde aan de gemeente Amsterdam. Aan de westzijde grenst Amstelveen aan de gemeente Aalsmeer, aan de zuidzijde aan de gemeente Uithoorn en aan de oostzijde aan de rivier de Amstel die vanaf het midden tot de naastgelegen gemeente Ouder-Amstel en gemeente de Ronde Venen behoort.

De gemeente heeft een oppervlakte van 44 vierkante kilometer, en heeft momenteel ruim 87.000 inwoners. Tot 1964 heette de gemeente Amstelveen nog de gemeente Nieuwer-Amstel. In de Middeleeuwen was het Amstelland in tweeën gedeeld: Ouder-Amstel ten oosten van de Amstel, en Nieuwer-Amstel ten westen van de Amstel. In dit westelijke deel ontstond het dorpje Amstelveen te midden van een groot turfwinninggebied.

Tot het einde van de 19de eeuw liep de grens tussen de gemeente Amsterdam en de gemeente Nieuwer-Amstel dwars door het huidige Amsterdam-Zuid, ten zuiden van de Singelgracht, onder andere ter hoogte van de huidige Van Baerlestraat en Ceintuurbaan. Aan de Amsteldijk staat nog altijd het voormalige Raadhuis van Nieuwer-Amstel, gebouwd in 1890. Toen in 1896 het noordelijke en dichtbevolkte gedeelte van de gemeente Nieuwer-Amstel door de gemeente Amsterdam werd geannexeerd, werd hals over kop een nieuw gemeentehuis gebouwd aan de Dorpsstraat in het dorp Amstelveen. In 1921 werd opnieuw een groot deel van de gemeente Nieuwer-Amstel geannexeerd door de gemeente Amsterdam. De gemeentegrens kwam te liggen bij de Kalfjeslaan. Nieuwer-Amstel werd gereduceerd tot het nog kleine oude dorp van Amstelveen en een groot landelijk gebied met enkele kleine dorpen.

Vanaf de jaren dertig begon de gemeente weer te groeien, nadat er verschillende aantrekkelijke woonwijken werden gebouwd in het noordwesten van de gemeente. Na de Tweede Wereldoorlog werd Nieuwer-Amstel een overloopgemeente voor Amsterdam en een populaire vestigingsplaats voor mensen die op Schiphol werkten. Uitbreidingswijken werden in snel tempo uit de grond gestampt; in

de jaren zestig was Amstelveen enige tijd de snelst groeiende stad van Nederland.

2.3 Poldergebied

In de 12de eeuw zijn de eerste kolonisten begonnen met het graven van parallel aan elkaar liggende afwateringssloten vanaf de westelijke Amsteloever het veen in. Dit werd in eerste instantie gedaan om de moerasachtige bodem bruikbaar te maken voor landbouw en veeteelt.

Tussen de 15e en de 19e eeuw heeft op grote schaal ontvening plaatsgevonden. Veen werd afgegraven om het in gedroogde vorm (turf) te gebruiken als brandstof. In eerste instantie vond deze veenwinning droog plaats: de afgraving ging tot aan het grondwater. Later werden grootschalige gebieden afgegraven waarbij veen werd gewonnen tot 3 tot 4 meter onder het grondwaterniveau: het zogeheten 'slagturven'. Hierdoor ontstonden grote waterplas- sen met wateroverlast tot gevolg. Daarom werden openbare, hoger gelegen looppaden uitgespaard in oost-westelijke richting, zoals de Ouderkerkerlaan, het grote loopveld (huidige A9-tracé) en de Kalfjeslaan.

Zicht over de Amstel, vanaf de Amsteldijk Noord

Gewoond werd er met name op de hoger gelegen dijklichamen in één of tweezijdige lintbebouwing, en hier vond ook het vervoer van mensen en goederen plaats. Deze noord-zuid georiënteerde veendijken vormden de doorgaande route tussen Amsterdam en Leiden. Voorbeelden van deze hoger gelegen veendijken zijn de Amsterdamseweg, de Dorpsstraat, de Handweg, de Bovenkerkerweg en de Legmeerdijk. Langs de Amstel is meer dan alleen een dijklichaam onverveend gebleven. Hier ligt een brede strook 'bovenland': onontgonnen gebied dat een natuurlijke barrière vormde tegen het water uit de Amstel. Vanwege de kleiige afzetting uit de rivier was de grond niet bruikbaar als brandstof. Hierop werden boerderijen, buitenplaatsen en woningen gebouwd.

In de loop der eeuwen werd de wateroverlast van de door de ontvening ontstane meren steeds ernstiger. Door oxidatie en inklinking van het veen zakte de bodem en nam de wateroverlast toe. In de 19de en 20ste eeuw werden de door de veenwinning ontstane plassen drooggemaakt met behulp van molengangen, die het water vanuit de polder terugpompten in de Amstel. De drooggemalen, lager gelegen grond werd gebruikt voor weidegrond. Zo is de Middelpolder tussen 1891 en 1894 drooggelegd, en de Rietwijkerpolder in 1906. Rond de Middelpolder is een geheel zelfstandige Ringdijk aangelegd, waaraan boerderijen werden gebouwd.

In de Bovenkerkerpolder werd tot 1639 turf gestoken. De Ouderkerkerlaan vormde de grens tussen de Bovenkerkerpolder en de Middelpolder: beiden ooit grote waterplassen. Al dat water vormde uiteindelijk zo'n bedreiging voor Amstelveen en Amsterdam dat de waterplas weer droog gemalen werd. Een groot gedeelte van de polder is dus, na drooglegging, bewoond, een ander gedeelte nog steeds in gebruik door boeren en vee. Veel mensen in de wijken Keizer Karelpark, Groenelaan, Waardhuizen en Middenhoven zullen zich niet realiseren dat zij in een voormalig meer, dus lager, wonen.

De Oosteinderpoelpolder (1868) en de Noorder-Legmeepolder (1883-1886) zijn voornamelijk voor de akkerbouw in gebruik genomen. Niet drooggemalen plassen, zoals de Poel, leveren geliefde recreatiegebieden op.

2.4 Historische kernen en linten

Binnen het grondgebied van de huidige gemeente Amstelveen zijn vier verschillende historische dorpskernen te vinden: Buurt over Ouderkerk (onderdeel van het dorp Ouderkerk aan de Amstel), Nes aan de Amstel, Bovenkerk en het dorp Amstelveen.

Deze dorpjes ontstonden daar waar mensen en goederen samenkwamen: op een kruispunt van wegen, gesitueerd op de hoger gelegen dijklichamen. Hoewel deze historisch gegroeide lintdorpen in de loop van de 20ste eeuw grotendeels zijn opgeslokt door de uitdijende bebouwing, zijn ze nog goed herkenbaar. Ze wijken qua ruimtelijke en architectonische kenmerken sterk af van de omliggende, modernere bebouwing.

Typerend voor de historische kernen en linten is dat ze historisch zijn gegroeid, en niet planmatig zijn ontwikkeld. Er is veelal individueel gebouwd, de bebouwing dateert uit verschillende tijden en verschilt in vorm, massa, stijl en dakcontour. Daarnaast wordt de diversiteit in bebouwing veroorzaakt door functiemenging. Veelal staan woningen, kerken, winkels, horeca en scholen door elkaar. In deze historische dorpskernen is het overgrote deel van de monumenten, de beschermde dorpsgezichten en de archeologische verwachtingsgebieden met een hoge waarde te vinden.

2.4.1 Het oude dorp Amstelveen

Nadat vanaf de 15e eeuw op grote schaal ontvening plaatsvond, werd op ongeveer 3 kilometer westelijk van de Amstel een achterkade opgeworpen om het ontgonnen gebied te beschermen tegen wateroverlast vanuit het nog niet ontgonnen veen.

Deze achterkade, ookwel de veendijk genoemd, is nog steeds herkenbaar in het hoger gelegen tracé van de huidige Amsterdamse/Amstelveense weg, Dorpsstraat, Handweg en Bovenkerkerweg. De veendijk fungeerde als ontginningsbasis voor de verder in westelijke richting optrekkende ontginningen. Langs deze kade zijn al in een vroeg stadium de buurtschappen Roemersdorp, Middeldorp en Smedeman gesticht. Deze groeide uit tot de be-

langrijkste dorpskernen binnen de heerlijkheid (voorloper van de gemeente) Nieuwer-Amstel. In de loop der tijd zijn de nederzettingen aan de Veendijk aan elkaar gegroeid en gezamenlijk bekend komen te staan als Amstelveen. Deze benaming komt in de loop van de 15e eeuw voor het eerst voor in schriftelijke bronnen.

Hoewel sterk op Amsterdam georiënteerd, bleef Amstelveen tot in de 20ste eeuw een landelijke nederzetting waarvan de bevolking zich bezighield met veehouderij, turfwinning en visserij.

In de 17e en 18e eeuw waren in het dorp Amstelveen een kerk, een aantal herbergen, winkels en ambachtelijke bedrijfjes te vinden. Het oude dorp Amstelveen had omstreeks 1850 een lintvormig karakter, waarin zich een plaatselijke verdichting bevond rond de kerk aan het Dorpsplein. Zowel aan de Dorpsstraat als in de ring rond de Dorpskerk bevond zich voornamelijk vrijstaande bebouwing. Omdat de Amsterdamseweg de doorgaande route tussen Amsterdam en Leiden vormde, was het dorp Amstelveen een goede pleisterplaats met herbergen voor de passerende mensen- en goederenstroom. In de 19de eeuw werd zelfs tol geheven aan de Dorpsstraat. Na de aanleg van het spoorlijntje in 1915 en de komst van het station Amstelveen, nam het inwonersaantal snel toe.

In de jaren zestig bleek dat het oude dorp niet langer als kern kon dienen voor de moderne en nog altijd snel groeiende plaats. Men ontwikkelde een nieuw krachtig, aantrekkelijk en centraal gelegen centrum; het latere stadshart. Horeca en winkels vertrokken in rap tempo uit het dorp richting het nieuwe centrum. In deze periode heeft een deel van de historische bebouwing in het oude dorp plaats moeten maken voor modernere bebouwing.

2.4.2 Bovenkerk

Het lintdorp Bovenkerk ligt ten zuiden van het dorp Amstelveen, aan de zuidelijke oever van de Poel. In de loop van de 19de eeuw is uit de lineaire nederzetting langs de Legmeerdijk het dorp Bovenkerk tot ontwikkeling gekomen. Het dorp dankt zijn naam aan een voormalig kerkje dat vroeger langs de weg heeft gestaan, bij de kruising met de tegenwoordige Nesserlaan. Behalve deze 'Bovenkerk' bestond halverwege de Legmeerdijk ook een 'Benedenkerk'.

Bovenkerk is ontstaan als een lintdorpje op het hoger gelegen dijklichaam langs de Noorddammerlaan en de Legmeerdijk, nabij de doorgaande route tussen Amsterdam en Leiden, en de afsplitsing van die weg richting het dorp Aalsmeer. Op kaarten van voor 1850 staat het dorp Bovenkerk nog niet aangegeven als bewoningskern. Het onderscheidde zich toen waarschijnlijk niet wezenlijk van de enkelzijdige (open) lintbebouwing langs de Handweg. Toen de Legmeerpolder aan het eind van de 19de eeuw werd ingepolderd, gaf dit een impuls voor de agrarische sector, waarin veel bewoners van het

dorpje Bovenkerk hun geld verdienden. In dezelfde periode werd op een karakteristiek punt, in de knik van de Legmeerdijk/Noorddammerlaan, in 1883 de Sint Urbanuskerk met aangebouwde pastorie gebouwd, volgens een ontwerp van de bekende architect P.J.H. Cuypers.

Nadat het Haarlemeermeer-spoorlijntje bij de Noorddammerlaan een afsplitsing kreeg naar Aalsmeer en Uithoorn, en de halte met station aan de Noorddammerlaan verrees in 1915, nam de bebouwing en het inwonersaantal van Bovenkerk een vlucht.

De historisch gegroeide dijkbebouwing langs de Noorddammerlaan is nog altijd herkenbaar en zeer divers van karakter: er komt geen seriematige bouw voor en de uiterlijke verschijningsvorm van de bebouwing is zeer divers: in de oriëntatie op de dijk, de kapvormen, de materialisatie en de functie. Pas in 1922 werd een begin gemaakt met een eerste seriematig woningbouwproject. De bouw van 34 woningwetwoningen door de R.K. Woningstichting St. Urbanus, nabij de aansluiting van de Noorddammerweg op de Noorddammerlaan, betekende de eerste echte uitbreiding buiten de lintbebouwing en kreeg de naam Het St. Urbanuspark.

Na de Tweede Wereldoorlog is bij Bovenkerk, in aansluiting op de bebouwing van het St. Urbanuspark, nog een tweede uitbreiding gerealiseerd. Daarmee is het terrein tussen de Noorddammerlaan en het gebogen tracé van de spoorlijn Amsterdam-

Luchtfoto lintdorp Bovenkerk, Noorddammerlaan

Aalsmeer volgebouwd. In het eerste decennium van de 21ste eeuw zijn in Bovenkerk, ten zuiden van de Noorddammerlaan, 350 huurwoningen gesloopt van het St. Urbanuspark, en zijn evenveel koop- en huurwoningen teruggebouwd, in de voetprint van de voormalige bebouwing.

2.4.3 Nes aan de Amstel

Halverwege Ouderkerk en Uithoorn ligt Nes aan de Amstel. Het dorp ligt aan de Amstel, aan de rand van de Bovenkerkerpolder welke in 1764 werd drooggelegd. Het oorspronkelijke lintdorp langs de Amstedijk bestaat thans uit verschillende buurtschappen; De Nes, de Zwaluwenbuurt, Vierhuizen en Waardhuizen. De Zwaluwenbuurt vormt nu de kern van het dorp, hier ligt het Rijksmonumentale katholieke complex met de Urbanuskerk met pastoriewoning en de voormalige Sint Josephschool.

Het dorp Nes is een kilometer zuidelijker ontstaan in de omgeving van de Nessersluis, de plek waar nu een pont over de Amstel vaart. Hier stond ten tijde van de hervorming (begin 17de eeuw) een katholieke schuilkerk, die vele katholieken aan zich bond. Mede daardoor is het te verklaren dat de Nesser gemeenschap tot aan het midden van de 20ste eeuw bijna voor 100% rooms-katholiek was.

De toenemende ontkerkelijking bracht daar verandering in en de bouw van meer dan 100 nieuwe woningen in de Zwaluwenbuurt in de jaren zeventig versterkte die ontwikkeling nog eens. Die nieuwe

Nessers waren veelal Amstelveners en Amsterdamers die hun hart hadden verpand aan de kleinschalige woongemeenschap. De katholieke neogotische Urbanuskerk, gebouwd door Jos Cuijpers tussen 1889 en 1891, is desondanks nog altijd beeldbepalend voor het silhouet van het dorp.

2.4.4 Buurt over Ouderkerk

De Buurt over Ouderkerk maakt deel uit van het dorp Ouderkerk aan de Amstel (gemeente Ouder-Amstel). De kern van het dorp ligt op de oostoever van de Amstel. Op de westoever van de Amstel (gemeente Amstelveen) ligt de zogenaamde Buurt over Ouderkerk, die met een brug verbonden is met de dorpskern van Ouderkerk aan de Amstel. Aan deze zijde van de Amstel staan van oudsher meerdere herbergen en uitspanningen, die voornamelijk uit de 17de en 18de eeuw dateren. In de 17de eeuw nam het personenvervoer over water met de trekschuit sterk toe. De Amstelroute van en naar Amsterdam werd druk gebruikt en Ouderkerk was daarin een belangrijke halteplaats. De Amstedijk Noord trok ook veel verkeer aan over land als gevolg van de nabijheid van de grote stad. Nog altijd is de Amstelszijde een geliefde plek voor horecagelegenheden en recreatief verblijf. De historisch gegroeide lintbebouwing is divers van karakter. Woningen, winkeltjes en horeca-gelegenheden zijn overwegend vrijstaande en op zichzelf staande ontwerpen die variëren in oriëntatie aan de dijk, in kapvorm, in materialisatie en in functie.

Ten zuiden van de Buurt over Ouderkerk ligt de

Luchtfoto dorpskern Nes aan de Amstel

Luchtfoto Buurt over Ouderkerk, Amstelzijde

voormalige kruitfabriek van de KNSF. De voormalige kruitfabriek (filiaal van Muiden Chemie) ligt op de hoek van de Amsteldijk-Zuid en de Ouderkerkerlaan (gedeeltelijk Kruitmolen genaamd) en is in 1718 gesticht. De kruitfabriek ligt op de smalle strook onverveend land (loopveld) tussen de Middelpolder en de Bovenkerkerpolder. Grenzend aan de Buurt over Ouderkerk liggen enkele rijtjes met dienstwoningen, behorend tot de kruitfabriek.

2.5 Wijkopbouw en stedenbouwkundige structuren

De gemeente Amstelveen bestond tot aan het begin van de 20ste eeuw uit een aantal landelijk gelegen dorpen. Na de annexaties van grondgebied van Nieuwer-Amstel door de gemeente Amsterdam in 1896 en 1921 richtte Nieuwer-Amstel zich in het interbellum op de ontwikkeling tot forensengemeente van de hoofdstad. Hierdoor kwam een fors verstedelijkingsproces op gang.

Nog voordat de Tweede Wereldoorlog uitbrak kwamen langs de Amsterdamseweg de nieuwe woonwijken Patrimonium en Randwijck tot stand. Patrimonium werd aangelegd op resterend bovenland van de Buitendijkse Buitenveldertse Polder en de Middelpolder. Randwijck kwam deels op resterend bovenland en deels in het verveende gebied op Middelpolder te liggen. Verder werden in de verveende Middelpolder reeds delen van de wijken Elsrijk en Keizer Karelpark gerealiseerd. In de jaren

vijftig van de vorige eeuw werden in de Middelpolder de uitbreidingswijken Elsrijk en Keizer Karelpark verder voltooid en werd het nieuwe centrum 'het Stadshart' aangelegd.

In 1964 kwam de oude benaming 'Nieuwer-Amstel' voor de gemeente te vervallen en werd de naam van de gemeente 'Amstelveen'. In deze jaren werd stormachtig gebouwd en zijn de centrale delen van de Middelpolder en de Bovenkerkerpolder bebouwd met de wijken Kronenburg/Uilenstede, Bankras-Kostverloren en Groenelaan. Vanaf de jaren zeventig kregen de zuidelijke wijken Waardhuizen en Midenhoven in de Bovenkerkerpolder vorm. De meest recente grootschalig aangelegde nieuwbouwwijk is Westwijk in de Legmeerpolder.

De bouwperioden van de verschillende Amstelveense wijken zijn duidelijk te herkennen, zowel in stedenbouwkundige opzet als in het karakter en de architectuur van de bebouwing. Amstelveen is zodoende te zien als een staalkaart van de verschillende bouwperioden: van noord naar zuid zijn de verschillende, telkens op de heersende stedenbouwkundige visies gebaseerde wijken, chronologisch achter elkaar gebouwd. Hierbij kan de opzet van de wijk steeds gezien worden als een reactie of vervolg op die van de voorgaande.

Hieronder vindt u een beschrijving van de karakteristieken van deze verschillende bouwperioden, die tezamen het overgrote deel van de bebouwde

omgeving van Amstelveen vormen. Binnen deze stedenbouwkundige structuren zijn de oudere, organisch gegroeide dorpskernen afwijkend en nog altijd duidelijk herkenbaar.

2.5.1 Tuindorpen (ca. 1910 – 1930)

Tussen ca. 1910 en 1930 voltrok de Amsterdamse stadsuitbreiding zich voor een aanzienlijk deel in de vorm van tuindorpen: arbeiderswoningen met een min of meer dorpse stedenbouwkundige structuur en relatief veel openbare ruimte en groen. De architectonische vormgeving is traditioneel: met pannen gedekte zadeldaken boven gemetselde gevelwanden. Straten en pleinen zijn veelal symmetrisch vormgegeven.

Ook in Amstelveen zijn in de jaren twintig kleine gebieden bebouwd aan de hand van deze tuindorpgedachte. Deze liggen in Randwijck (buurt ten noorden van de Graaf Florislaan), Patrimonium (west) en Bovenkerk (ten zuiden van de Noorddammerlaan). Omdat de relatief kleine en eenvoudige woningen niet meer voldoen aan de huidige woonwensen is het overgrote deel inmiddels vervangen door modernere bebouwing. Wel is in sommige gebieden (Bovenkerk, Patrimonium) de footprint van de oudere tuindorpbbebouwing gebruikt als uitgangspunt voor het nieuwe stedenbouwkundig ontwerp.

Karakteristieken:

- Symmetrisch vormgegeven straten en pleinen
- Traditionele architectonische vormgeving
- Met pannen gedekte kappen
- Metselwerk

2.5.2 Amsterdamse school / jaren dertig bebouwing

Karakteristiek voor architectuur uit de jaren dertig is de samenhang van de hiërarchische, bloksgewijze stedenbouwkundige structuur, de architectuur van de straatwanden en de aandacht voor het sculpturale detail. De hoofdstraten zijn recht en meer monumentaal vormgegeven dan de geknikte of gebogen secundaire zijstraten. De hoofdstraten zijn vaak één of twee bouwlagen hoger dan de zijstraten, breder en van een grote uniformiteit. De beslotenheid van de woongebieden komt tot uitdrukking in sfeervolle pleintjes.

Het stedenbouwkundig plan is vaak opgebouwd uit gesloten bouwblokken, maar ook als één geheel vormgegeven straatwanden, twee-onder-één-kapwoningen en voornamelijk vormgegeven vrijstaande woningen komen voor. De architectonische kenmerken die zijn ontleend aan de Amsterdamse School zijn typerend voor veel bebouwing uit de jaren dertig. Daarbij ligt de nadruk niet meer op het individuele pand, zoals in de 19de-eeuwse bebouwing,

Luchtfoto Patrimonium

maar op het straatbeeld als geheel. Ook individuele, vaak vrijstaande, gebouwen zoals kerken, scholen en badhuizen worden gebruikt om het totaalbeeld te versterken. Detaillering, materiaal- en kleurgebruik spelen een grote rol in het straatbeeld. Het bouw materiaal is baksteen in diverse kleuren met veelal bijzondere metselverbanden. Siermetselwerk, beeldhouwwerk en een opvallend rijke detaillering versterken het architectonisch ontwerp.

Met name de noordelijk gelegen wijken in Amstelveen zijn in de jaren dertig verzeen. Voorbeelden van deze bouwperiode zijn te vinden rond het Catharina van Clevepark in Randwijck, aan de westkant van Elsrijk, langs de Emmakade in Patrimonium en in de buurt van het Veenendaalplein.

Karakteristieken:

- Bloksgewijze, stedenbouwkundige structuur
- Bebouwing aan rechte hoofdstraten is hoger en meer monumentaal vormgegeven, de bebouwing aan de secundaire straten is lager
- Architectonische nadruk ligt op de straat of bouwblok als geheel in plaats van het individuele pand
- Traditionele materialen, zoals metselwerk en dakpannen
- Opvallend rijke detaillering zoals siermetselwerk, beeldhouwwerk en gebruik van natuursteen

2.5.3 Wederopbouw (ca. 1945 - 1970)

De wederopbouwgebieden zijn direct na de tweede wereldoorlog gebouwd. In Amstelveen is dat geen reactie geweest op oorlogsschade (zoals de term 'wederopbouw' doet vermoeden) maar eerder een inhaalslag betekende nadat de bouw een aantal jaren stil had gelegen en de bevolkingsaanwas weer flink op gang was gekomen.

Zowel de architectuur als de stedenbouw van deze woonwijken week sterk af van wat van voor de oorlog de trend was. In veel grotere mate werd functioneel, doelmatig en gebouwd en terughoudend vormgegeven. Op stedenbouwkundig niveau werd gestreefd naar een sterke samenhang tussen openbare ruimte, bebouwing en groen. Het ruim gedimensioneerde groen en water betreft geen restruimte, maar vormt een belangrijk structurerend stedenbouwkundig element.

De verschillend uitgewerkte woongebieden in een open verkaveling vormen de bouwstenen voor de evenwichtige totaalcompositie van de woonwijken. De bebouwing bestaat uit stroken, haken en hoven van verschillende hoogte en vormgeving. De gebouwen zijn rondom zichtbaar waardoor hiërarchie in de gevels ontbreekt. De kopgevels zijn veelal gesloten. De gevels krijgen hun ritme door repeterende gevelopeningen, balkons, schoorstenen, trappenhuisen e.d.

Luchtfoto Catharina van Clevepark en Bos en Vaartlaan, Randwijck

Op stedenbouwkundig markante punten in de wijk zijn veelal gebouwen met een bijzondere functie geplaatst, zoals scholen en kerken. Voorbeelden van wijken en buurten uit de wederopbouwperiode zijn het Keizer Karelpark, Elsrijk (ten oosten van De Ruyschlaan) en Randwijck (ten zuiden van Graaf Florislaan, Catharina van Clevepark zuid, Hoeksewaard).

Stempelwijken

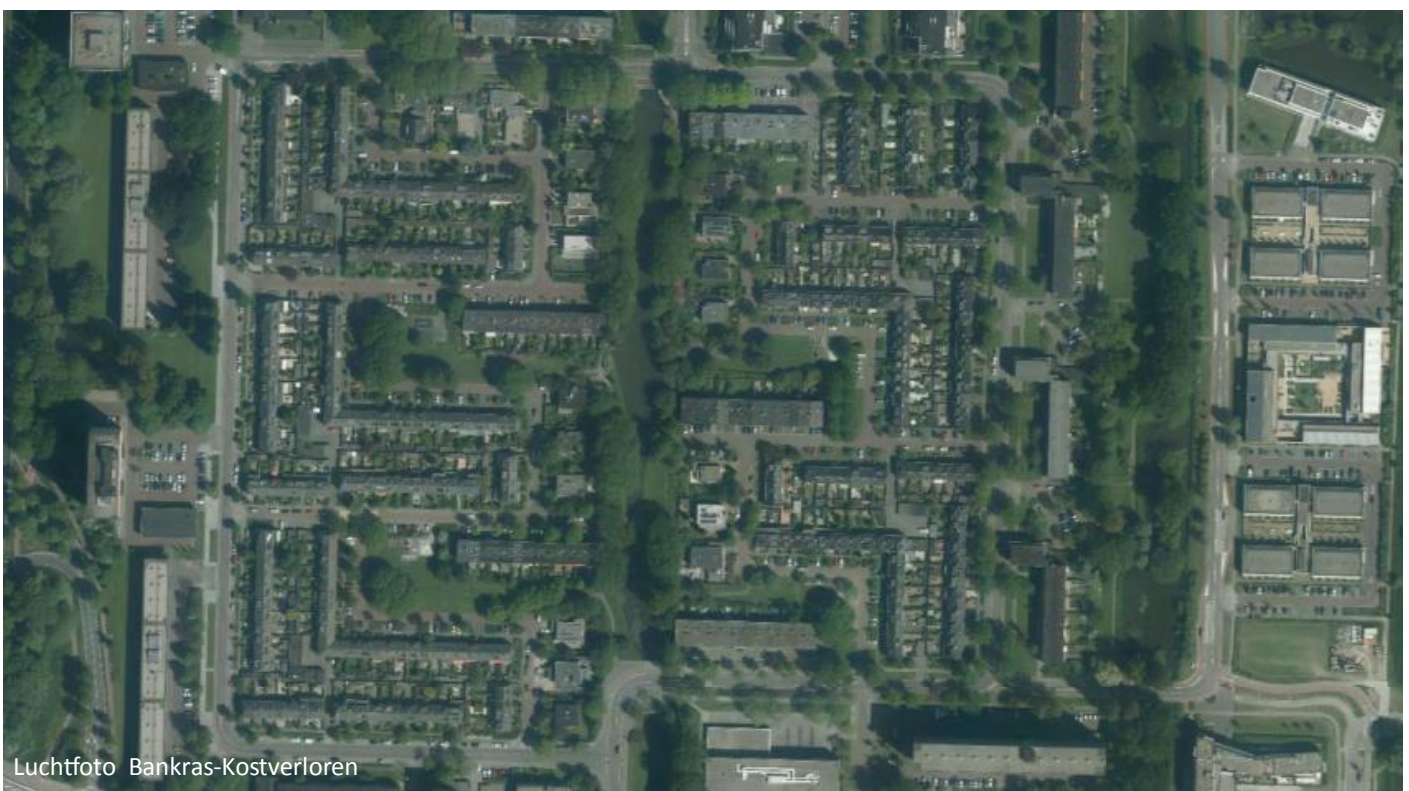
Een veel voorkomend stedenbouwkundig principe binnen de wederopbouw zijn de zogeheten stempelwijken. Deze typologie wordt apart benoemd omdat deze in grote gebieden van Amstelveen voorkomt.

De kenmerkende stempelstructuur bestaat uit herhalingen in het ontwerp van een woonwijk. De enorme woningnood en snelle bevolkingsgroei vereiste grootschalige oplossingen. Nieuwbouwwijken werden in rap tempo uit de grond gestampt, vaak in stapel- of hoogbouw afgewisseld met enige laagbouw. Een buurt in een wijk met de stempeltypologie wordt gevormd door een vast arrangement van enkele typen bouwblokken met tussenliggende verkeers- en recreatieruimtes.

Dit patroon werd door de ontwerpers alsof zij een stempel gebruikten een aantal keer herhaald. Het leidde tot een heldere en rationele stedenbouw die massale woningbouw en daarmee verbetering van de volkshuisvesting in een snel tempo mogelijk maakte. Voorbeelden van deze stempelwijken zijn de vinden in de wijken Bankras-Kostverloren en Groenelaan.

Karakteristieken:

- Sterke samenhang tussen openbare ruimte, bebouwing en groen
- De repeterende bebouwing bestaat uit stroken, haken en hoven van verschillende hoogte en vormgeving
- Architectonische vormgeving is functioneel, doelmatig en terughoudend
- Hiërarchie in de gevels ontbreekt. De kopgevels zijn veelal gesloten.
- Gevelritmiek door repeterende gevelopeningen, balkons, schoorstenen, trappenhuisen e.d.

Luchtfoto Bankras-Kostverloren

2.5.4 Woonerven (ca. 1970 – 1985)

De stedenbouwkundige structuur van woonerfwijken wordt bepaald door wijkontsluitingswegen, met een scheiding in auto-, fiets- en voetgangersverkeer en vertakte woonstraten zonder verkeersscheidingen in de wijk zelf. De vertakte structuur van straten, paden en erven is met name ingericht voor het langzaam verkeer. De niet-doorlopende straten eindigen vaak in autoluwe woonerven.

De bouwblokken hebben geen duidelijke voor- of achterkant. De bebouwing is kleinschalig en bestaat uit een combinatie van middelhoogbouw en laagbouw. Per buurt zijn de blokken opgebouwd uit grotere architectuureenheden. De middelhoogbouw bestaat uit portieketagewoningen in meanderende, halfopen, of rond een hof gelegen, blokken. De laagbouw bestaat uit rijtjes woningen, geschakelde of vrijstaande woningen.

Plasticiteit van de gevels is bij dit soort bebouwing van groot belang. Bindende en ritmerende elementen geven de bebouwing samenhang, waardoor een architectuureenheid ontstaat. Per architectonische eenheid zijn vaak dezelfde materialen en kleuren toegepast. Met name aan de zuidzijde van Amstelveen zijn in de jaren zeventig en tachtig grote wijken in de woonerfgedachte gebouwd; Waardhuizen

en Middenhoven.

Karakteristieken:

- Wijkontsluitingswegen met verkeersscheidingen, vertakte woonstraten met veelal niet doorlopende erven en hoven zonder verkeersscheidingen
- Repeterende kleinschalige bebouwing waar binnen middelhoog- en laagbouw elkaar afwisselen
- Architectonische vormgeving wordt bepaald door repeterende gevelementen, materialen en kleuren

2.5.5 Woongebieden na 1985

Het ruimtelijk systeem van woongebieden van na 1985 vormt een reactie op de onoverzichtelijkheid, kleinschaligheid en versnippering van de woonerven en meanders uit de jaren zeventig van de vorige eeuw.

De woonwijken hebben een “klassiek” stratenpatroon met een duidelijke hiërarchie in hoofdwegen en zijstraten. Kenmerkend zijn de duidelijke oriëntatiepunten en het heldere onderscheid tussen privé en openbaar. Het stedenbouwkundig ontwerp, de architectonische invulling ervan en de inrichting van de openbare ruimte hangen nauw met elkaar

Luchtfoto Waardhuizen-Middenhoven

samen. De bebouwing bestaat vooral uit rijen een-gezinswoningen, daarnaast uit gestapelde woningen, vrijstaande woonhuizen of hoogbouwaccenten. Samenhang in de bebouwing wordt verkregen door de compositie van de architectuureenheden. De bebouwing bestaat uit grotere architectuureenheden, die in samenhang met elkaar en met de omgeving zijn ontworpen. Voorbeelden van woongebieden van na 1985 zijn Westwijk, gebieden rond het Stadshart en de bebouwing van het voormalig A3-trace.¹

Karakteristieken:

- Klassieke stratenpatronen met een duidelijke hiërarchie in hoofdwegen en zijstraten
- Helder onderscheid tussen privé en openbaar
- De bebouwing bestaat uit grotere architectuureenheden, die in samenhang met elkaar en met de omgeving zijn ontworpen

3 De wijkbeschrijvingen zijn ten dele overgenomen uit het 'Kwaliteitskader Amstelveen', gemeente Amstelveen, 2013 en de welstandsnota 'Welstand Amstelveen', gemeente Amstelveen, 2012.

2.6: Amstelveense karakteristieken

Cultureel erfgoed is een belangrijke identiteitsdrager binnen een dorp, stad of gemeente. Het onderscheidt de ene stad van de andere stad, en leert ons over de ontstaansgeschiedenis van een plaats. Dit geldt uiteraard ook voor Amstelveen.

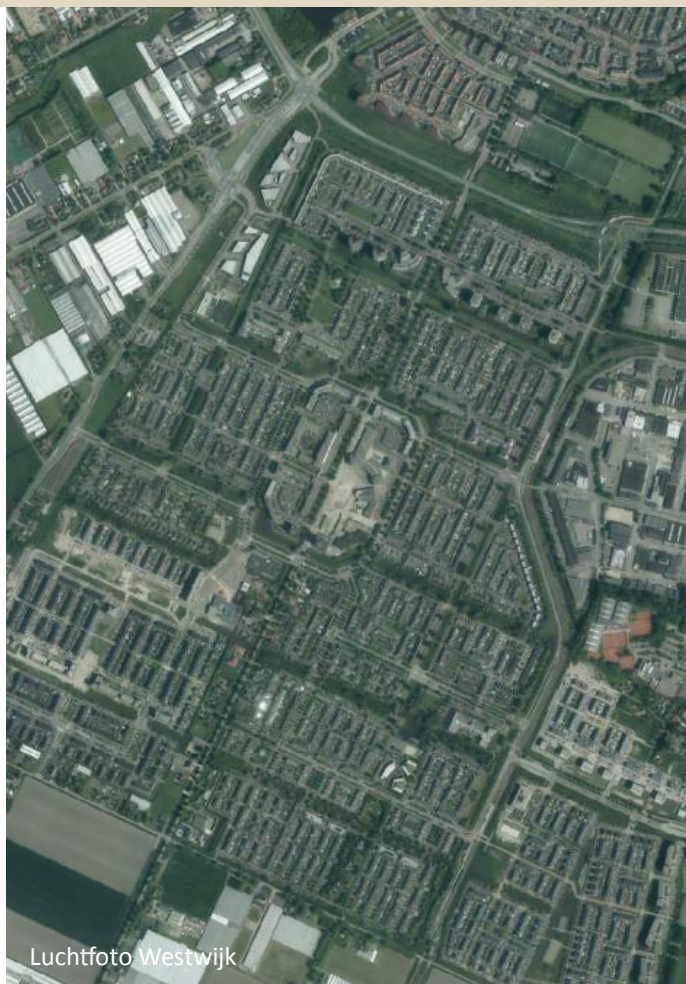
In onderstaande paragrafen worden deze typisch Amstelveense objecten beschreven, die typisch, karakteristiek en beeldbepalend zijn voor Amstelveen. We kennen daarom aan deze objecten een hoge cultuurhistorische waarde, en streven naar duurzaam behoud ervan.

2.6.1 Groen

Amstelveen staat bekend om haar vele groen, zowel in de aangelegde parken als het groen in de openbare ruimte. In 2014 heeft Amstelveen goud gewonnen bij de Europese Entente Florale, een wedstrijd tussen de groenste steden van Europa.

De oorsprong van deze groene Amstelveense identiteit is al te vinden in de 17de eeuw, toen de welgestelde Amsterdammers in de zomer de Amstel afzakte, op weg om te vertoeven in hun landelijk gelegen buitenplaatsen. Ook in het eerste kwartaal van de 20ste eeuw profileerde Amstelveen zich als groene woonplaats. Toen Amsterdam uit haar voegen barstte probeerde de toenmalige gemeente Nieuwer-Amstel de welgestelde Amsterdammers te verleiden om naar Amstelveen te komen met riante woningen in een landelijke setting. Het Broersepark aan de Amsterdamseweg, dat toen het 'Stads- en Wandelpark' heette, is hier een mooi voorbeeld van, en is aangewezen als gemeentelijk monument. Maar ook heeft Amstelveen een paar prachtige groene singels, zoals de Ouderkerkerlaan, de Charlotte van Montpensierlaan en de Graaf Aelbrechtlaan.

Van grote invloed was bovendien het hoofd van de gemeentelijke plantsoenendienst van 1931 tot 1967, Chris Broerse. Hij gaf de groenstructuur van Amstelveen vorm, die nog altijd bepalend is de opbouw van de gemeente en het groene straatbeeld.

Luchtfoto Westwijk

Heemparken

Bijzonder in groen Amstelveen zijn de heemparken. Het woord 'heem' staat voor inheems. Dat betekent dat de beplanting tot de oorspronkelijke wilde planten van ons land behoort. De drie oudste heemparken, De Braak, het Dr. Jac. P. Thijssepark en het Dr. Koos Landwehrpark, liggen vlak bij elkaar langs de Amsterdamseweg. De Braak en het Thijssepark zijn aangewezen als Rijksmonument, het Koos Landwehrpark als gemeentelijk monument. Chris Broerse was een belangrijke aanjager van de Amstelveense heemparken. Hij was een groot liefhebber van de Nederlandse flora. Als directeur van de plantsoenendienst wilde hij samen met Koos Landwehr de oude veenplas de Braak tot park ontwikkelen. Hij gebruikte hiervoor uitsluitend planten uit de Nederlandse flora. Omdat er nog geen Nederlandse naam voor dit soort parken bestond, bedacht hij de term 'heempark'. Enige jaren later zou hij de opgedane ervaring gebruiken om het Dr. Jac. P. Thijssepark te ontwerpen.

In 2012 zijn heempark de Braak en het Dr. Jac. P. Thijssepark aangewezen als Rijksmonument. Het Koos Landwehrpark en het Broersepark genieten een gemeentelijke monumentenstatus.

Amsterdamse Bos

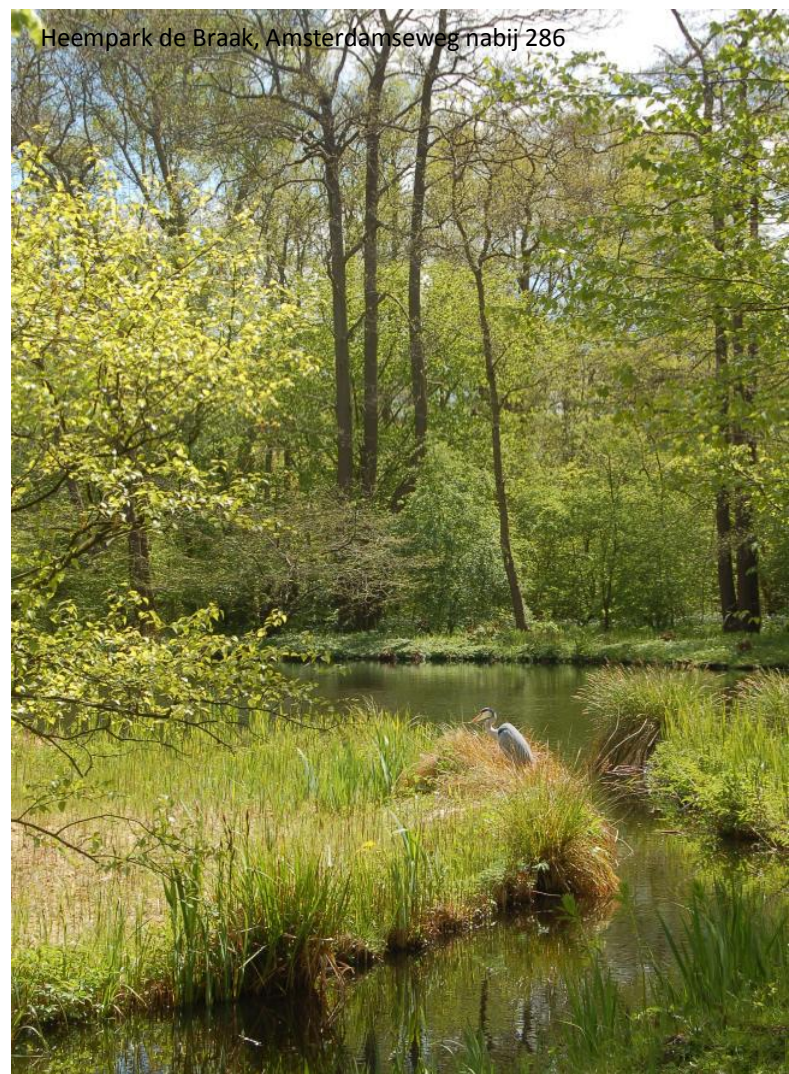
Hoewel de naam anders doet vermoeden, ligt het Amsterdamse Bos voor het overgrote deel op Amstelveens grondgebied. Het gebied waar nu het Amsterdamse Bos ligt, was vroeger veengebied en bestaat uit de drie polders: De Buitendijkse Buitenveldertse Polder, de Rietwijkeroodpolder en de Schinkelpolder. In 1879 werd begonnen met de vervening van de Rietwijkeroodpolder en in 1906 is deze drooggelegd en vervolgens verkaveld en agrarisch in gebruik genomen. Het agrarisch landgebruik heeft hier niet lang geduurd, want in de jaren dertig werd al begonnen met de aanleg van het bos en zijn de boerderijen en de molens gesloopt. Tenslotte hebben nog verveningen en droogleggingen plaatsgevonden in de Buitendijkse Buitenveldertse polder.

In de negentiende eeuw was het veen grotendeels afgegraven, gedroogd en afgevoerd richting Amsterdam om daar de huizen te verwarmen. Ook hier kwam het gebied door de ontvening een stuk lager

te liggen en moest worden bemaald.

Het Amsterdamse Bos is in de jaren dertig van de vorige eeuw ontworpen en deels aangelegd naar ontwerp van Cornelis van Eesteren en Jacoba Mulder. Het zuidelijke deel van het bos is na de Tweede Wereldoorlog aangelegd. Het ontwerp ging uit van een gebruiksbos voor alle Amsterdammers, en moest een ideale mix zijn van natuurlijk parklandschap en mogelijkheden voor recreatie en ontspanning. De grote speelvijver en de grote speelweide zijn een voorbeeld van deze mix: niet alleen om naar te kijken, maar ook om te gebruiken. Voor de aanleg van het bos zette de gemeente werklozen in, en was daarmee een van de grootste werkverschaffingsprojecten van Amsterdam tijdens de economische crisis van de jaren '30. Tussen 1934 en 1940 werkte er maar liefst 20.000 mensen in het bos, onder leiding van de Nederlandse Heidemaatschappij.

Een bijzonder onderdeel van het bos zijn de in totaal 116 bruggen. Daarvan zijn 67 bruggen naar ontwerp van architect Piet Kramer, werkzaam bij de Dienst Publieke Werken van de gemeente Amsterdam. Hij

Heempark de Braak, Amsterdamseweg nabij 286

behoorde tot de architectuurstroming de Amsterdamse School, en deze expressieve ontwerpstyl zie je terug in deze bruggen. 53 bruggen zijn door de gemeente Amstelveen aangewezen als gemeentelijk monument. Bovendien loopt er momenteel een onderzoek naar de cultuurhistorische waarde van het gehele Amsterdamse Bos.

2.6.2 Boerderijen

Langs de Amstel verzezen in de loop der eeuwen vele boerderijen. Het overgrote deel daarvan is gesitueerd tussen de Amstel en de Ringsloot van de Bovenkerkerpolder, op het zogeheten, niet-ontveende, bovenland. Sommige daarvan werden ten gunste van de voedselvoorziening van de buitenplaatsen gebouwd, of bestaande boerderijen werden verbouwd tot kleine hofsteden (zoals Westeramstel). Na het droogleggen van de Middelpolder en de Bovenkerkerpolder kwamen daar in toenemende mate melkveehouderijen voor de melk- en vleesproductie voor in de plaats.

Een veel voorkomend boerderijentype, dat typisch is voor het Amstelland, is het hallehuistype: een woonhuis gelegen aan de dijk, met direct daar achter het langgerekte stalgedeelte, ook wel 'de deel' genoemd. Het woonhuis had veelal een representatieve opkamer aan de voorzijde van het huis, met een verhoogde vloer zodat men over de dijk kon kijken. In enkele boerderijen aan de Amstel zijn zelfs nog bedsteden te vinden. De verwerking van de producten, zoals kaas en boter, vond veelal plaats in een afgezonderd gedeelte van het woonhuis, en/of

in de daaronder gelegen kelder.

Een opvallend en kenmerkend gegeven voor boerderijen in deze omgeving is de plaatsing van een langwerpig bouwvolume dat parallel aan het stalgedeelte werd geplaatst (haaks op de dijk), waarvan het voorste gedeelte dienst deed als bak-/spoelkeuken en woonruimte voor in de zomer, terwijl de ruimte erachter werd ingericht voor de stalling van werktuigen, wagens en paarden. Het voorste gedeelte ontwikkelde zich in de loop van de negentiende eeuw meer en meer tot een zomerwoning. Vaak werden deze schuren door middel van een tussenlid aan de stal of woonhuis verbonden. Voorbeelden van dit boerderijentype vindt u aan de Amsteldijk zuid 81 en 91 en Amsteldijk noord 56, 93 en 165. In sommige gevallen is het naastgelegen zomerhuis inmiddels gesloopt.

De Legmeerpolder werd relatief laat drooggemalen, in de tweede helft van de 19de eeuw. Pas enige tijd daarna ontstonden ook hier agrarische bedrijven, die zich in tegenstelling tot de boerderijen aan de Amstel, richtte op de akkerbouw en tuinbouw (veelal in kassen). De typologie van deze boerderijen is dan ook totaal anders, en in mindere mate cultuurhistorisch waardevol. Niet alleen vanwege het latere bouwjaar, maar ook vanwege een andere bedrijfsvoering. De boerderijen hier bestaan veelal uit een losstaand woonhuis, met daarachter gelegen kassen en functionele schuren voor de landbouwvoertuigen en opslag. Alleen aan de hoger gelegen Bovenkerkerweg en de Noorddammerweg, van oudsher een

Boerderij 'Nooit gedacht', Amsteldijk Noord 93

doorgaande route richting Uithoorn over een dijk, staan nog een aantal voornamelijk boerderijen die stammen uit het laatste kwartaal van de 19de eeuw. Deze langgerekte gebouwen zijn alle haaks op de dijk gelegen, met het woonhuis richting de dijk, en de stal of schuur in het verlengde daarvan gelegen, onder dezelfde kap als het woonhuis.

2.6.3 Buitenplaatsen

Een buitenplaats is een monumentaal vormgegeven huis, met bijgebouwen en een tuin of park. Ze zijn in de 17e en 18e eeuw gebouwd door rijke burgers uit steden die de zomers op het platteland wilden doorbrengen. De welgestelde Amsterdammers in de 17de eeuw verruilden in de zomermaanden graag hun grachtenpand voor een zogeheten 'buiten', bij voorkeur niet te ver van de stad, en makkelijk te bereiken.

Omdat de boot in deze periode het meest comfortabele vervoermiddel was, is het niet verwonderlijk dat de Amsteloevers een geliefde locatie was. De meeste buitenplaatsen in Nieuwer-Amstel werden niet nieuw aangelegd maar waren bestaande boerderijen die werden aangekocht en verbouwd. Meestal verbleef de eigenaar alleen in de zomermaanden op het platteland en werd slechts een deel van de boerderij mooi ingericht voor de nieuwe eigenaar. Daarnaast werd een beperkt aantal grote, prestigieuze buitenplaatsen aangelegd, die werden voorzien van fraaie aangelegde tuinen en bijgebouwen, zoals dienstwoningen, koetshuizen, theekoepeels, ijskelders en oranjerieën.

Rond 1800 was het voor velen echter alweer afgelopen met het sprookje aan de Amstel. De Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) was failliet gegaan en het ging in het hele land economisch bergafwaarts. De Franse tijd betekende voor veel buitenplaatsen de ondergang.

Aan de Amstel zijn alleen Amstelrust (gemeente Amsterdam), Wester-Amstel en Oostermeer (gemeente Amstelveen) aan de slopershamer ontkomen. De buitenplaats Wester-Amstel, die van rond 1665 dateert, is een voorbeeld van het betrekkelijk eenvoudige hofstedetype.

Buitenplaats Wester-Amstel, Amsteldijk Noord 55

Iets zuidelijker aan de Amstel ligt het statige buiten Oostermeer, gebouwd rond 1700. Een symmetrisch vormgegeven woonhuis met aan weerszijde bijgebouwen, een prestigieus inrijhek aan de Amstel en een zeer fraai vormgegeven tuin. Omdat deze buitenplaats nog altijd particulier wordt bewoond, is zowel het exterieur en het interieur van het woonhuis als de tuin in zeer oorspronkelijke staat gebleven.

Zoals op de Cultuurhistorische waardekaart van het deelgebied Wester-Amstel te zien is, zijn er naast de twee bestaande buitenplaatsen, acht verdwenen buitenplaatsen. Van noord naar zuid zijn dit de volgende: Kostverloren-Ruischenstein, De Morgenstond, Oost Rust, Nooitgedacht, Rozenburg, Noordwijk, Tulpenburg en Zonnestein.

Een van de oudste buitenplaatsen aan de Amstel was Kostverloren, gelegen in een bocht van de rivier. Kostverloren leek wel een kasteel, compleet met een toren, en een aangelegde tuinpartij. Kostverloren diende rond 1500 als onderkomen voor Jan Benningh, burgemeester van Amsterdam en zijn vrouw. Dat het de allure droeg van een (pseudo)kasteel, hing vermoedelijk samen met een kasteelachtig woonhuis, inclusief slotgracht, dat er rond 1420 had gestaan. Het buiten Kostverloren heeft, nadat Benningh er was vertrokken, enige tijd Ruischenstein geheten.

Op de locatie van de voormalige buitenplaats Tulpenburg stond sinds 1606 een huis dat 'het Bree-

Buitenplaats Oostermeer, Amsteldijk Noord 37

weer of Jonge Costverloren' werd genoemd. In 1650 werd Dirk Tulp, bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie eigenaar van het huis en noemde het 'Tulpenburg' en bouwde het om tot een prestigieuze buitenplaats met een fraaie tuin met fontein en grotten. In 1761 kwam het huis in handen van de Amsterdamse koopman de Pinto. Na faillissement van het handelshuis werd de buitenplaats in 1784 verkocht aan de beruchte sloper van buitenplaatsen Frederik Kaal. De buitenplaats werd tot de grond toe afgebroken en de bouwmaterialen verkocht. In 2014 is op de plaats van de oude Buitenplaats Tulpenburg een nieuwe buitenplaats gebouwd. Voorafgaande aan de bouw heeft archeologisch onderzoek plaatsgevonden.

Niet aan de Amstel, maar aan de Amsterdamseweg nabij de banpaal en de entree van het voormalige kantoor van Van Leer's Vatenfabriek heeft in de 17e en 18de eeuw de voorname buitenplaats Elsrijk gestaan. Eerder heette de buitenplaats 'Braekrijck' vanwege de dijkdoorbraak die een meertje genaamd 'de Braak' had veroorzaakt op de locatie.

2.6.4 Kerken

Lange tijd was het aantal kerken in Amstelveen stabiel: in de eerste helft van de twintigste eeuw waren er in Amstelveen de volgende kerken te vinden: de gereformeerde kerk aan de Handweg, de hervormde kerk in het Oude Dorp en de katholieke Urbanuskerken in Bovenkerk en Nes aan de Amstel. Vanaf 1925 vestigden zich grote groepen forenzen in Nieuwer-Amstel en waren er nieuwe kerken nodig voor de

snel groeiende bevolking.

In 1928 werden er twee kerken gebouwd; de Heilige Anna-kerk aan de Amsterdamseweg, ten noorden van het oude dorp, en de Johanneskapel, meer noordelijk aan de Amsterdamseweg. In 1937 kwam daar de Pauluskerk bij, na de bouw van de wijken Elsrijk en Randwijck. De markante hervormde Kruiskerk aan de Van der Veerelaan in Elsrijk is in 1951 door architect Duintjer ontworpen en is bekend onder de naam 'de kerk met de duizend raampjes'.

Door de naoorlogse bevolkingsexplosie ontstond opnieuw een grote behoefte aan kerken. In het begin waren dat vooral, veelal houten, noodkerken. Vanaf 1950 zijn er in twintig jaar maar liefst 8 kerken bijgekomen: de Heilige Geestkerk (1961), de Carmelkerk (1963) en de Thaborkerk (de latere Titus Brandsma-kerk, 1969) waren katholiek, de Adventkerk (1961) en de Immanuelkerk (1954) gereformeerd, de Paaskerk (1963) was hervormd en de Bankraskerk (1971) hervormd/gereformeerd.

Aan het eind van de jaren zestig zette de ontkerkelijking definitief door en in de nieuwe wijken Groenel-

Johanneskapel, Amsterdamseweg 311

aan, Waardhuizen, Middenhoven en Westwijk zijn geen nieuwe kerken meer gebouwd. Wel zijn sindsdien enkele kerken gesloopt: in 1994 de Carmelkerk en de Adventkerk in 2001.¹

Een relatief groot deel van de Amstelveense kerken is aangewezen als monument. Niet alleen zijn het beeldbepalende gebouwen in hun omgeving en wijk, ook vertegenwoordigd de bouwstijl van de kerk de tijdgeest waarin zij gebouwd is. Bovendien ontleen bewoners van Amstelveen vele herinneringen aan de verschillende kerken, en daarmee vertegenwoordigen zij een belangrijke cultuurhistorische waarde voor de gemeenschap. Door de verdergaande ontkerkelijking en regiovorming staan verschillende (monumentale) kerken leeg. We streven ernaar samen met de eigenaar een waardige herbestemming te vinden voor deze (monumentale) kerken. Zo is de Dorpskerk momenteel verbouwd tot gezondheidscentrum, met respect voor de monumentale onderdelen.

2.6.5 Molens

Rond 1500 was de waterstaatkundige situatie in de omgeving van Amstelveen problematisch geworden. De gemiddelde waterstanden op het buitenwater (het IJ en de Zuiderzee) liepen ten opzichte van het voortdurend dalende maaiveld steeds hoger op, waardoor het water uit de Amstelboezem steeds moeilijker kon worden geloosd. Om Amstelland als geheel te beschermen tegen wateroverlast van buitenaf werd in 1525 in breder verband het hoogheemraadschap Amstelland ingesteld. Door molenbemaling werden in de eerste helft van de 17de eeuw polders gevormd door gebieden te omsluiten met kades en leeg te malen door middel van molens.

In 1630 zijn de Middelpolder, de Bovenkerkerpolder en de Buitendijkse Buitenveldertse polder gesticht en onder molenbemaling gebracht. Door middel van een zogeheten 'molengang' van een aantal molens achter elkaar, werd het water uit de polder richting de Amstel gepompt, en daar geloosd. In de loop van de 19de en 20ste eeuw is de molenbemaling

Molen De Dikkert, Molenweg 104

vervangen door bemaling door stoomgemalen. Het overgrote deel van de molens is gesloopt. De Bovenkerkpolder werd in 1629 bedijkt en bemald door twee molens, aan de noordzijde 'De Weteringsbrugmolen' en aan de zuidzijde 'De Nesermolen' of 'De Oude Gerard'. Nadat het grootste gedeelte van de polder in een plas was veranderd werd in 1764 door de Staten van Holland en Westfriesland octrooi verleend voor het droogmaken van de polder. Op circa 250 meter van de Amstel werd de Ringsloot aangelegd en met de vrijgekomen grond kon de Ringdijk worden opgeworpen. Aan de Ringdijk kwamen de molens 'De Hoorn' en 'De Zon' tot stand. Deze molens loosden op het niet verveen- de bovenland en om het waterpeil daar niet te veel te laten stijgen werd molen 'De Parel' gebouwd. Nadat het waterpeil in de polder was gezakt werden in 1767 op een lager niveau nieuwe molens opgericht, 'De Johanna Bregitta' en 'De Cornelia Wilhelmina'. Een jaar later werden weer op een lager niveau molens bijgebouwd, totdat de polder in 1769 droogviel. Tussen 1818 en 1836 werden de schepadmolens verbouwd tot vijzelmolens. Na de overgang op machinale bemaling werden de molens in 1914 buiten gebruik gesteld. Begin 20ste eeuw werden de molens in rap tempo afgebroken en vervangen

4 Vrij uit 'Nieuwer-Amstel en Amstelveen. 1000 jaar historie'. M.D.M. van Munster en P. van Schaik. 2006.

Een voorbeeld van zo'n stoomgemaal, de opvolger van de windmolens, waarvan de stoommachine in 1935 is vervangen door een dieselmotor, staat aan de Amsteldijk noord 69. Dit gemaal en bovengenoemde drie molenstompen zijn aangewezen als gemeentelijk monument.

De Haarlemmermee

Door de economische crisis van de jaren dertig werden diverse lijnen al na ruim twee decennia weer gesloten. Alleen de lijnen Amsterdam-Haarlemmermeerstation – Amstelveen – Aalsmeer en Bovenkerk

Tegeltabelau op station Amstelveen, Stationsstraat 28-30

2.6.7 Verdedigingswerken

Vanaf de 16e eeuw ontwikkelde de wapentechniek zich zodanig dat kastelen, stadsmuren en vestinggrachten niet voldoende bescherming boden tegen vijandelijk geschut. Er werden daarom steeds meer verdedigingswerken aangelegd in het buitengebied. De omgeving van Amstelveen maakte deel uit van het verdedigingsgebied rond Amsterdam. Om aaneengesloten stellingen te creëren werden in oorlogstijd in laag gelegen gebieden tussen de verdedigingswerken militaire inundaties aangelegd. Zodoende ontstonden in de loop der tijd verdedigingslijnes zoals de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

– Uithoorn – Nieuwersluis bleven nog voor reizigers- en goederenverkeer in gebruik. In 1950 reed hier de laatste reizigerstrein. In 1972 werden de lijnen gesloten.

Het overgrote deel van de spoorrails is inmiddels opgebroken. Het nog bestaande tracé Amsterdam – Amstelveen – Bovenkerk loopt vanaf het Haarlemmermeerstation, langs het Zwarte Pad richting de kruising Handweg-Noorddammerlaan. Het tracé is tussen 1975 en 1997 geëlektrificeerd en wordt gebruikt door de Elektrische Museumtramlijn Amsterdam.

Voorheen splitste het tracé zich, in een zuidelijke route over de huidige Hammarskjöldsingel richting Uithoorn, en een zuid-westelijke route richting Aalsmeer over de Noorddammerlaan.

Sommige locaties van spoorlijnen zijn nog herkenbaar. De metrolijn door Amstelveen van Poortwachter naar Westwijk maakt bijvoorbeeld gebruik van het oude Haarlemmermeertracé. Ook is de loop van de spoorlijn nog veelal te herkennen aan de resterende, herkenbare stationsgebouwen en spoorwegwachterswoningen. In Amstelveen zijn deze stationnetjes en spoorwachtershuizen allemaal aangewezen als gemeentelijke monumenten. Ook het tracé van de spoorlijn vertegenwoordigt cultuurhistorische waarde.

Dwars door Amstelveen loopt een stelling van een aantal oude verdedigingswerken: een voorloper van de Stelling van Amsterdam uit 1787. Deze linie werd aan het begin van de 19de eeuw door de luitenant-generaal C.R.T. baron Krakenhoff aangelegd, in opdracht van Raadspensionaris R.J. Schimmelpenninck (1761-1825). Begin 19de eeuw dreigde oorlog tussen Frankrijk en Pruisen en bestond er de vrees dat het Koninkrijk bij het Franse Rijk zou worden ingelijfd. Dit was aanleiding om een verdedigingslinie met inundaties (het onderwater zetten van gebieden) en de verdedigingsposten te ontwerpen in een cirkel rondom Amsterdam, die de aanvallers op tenminste twee uur van de hoofdstad zouden houden.

De linie bestond uit zogeheten 'posten': dit zijn eenvoudige, hoger gelegen aarden wallen bewapend met één of meer kanonnen. De posten 11, 12, 13 en 14 van deze linie bevonden zich op het huidige Amstelveense grondgebied: twee ervan ter hoogte van

Kanon op post 12, Linie van Krakenhoff, nabij Kruitmolen

Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek, Amsteldijk zuid

het oude dorp (post 13 aan de Ouderkerkerlaan en post 14 aan de Handweg), en twee ten zuiden van de Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek, aan de Amstel (post 12 aan de Oostelijke Ringdijk in de Bovenkerkerpolder en post 11 aan weerszijden van de sluiswachterwoning). Van de posten is weinig meer terug te vinden. Ze zijn afgegraven of overbouwd. Alleen van de post 12 aan de Kruitmolen is in 2011 een reconstructie gemaakt.

Ter herinnering van post 13 en 14 is in 1996 een zwart granieten herdenkingssteen aangebracht in de bestrating van het Tempelhof.

2.6.8 Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek

Aan de Amsteloever, ten zuiden van de Buurt over Ouderkerk, ligt de voormalige Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek. Deze werd in 1719 gesticht, nadat de Amsterdamse kruitmolen aan de Overtoom in 1709 was ontploft. In de Koninklijke Nederlandse Springstoffen Fabriek in Ouderkerk aan de Amstel werden met name springstoffen voor militaire doeleinden geproduceerd, maar in mindere mate ook voor de mijnbouw en andere civiele doeleinden. Aanvankelijk werd er alleen zwart buskruit geproduceerd, later, in de tweede helft van de 19de eeuw, kwam het rookloze buskruit in productie. Het huidige complex bestaat uit verschillende gebouwen, waaronder fabrieken, magazijnen, buskruitmolens, stallen en wagenschuren, een laboratorium, een kapberg en een watertoren. In 1991 heeft de fabriek definitief haar deuren gesloten. De verschillende gebouwen op het terrein zijn in 2005 aangewezen als rijksmonument.

2.6.9 Banpalen

In de 16e eeuw werden voor het eerst door de stad Amsterdam banpalen geplaatst om haar rechtsgebied aan te geven. In totaal stonden er zes banpalen in een cirkel rond Amsterdam, die de grens aangaf die niet mocht worden overschreden door uit Amsterdam verbannen personen; 'ballingen' genoemd. Van de zes banpalen zijn er nog drie over, waarvan er twee in Amstelveen staan en één in het dorp Sloten, gemeente Amsterdam. De ene Amstelveense banpaal staat aan de Amsterdamse weg, en werd oorspronkelijk geplaatst naast het toegangshek van de voormalige buitenplaats Elsrijk. De andere banpaal staat aan de Amsteldijk Noord, nabij nummer 65. Beide banpalen stammen uit 1625 en zijn in 1970 geplaatst op de Rijksmonumentenlijst.

Banpaal aan de Amsterdamseweg nabij 212

Deel 3:

Instrumentarium

3.1 Van visie naar uitvoering

Het eerste deel van deze nota beschrijft de ambitie en de visie van de gemeente Amstelveen op de omgang met het cultureel erfgoed. Dat klinkt allemaal mooi en vooruitstrevend, maar hoe maken we dit waar? Welke middelen hebben we ter beschikking om onze visie en ambitie waar te maken?

In dit derde deel van de nota wordt uiteengezet welke beleidsstukken, welke wetten en regels en welke werkwijze we hanteren om tot de gestelde ambitie en het gestelde doel te komen. Dat doel is tweezijdig: enerzijds zetten we in op duurzaam behoud van ons culturele erfgoed; onze monumenten, onze archeologische waarden in de bodem en de cultuurhistorisch waardevolle structuren en karakteristieken. Anderzijds weten we ook dat puur behoud niet haalbaar is in onze snel veranderende samenleving. Met een te starre opstelling gericht op louter behoud wordt het doel niet bereikt. We zullen ons flexibel moeten opstellen waar mogelijk om het erfgoed leefbaar te houden en een rol binnen onze samenleving te geven. We bieden kansen aan herbestemming, waarbij het credo ‘behoud door ontwikkeling’ het uitgangspunt is, maar houden behoud van de monumentale onderdelen uiteraard hoog in het vaandel.

Erfgoed voegt waarde toe aan een omgeving, het is het goud dat de gemeente glans geeft. Dat mag wel meer bekendheid krijgen; de verhalen kunnen nog beter verteld worden om ook meer draagvlak tot stand te brengen. Daarom zullen we ook inzetten op de promotie en geven we ruchtbaarheid aan het Amstelveense erfgoed. Hoe meer kennis en besef van het aanwezige erfgoed en de historie van Amstelveen, hoe vaker het ingezet zal worden als uitgangspunt en ter inspiratie.

3.2 Landelijk beleid

Een groot deel van het gemeentelijke erfgoedbeleid komt direct voort uit het beleid dat het Rijk heeft bepaald. De lokale overheid geeft uitvoering aan de door het Rijk vastgestelde wetten en regels. Het is daarom van belang te weten wat er in de afgelopen jaren is besloten op rijksniveau, omdat dit grotendeels het lokale beleid en het dagelijks handelen verklaart.

Het laatste decennium is er sprake van een toenemende decentralisatie van taken vanuit de overheid en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed naar de lokale overheden. De Rijksdienst wordt steeds meer een kennis- en adviescentrum, terwijl gemeenten de uitvoering van wetten, regels, vergunningaanvragen et cetera op zich nemen. Waar vroeger de Rijksdienst altijd mee adviseerde op bouw aanvragen voor Rijksmonumenten, doet zij dat nu nog maar in enkele gevallen. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed adviseert de Tweede Kamer bij het herzien van de regelgeving. Ook adviseert zij lokale overheden en provincies door middel van publicaties, cursussen en workshops.

In de wetgeving is in de afgelopen jaren het een en ander gewijzigd dat directe invloed heeft op het lokale erfgoedbeleid. Voor de uitvoerende gemeenten hebben de wetswijzigingen geresulteerd in een belangrijke taakwijziging en geven aanleiding tot actualisatie van het gemeentelijke erfgoedbeleid. In dit hoofdstuk worden onderstaande punten nader toegelicht:

Landelijke wijzigingen:

- Vaststelling Wet op de Archeologische Monumentenzorg: sinds 2007 zijn gemeentes wettelijk verplicht om archeologisch beleid

- op te nemen in de bestemmingsplannen;
- Vaststelling van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) ten behoeve van een eenvoudiger en krachtigere wetgeving en vergunningprocedures;
- Vaststelling van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) waardoor gemeentes verplicht zijn cultuurhistorie op te nemen in de bestemmingsplannen;
- Vaststelling van de Erfgoedwet in 2016. Deze vervangt de Monumentenwet 1988. Een deel van de regels uit de Monumentenwet gaan over in de Omgevingswet.

3.2.1 Wet op de Archeologische Monumentenzorg

Het Verdrag van Malta, ook wel het Verdrag van Valletta genoemd, beoogt het cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt beter te beschermen. Het gaat om archeologische resten als nederzettingen, grafvelden, en gebruiksvoorwerpen. Uitgangspunt van het verdrag is dat het archeologische erfgoed integrale bescherming nodig heeft en krijgt. Dit is gevat in drie principes:

- Streven naar behoud in situ van archeologische waarden. De bodem is de beste garantie voor een goede conservering van archeologische resten (artikel 4).
- Tijdig rekening houden in de ruimtelijke ordening met de mogelijkheid of aanwezigheid van archeologische waarden, zodat er nog ruimte is voor archeologievriendelijke alternatieven (artikel 5). Zo wordt voorgesteld om steeds vooraf onderzoek te laten doen naar de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden om het bodemarchief beter te beschermen en om onzekerheden tijdens de bouw van bijvoorbeeld nieuwe wijken te beperken. Op deze manier kan daar bij de ontwikkeling van de plannen zo veel mogelijk rekening mee worden gehouden.
- De verstoorder betaalt voor het doen van opgravingen en het documenteren van archeologische waarde, wanneer behoud in situ niet mogelijk is (artikel 6).

Het Verdrag van Malta werd in 1992 ondertekend door de lidstaten van de Raad van Europa. Nadat het wetsvoorstel in 2006 werd goedgekeurd door de Tweede Kamer trad in 2007 de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (waarbij de Monumentenwet 1988 werd gewijzigd) in werking.

3.2.3 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (afgekort Wabo) is op 1 oktober 2010 ingevoerd. Met de Wabo is een groot aantal vergunningen, onthefingen en meldingen geïntegreerd tot één omgevingsvergunning. De dienstverlening aan burger en bedrijf is hiermee vereenvoudigd en versneld; één omgevingsvergunning leidt tot de invoering van één loket, één (digitaal) aanvraagformulier, één bevoegd gezag (één aanspreekpunt), één uniforme en in het algemeen ook kortere procedure, één procedure voor bezwaar en beroep en één handhavend bestuursorgaan.

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht zijn de vergunningen voor gebouwde monumenten ondergebracht, gebundeld in de omgevingsvergunning. Voor alle monumenten behalve de archeologische rijksmonumenten is een omgevingsvergunning vereist. Voor het wijzigen, verstoren, slopen of verplaatsen van een beschermd monument is altijd een vergunning nodig. De gemeente is de aangewezen instantie om eigenaren en beheerders van monumenten te informeren en te begeleiden bij eventuele gewenste wijzigingen van hun monument.

3.2.4 Besluit Ruimtelijke Ordening

Het is sinds januari 2014 wettelijk verplicht om in de toelichting van het bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden (artikel 3.1.6 lid 2 sub a Bro).

In de Nota van Toelichting op de wijziging van het Bro staat dat deze verplichting betekent dat gemeenten een analyse moeten verrichten van de cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplangebied en daar conclusies aan verbinden die in een bestemmingsplan verankerd worden. Dat verankeren gebeurt op de verbeelding (bestemmingsplankaart) en in de regels. Doel hiervan is een meer generieke borging van cultuurhistorie vooraf in het planproces van de ruimtelijke ordening.

3.2.5 Erfgoedwet en Omgevingswet

Medio 2016 komt er voor het eerst één integrale Erfgoedwet die betrekking heeft op al ons cultureel erfgoed: onze museale objecten, musea, monumenten en archeologie op het land en onder water. Samen met de nieuwe Omgevingswet maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van ons cultureel erfgoed mogelijk door het bundelen van bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland.

Bovendien worden aan de Erfgoedwet een aantal nieuwe bepalingen toegevoegd. Het uitgangspunt is dat de beschermingsniveaus zoals die in de huidige wetten en regelingen gelden tenminste worden gehandhaafd. Het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed is nu geregeld in zes verschillende wetten en een regeling. Hierin hebben roerend, onroerend en archeologisch erfgoed allemaal hun eigen specifieke definities, procedures en beschermingsmaatregelen. Deze sectorale versnippering van de erfgoedwetgeving en de noodzakelijke aanpassingen van bestaande wetten zijn de redenen om één integrale Erfgoedwet op te stellen, waarin deze specifieke wetten en regelingen zijn geïntegreerd.

De Erfgoedwet gaat samen met de nieuwe Omgevingswet vanaf medio 2018 het fundament vormen voor de bescherming van Rijksmonumentale objec-

ten. Alle erfgoed-gerelateerde zaken die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving zullen worden opgenomen in de Omgevingswet. De vuistregel voor de verdeling tussen de Erfgoedwet en de nieuwe Omgevingswet is:

- Roerend cultureel erfgoed en de aanwijzing van Rijksmonumenten staat in de Erfgoedwet;
- De aanwijzing van ruimtelijk cultureel erfgoed (stads- en dorpsgezichten en cultuurlandschappen) en omgang met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving komt in de Omgevingswet;
- De omgang met Archeologische waarden en bijbehorende regels staan vermeld in de bestemmingsplannen; dit is geregeld in de omgevingswet;
- De algemene uitgangspunten met betrekking tot archeologie, voortkomend uit het verdrag van Malta, blijven als basis vermeld staan in de Erfgoedwet.

Dorpskerk, Dorpsstraat 36

3.3 Gemeentelijk beleid

De wetswijzigingen op Rijksniveau hebben directe invloed op het gemeentelijke erfgoedbeleid. Maar naast de landelijke wetswijzigingen hebben er ook een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden op gemeentelijk niveau.

Denk bijvoorbeeld aan de afronding van het gemeentelijke monumentenproject, actualisering van het archeologiebeleid en de aanstelling van een onafhankelijke, deskundige erfgoedcommissie die het college adviseert over de omgang met het culturele erfgoed in de gemeente. Deze wijzigingen zullen in onderstaande paragrafen worden beschreven, evenals de actuele beleidsdocumenten, procedures en de omgang met monumenten in Amstelveen.

3.3.1 Erfgoedverordening

Om hier op een juiste en duidelijke manier uitvoering te geven aan haar omgang met het lokale erfgoed, werkt de gemeente met een aantal beleidsdocumenten waarin het erfgoedbeleid wordt geregeld.

De juridische basis voor de omgang met het Amstelveens erfgoed, en dan met name die van de gemeentelijke monumenten, gemeentelijke beschermde dorpsgezichten en archeologische (waardevolle) verwachtingsgebieden, staat in de Erfgoedverordening. Deze verordening is te zien als een lokale Erfgoedwet. Hierin zijn regels opgenomen met betrekking tot het aanwijzen en afvoeren van gemeentelijke monumenten. Ook zijn hierin regels opgenomen die het verbieden om zonder vergunning (toestemming van de gemeente) schade toe te brengen aan een monument (sloop, verbouw, wijzigingen) of een pand binnen een gemeentelijk beschermd dorpsgezicht. Ook zijn in de Erfgoedverordening regels opgenomen ten behoeve van de bescherming van archeologische waardevolle gebieden. Hierin is verboden om een archeologisch monument, of terreinen met (hoge) archeologische verwachtingswaarden, zonder vergunning te verstoren.

De volledige Erfgoedverordening gemeente Amstelveen is opgenomen als bijlage 6 van deze nota.

3.3.2 Archeologisch beleid

Sinds de vaststelling van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg in 2007 heeft de gemeente Amstelveen haar archeologisch beleid en bijbehorende archeologische beleidsadvieskaart in 2008 vastgesteld. Op deze archeologische beleidsadvieskaart is het grondgebied van Amstelveen onderverdeeld in verschillende verwachtingsgebieden: van gebieden met een lage archeologische waarde tot gebieden van hoge. Elk verwachtingsgebied heeft zijn eigen oppervlaktecriterium en toegestane verstoringsdiepte met betrekking tot toegestane bodemverstoring. Wordt dit oppervlaktecriterium overschreden door een bepaalde bodemverstoring, dan dient inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden. In eerste instantie is dat een archeologisch bureauonderzoek waarin op basis van historisch kaartmateriaal en onderzoeken in de omgeving een inschatting wordt gemaakt van eventuele aanwezige archeologische waarden in de bodem. Wanneer deze kans bestaat, zal worden aanbevolen een archeologisch inventariserend veldonderzoek op locatie uit te voeren.

Sinds die vaststelling van de archeologische beleids-

advieskaart zijn enkele tientallen archeologische bureau- en veldonderzoeken verricht. De conclusies van deze onderzoeken vroegen om een actualisatie van die beleidsadvieskaart.

De actuele archeologische beleidsadvieskaart is te vinden in bijlage 5 van deze nota. Het rapport dat is geschreven naar aanleiding van de actualisatie van het archeologiebeleid is te vinden op www.amstelveen.nl/monumenten.

3.3.3 Bestemmingsplannen

Het bestemmingsplan bepaalt wat er binnen een bepaald gebied met de ruimte mag gebeuren. Het is een juridisch uitvoeringsinstrument dat bindende regels geeft voor het bebouwen en gebruiken van gronden. Een bestemmingsplan bestaat altijd uit drie delen: de verbeelding (plankaart), de regels en de toelichting. De bestemmingen en het gebruik worden aangegeven op de verbeelding, door middel van bouwvlakken, bouwaanduidingen, maatvoeringsaanduidingen, functieaanduidingen, gebiedsaanduidingen en figuren. Op een gebied kunnen bovendien twee onafhankelijke bestemmingen tegelijkertijd liggen, met behulp van een zogeheten dubbelbestemming.

Sinds 1 januari 2012 is het verplicht om in de toelichting van het bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden (art. 3.1.6 lid 2 sub a Bro). In bijlage 9 van deze nota zijn per bestemmingsplangebied de beschrijvingen van de aanwezige cultuurhistorische waarden te vinden.

Deze waarden zijn uitgesplitst in cultuurhistorische

waarden (weergegeven op de cultuurhistorische waardenkaart), archeologisch beleid (weergegeven op de archeologische beleidsadvieskaart) en de in het gebied aanwezige monumenten. De uitwerking van deze inventarisatie en waardering, in de vorm van een verbeelding op de plankaart en in de regels, vindt uiteindelijk plaats bij de herziening van het betreffende bestemmingsplan. De cultuurhistorische beschrijving zal worden opgenomen in de toelichting van het bestemmingsplan.

3.3.4 De omgevingsvergunning voor monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten

Met de komst van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht in oktober 2010 is een vergunning voor de verbouwing van een monument in de bredere omgevingsvergunning opgenomen, die is aan te vragen via het zogeheten 'Omgevingsloket Online (OLO)'. In plaats van een monumentenvergunning én een bouwvergunning kan nu volstaan worden met één omgevingsvergunning. Voor gemeentelijke monumenten en gemeentelijke beschermde dorpsgezichten is een reguliere omgevingsvergunning vereist, met een vergunningstermijn van 8 weken (en een eenmalige mogelijkheid tot verlenging met maximaal 6 weken). Voor een vergunningsaanvraag voor een Rijksmonument of een pand binnen een Rijksbeschermd dorpsgezicht staat een uitgebreide procedure van maximaal 26 weken, omdat hierbij in sommige gevallen extern advies moet worden aangevraagd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Voor wijzigingen aan een Rijksmonument die geen betrekking hebben op gedeeltelijke sloop, functiewijziging of grootschalige wijzigingen aan het exterieur geldt de reguliere procedure.

Voormalig kantoor Van Leer's Vatenfabriek, Amsterdamseweg 204

Vergunningaanvragen met betrekking tot monumenten en beschermde dorpsgezichten worden getoetst door de onafhankelijke leden, deskundig op het gebied van bouwhistorie en architectuurgeschiedenis, van de Erfgoedcommissie. Dit onafhankelijke advies van deskundigen is een verplichting die in de Erfgoedwet en de gemeentelijke Erfgoedverordening is opgenomen.

Bij panden binnen een gemeentelijk beschermd dorpsgezicht zijn alleen wijzigingen aan de gevels en dakvlakken die gekeerd zijn naar de openbare ruimte vergunningplichtig voor het onderdeel monument. Dit geldt ook voor wijzigingen aan erfafscheidingen en bijgebouwen die binnen dit beschermde gebied staan, en zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte. Voor onderdelen die niet zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte, gelden de gewone regels uit de omgevingswet, evenals de eventuele vergunningsvrije activiteiten. Het interieur van een pand binnen een gemeentelijk of Rijksbeschermd dorpsgezicht valt niet binnen de monumentale bescherming. Bij de behandeling van aanvragen voor wijzigingen binnen een gemeentelijk beschermd dorps- of stadsgezicht hanteren wij de regels van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze zijn vastgelegd in de brochure 'Vergunningvrij. Informatie voor professionals. Voor welke activiteiten in en aan monumenten en beschermde gezichten is geen vergunning nodig?'. De brochure vindt u op de interpagina www.amstelveen.nl/monumenten.

3.3.5 Bouwplanadvisering

Voor de welstandsbeoordeling van bouw- en verbouwaanvragen toetsen de stadsbouwmeester en/of de stadsarchitect het bouwplan aan de algemene en gebiedsspecifieke criteria, zoals vastgesteld in de welstandsnota. Bij de advisering over een bouwplan met betrekking tot een monument is dat veel lastiger. Omdat elk monument anders is, en monumenten veelal op zichzelf staande objecten zijn, is het onmogelijk om algemene criteria te formuleren voor de omgang met monumenten.

Het streven is niet langer om een monument 'on-aantastbaar' te laten zijn, en elke wijziging aan de beschermde onderdelen te verbieden. Zodoende zou de kans groot zijn dat het gebouw op den duur niet meer voldoet aan de geldende gebruikswen-

sen en daardoor haar functie verliest. Het credo 'behoud door ontwikkeling' is hier van toepassing, waarbij wel wordt toegezien op zo veel mogelijk behoud van de monumentale onderdelen. De vraag blijft bij elke aanvraag, wanneer is de verbouw of renovatie van een monument een ongewenste aantasting of versterking, en in welke gevallen kan wél een vergunning worden verleent voor de beoogde wijzigingen van een monument?

Hoewel we geen criteria kunnen geven voor de omgang met monumenten, geven enkele documenten wel enig inzicht over de advisering en omgang met monumenten.

Ten eerste is van elk monument een zogeheten redengevende beschrijving opgesteld. Hierin wordt het monument beschreven, evenals de reden tot aanwijzing als monument. Ook worden de specifiek beschermenswaardige onderdelen van een monument beschreven, waarnaar met extra zorg wordt gekeken bij de vergunningverlening.

Daarnaast gaat de Erfgoedcommissie bij haar advisering uit van de algemeen gebruikte uitgangspunten in de omgang met monumenten. In het boekje 10 Uitgangspunten voor het omgaan met monumenten van de werkgroep monumentenpublicaties en de Federatie Welstand wordt een uitleg gegeven van deze uitgangspunten. Het boekje is te vinden op www.amstelveen.nl/monumenten.

3.3.6 Erfgoedcommissie

De landelijke Erfgoedwet (artikel 4.20) en de lokale Erfgoedverordening (artikel 8) schrijven voor dat aanvragen met betrekking tot beschermde monumenten en beschermde stads- of dorpsgezichten voor advies worden voorgelegd aan een adviescom-

missie op het gebied van de monumentenzorg. Zij hebben de taak het college op verzoek te adviseren over de toepassing van de Erfgoedwet, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Erfgoedverordening en het monumentenbeleid.

De gemeente Amstelveen legt aanvragen met betrekking tot monumenten voor aan een onafhankelijke en deskundige adviescommissie op het gebied van de monumentenzorg. Deze adviescommissie wordt ingehuurd bij een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk die gemeente adviseert op het gebied van landschap, stedenbouw, architectuur en cultuurhistorie 'Mooi Noord-Holland'. Deze Erfgoedcommissie maakt op basis van het gemeentelijke erfgoedbeleid en waar mogelijk met de betrokken partijen een zorgvuldige afweging van de impact van voorgestelde wijzigingen op aanwezige monumentale en cultuurhistorische waarden.

De Erfgoedcommissie adviseert schriftelijk en vergadert eens in de twee weken. De vergaderingen zijn openbaar toegankelijk. De commissie stelt het op prijs dat aanvragers en/of ontwerpers een toelichting geven bij het plan. Het Reglement van Orde van de Erfgoedcommissie is opgenomen als bijlage 8 van deze nota.

3.3.7 Onderhoud aan monumenten

Onderhoud aan monumenten en aan panden binnen een beschermd dorpsgezicht is vaak vergunningvrij. De stelregel in de omgang met monumenten is, dat wanneer het uiterlijk aanzien van een monument niet wijzigt, de werkzaamheden tot het reguliere onderhoud behoren, en vergunningsvrij kunnen worden uitgevoerd. Denk daarbij aan schilderwerkzaamheden in dezelfde kleur, gedeeltelijk vervangen van voegwerk met dezelfde detaillering en kleur, het gedeeltelijk vervangen van dezelfde dakpannen etc. Bij grootschalige restauraties, bijvoorbeeld van de constructieve onderdelen of bij het geheel vervangen van de dakbedekking of het voegwerk, zijn de werkzaamheden wel vergunningplichtig. Hierbij wordt uitgegaan van de regels zoals vastgesteld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze zijn vastgelegd in de brochure 'Vergunningvrij. Informatie voor professionals. Voor welke activiteiten in en aan monumenten en beschermde gezichten is geen vergunning nodig?'. De brochure vindt u op de interpagina www.amstelveen.nl/monumenten.

Bij verbouwingen en renovaties van monumenten gaat het om werkzaamheden waarbij het uiterlijk aanzien van het monument wel wijzigt, zoals uitbouwen, opbouwen en het plaatsen van dakkapellen. Deze aanvragen zijn per definitie vergunningplichtig. Bij panden binnen een gemeentelijk beschermd stads- en/of dorpsgezicht geldt een beschermde status voor de gevels en dakvlakken die zichtbaar zijn vanaf het openbaar gebied. Alle wijzigingen aan deze gevels zijn dan ook vergunningplichtig. Bij twijfel over vergunningplicht of de juiste uitvoering van de werkzaamheden kunt u contact opnemen met de adviseur Cultureel Erfgoed van de gemeente Amstelveen.

3.3.8 Monumentale interieurs

De interieurs van Rijksmonumenten zijn altijd onderdeel van de monumentale bescherming. Alle wijzigingen aan interieuronderdelen met historische waarde zijn vergunningplichtig. De interieurs van gemeentelijke monumenten zijn tevens beschermd. Alleen wanneer in de redengevende beschrijving van een gemeentelijk monument het interieur expliciet is uitgesloten van bescherming, geldt voor

Tegeltabelau Villa Cornelia, Dorpsstraat 10

dit onderdeel van het monument geen monuméntale status. Vaak zijn de interieurs van gemeentelijke monumenten niet meegenomen bij de waarde-bepaling en niet omschreven in de redengevende beschrijving. Niet omdat ze niet beschermd zijn, maar bijvoorbeeld omdat het gebouw ten tijde van de waarde-bepaling niet toegankelijk was. Bij een vergunningaanvraag met betrekking op het interieur is dan nader onderzoek nodig.

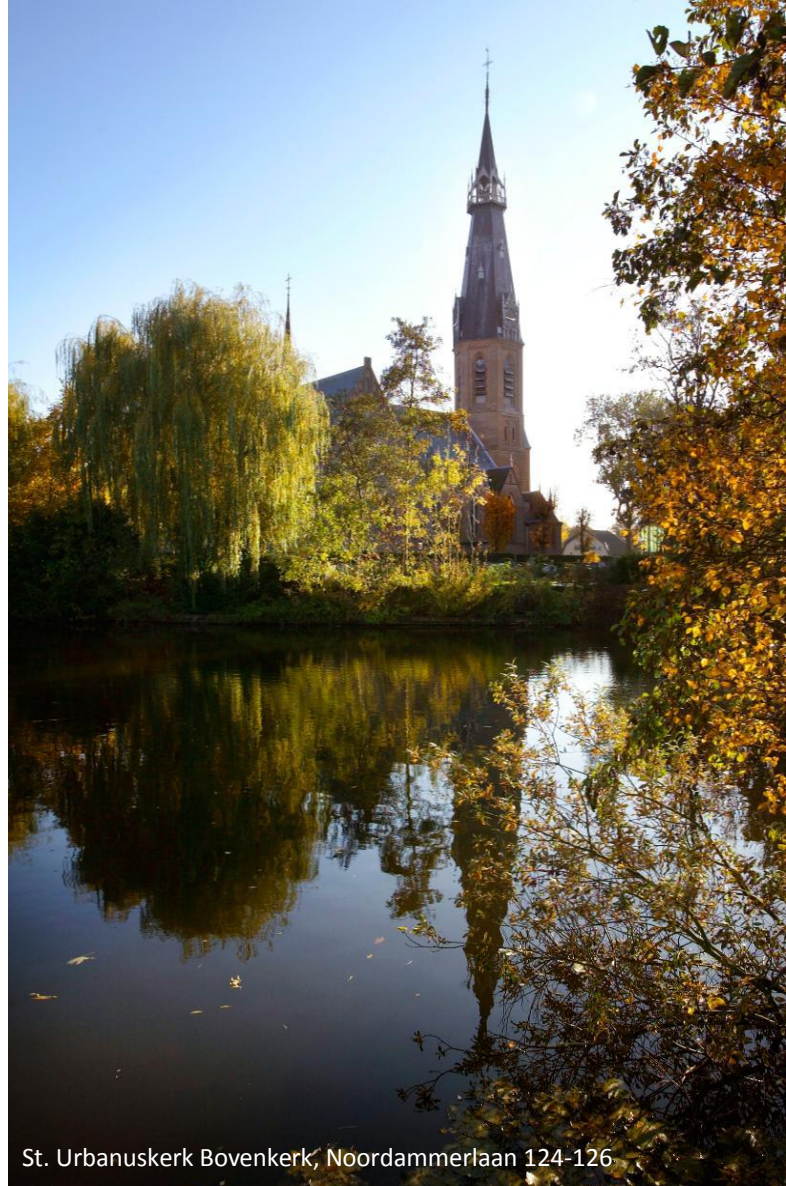
Bij het aanvragen van wijzigingen in het interieur van een monument wordt aangeraden contact op te nemen met de gemeente. Dit kan door middel van een vooroverleg, zo gewenst met een locatiebezoek. Ook kunnen er foto's van het interieur worden bijgevoegd bij de vergunningaanvraag.

Zoals gezegd, alle wijzigingen aan interieuronderdelen met historische waarde in een beschermd monument, zijn vergunningplichtig. De vraag is, wanneer heeft een interieuronderdeel historische waarde? Niet historische onderdelen in het interieur van een monument, zoals een keuken uit de jaren '70 of een later toegevoegde traplift, kunnen zonder vergunning worden verwijderd.

Bij twijfel of een onderdeel historische waarde heeft, dient contact opgenomen te worden met de adviseur monumenten van de gemeente. Meer informatie hierover, evenals voorbeelden van al dan niet historische onderdelen, vindt u in de brochure 'Vergunningvrij. Informatie voor professionals'. Voor welke activiteiten in en aan monumenten en beschermde gezichten is geen vergunning nodig?'. De brochure vindt u op de interpagina www.amstelveen.nl/monumenten.

3.3.9 Subsidie voor onderhoud en restauratie

De gemeente Amstelveen kent subsidie toe ten behoeve van onderhoud en restauratie van gemeentelijke monumenten. Omdat gemeentelijke monumenten worden aangewezen in het algemeen belang, draagt de gemeente bij aan de mogelijk hogere onderhoudskosten van haar monumenten. Deze financiële compensatie betreft 25% van de kosten die ten gunste komen van de instandhouding van de oorspronkelijke onderdelen van het monument.

St. Urbanuskerk Bovenkerk, Noordammerlaan 124-126

Voor particuliere woonhuizen betreft het maximale subsidiebedrag € 10.000,- per jaar. Voor gebouwen met een collectieve functie, zoals scholen, kerken en boerderijen met een agrarische functie, is het maximale subsidiebedrag € 20.000,- per jaar. De Nadere Regels voor subsidiëring ten behoeve van de instandhouding van gemeentelijke monumenten vindt u in bijlage 7 van deze nota.

3.3.10 Promotie van het Amstelveense Erfgoed

Dat Amstelveen een noemenswaardig aantal monumenten heeft, is lang niet bij al haar inwoners bekend. Het is van belang dat het Amstelveense erfgoed meer bekendheid krijgt en goed wordt gepresenteerd. Bekendheid over het aanwezige erfgoed is niet alleen van belang voor (toekomstige) bewoners vanwege het prettige vestigingsklimaat, maar ook voor ontwikkelaars en bedrijven, vanwege het positieve economisch klimaat. Het is daarom van belang dat we de kansen zoeken en benutten om onze kwaliteiten uit te dragen en bij nieuwe

ontwikkelingen te betrekken. Erfgoed is immers ons maatschappelijk kapitaal dat we in het algemeen belang beschermen en behouden, maar ook willen benutten.

Niet alleen zetten we het erfgoed van Amstelveen letterlijk op de kaart (zie voor de Cultuurhistorische waardekaart bijlage 4 van deze nota: deze wordt overgenomen in de bestemmingsplannen) maar ook willen we het Amstelveens Erfgoed beter op de zogeheten 'mental map' zetten. Dat doen we door middel van promotie: we publiceren krantenberichten over Amstelveense monumenten, we gebruiken de Social Media-kanalen en de lokale televisie om bewoners ons erfgoed te tonen, zoals de korte filmpjes die we van onze monumenten hebben gemaakt. Ook organiseren we activiteiten, zoals de jaarlijkse Open Monumentendagen, waarvoor we folders maken met wandel- en fietsroutes langs het Amstelveense Erfgoed. Bij het vaststellen van bestemmingsplannen waarbij cultuurhistorische waarden worden opgenomen, zullen we bewoners waar mogelijk informeren en betrekken.

Heempark de Braak, Amsterdamseweg nabij 286

Bijlagen

1. Begrippenlijst
2. Selectiecriteria voor aanwijzing gemeentelijke monumenten, voortvloeiend uit de Erfgoedverordening
3. Monumentenlijst gemeente Amstelveen (Rijksmonumenten, Provinciale Monumenten, Gemeentelijke Monumenten, Rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten en Gemeentelijke stads- en dorpsgezichten)
4. Cultuurhistorische waardekaart gemeente Amstelveen
5. Archeologische beleidsadvieskaart gemeente Amstelveen, opgesteld door archeologisch advies bureau RAAP, 7 april 2016.
6. Erfgoedverordening gemeente Amstelveen 2016
7. Nadere Regels ten behoeve van de instandhouding van gemeentelijke monumenten, gemeente Amstelveen 2016
8. Reglement van Orde Erfgoedcommissie
9. Cultuurhistorische gebiedsbeschrijvingen per bestemmingsplangebied

Café-Restaurant Het dorstige Hert, Dorpsstraat 64

Begrippenlijst

Archeologisch Beleid: Het archeologisch beleid van de gemeente Amstelveen is in 2008 vastgesteld en vastgelegd in de Erfgoedverordening, en met het vaststellen van deze nota, geactualiseerd. Sinds 1 september 2007 maken de artikelen 44 tot en met 48 uit de Wet op de archeologische monumentenzorg het voor gemeentes verplicht een archeologisch beleid te voeren. Deze regelgeving komt voort uit het Verdrag van Malta, dat al in 1992 werd ondertekend door de lidstaten van de Raad voor Europa, en beoogt het cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt beter te beschermen. Het verdrag is geënt op drie principes: Het streven naar behoud in situ van archeologische waarden, ervan uit gaande dat de bodem de beste conserveerder is; Het tijdig rekening houden in de ruimtelijke ordening met de mogelijkheid van aanwezigheid van archeologische waarden, zodat er nog ruimte is voor archeovriendelijke alternatieven; en het principe van 'De verstoorder betaalt' voor het doen van archeologisch onderzoek, opgravingen en het documenteren van archeologische waarde, wanneer behoud in situ niet mogelijk is.

Beeldkwaliteitplannen (BKP): Een Beeldkwaliteitplan is gericht op een goede vormkwaliteit van de (on)gebouwde omgeving en geeft in woord en beeld en voor verschillende schaalniveaus uitgangspunten voor het stedenbouwkundig, landschappelijk en architectonisch ontwerp. Het kan gaan om behoud en versterking van een bestaande identiteit of het realiseren van een nieuwe. Een beeldkwaliteitplan fungeert hierbij als referentiekader voor architectonische en landschappelijke vormgeving en vormt een schakel tussen stedenbouwkundige uitgangspunten en feitelijke invulling. Een beeldkwaliteitplan heeft een wettelijke, juridische status. Na vaststelling door de raad is er sprake van een beleidsregel met doorvertaling in de welstandsnota. Een beeldkwaliteitplan kan worden opgenomen in de toelichting van een bestemmingsplan, maar krijgt pas rechtskracht op het moment dat de uitgangspunten van het beeldkwaliteitplan zijn opgenomen in de bestemmingsplanregels.

Besluit ruimtelijke ordening (Bro): Als gevolg van het aannemen van de Modernisering Monumentenwet is per 1 januari 2012 een en ander in het Besluit ruimtelijke ordening, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, het Besluit omgevingsrecht (de omgevingsvergunning) en de Monumentenwet 1988 gewijzigd. Door een wijziging van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) moeten cultuurhistorische waarden voortaan vooraf in het proces van ruimtelijke ordening worden meegenomen. In ieder bestemmingsplan dient een afweging gemaakt te worden over de wijze waarop met de cultuurhistorische belangen wordt omgegaan. Daarnaast is in het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan (regels en verbeelding) een analyse verplicht naar de aanwezige cultuurhistorische waarden en een beschrijving van deze waarden. De regering wil hiermee bereiken dat aandacht voor cultuurhistorische waarden voortaan in het planproces naar voren worden gehaald.

Bestemmingsplannen (BP): Het bestemmingsplan bepaalt wat er binnen een bepaald gebied met de ruimte mag gebeuren. Het is een juridisch uitvoeringsinstrument dat bindende regels geeft voor het bebouwen en gebruiken van gronden. Een bestemmingsplan bestaat altijd uit drie delen: de verbeelding (plankaart), de regels en de toelichting. De bestemmingen en het gebruik worden aangegeven op de verbeelding, door middel van bouwvlakken, bouw-aanduidingen, maatvoeringsaanduidingen, functieaanduidingen, gebiedsaanduidingen en figuren. Op een gebied kunnen bovendien twee onafhankelijke bestemmingen tegelijkertijd liggen, met behulp van een zogeheten dubbelbestemming. Sinds 1 januari 2012 is het verplicht om in de toelichting van het bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden (art. 3.1.6 lid 2 sub a Bro).

Cultureel Erfgoed: De voor onze cultuur en geschiedenis waardevol geachte materiële en immateriële kenmerken van die cultuur uit het verleden, zoals monumenten, archeologische vondsten, verzamelingen, archieven en beschermde stads- en dorpsgezichten, maar ook artistieke en bouwkundige kunstwerken, en rituelen en gebruiken. Cultureel erfgoed wordt van belang geacht omdat het huidige generaties een beeld geeft van het verleden en kan bijdragen aan de culturele identiteit.

Cultuurhistorie: De overblijfselen van de geschiedenis van de door de mens gemaakte en beïnvloede leefomgeving. Het gaat dus om meer dan alleen bouw- en kunstwerken, ook landschappelijke patronen (verkavelingen, dijken, akkers, polders etc) en archeologische vondsten en structuren onder het maaiveld behoren allemaal tot de cultuurhistorie. Sinds 1 januari 2012 is het verplicht om in de toelichting van het bestemmingsplan een inventarisatie van de aanwezige cultuurhistorische waarden te maken en de beschrijving hiervan op te nemen.

Erfgoedverordening: De Erfgoedverordening is te zien als een lokale Erfgoedwet, en maakt het mogelijk om een gemeentelijk monument of een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht aan te wijzen en af te voeren van de gemeentelijke monumentenlijst. De regelgeving omtrent de voorbescherming, de aanwijzingsprocedure en de uiteindelijke aanwijzing worden in deze verordening vastgelegd. Ook staat hierin de regelgeving met betrekking tot de instandhoudingsbepaling: het is verboden om zonder vergunning een gemeentelijk monument of gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht te beschadigen, te vernielen, af te breken, te verstoren, te verplaatsen en in enig opzicht te wijzigen. Op basis van de Beleidsadvieskaart wordt bovendien het archeologisch beleid in de Erfgoedverordening geregeld. Het is in gebieden met een archeologische verwachtingswaarde niet toegestaan de bodem tot een bepaalde, in de erfgoedverordening nader toegelichte, diepte en oppervlakte te verstoren.

Erfgoedwet: De Erfgoedwet is op 1 juli 2016 vastgesteld en heeft geleid tot een sterk 'afgeslankte' Monumentenwet. In navolging van de Omgevingswet waarin alle regelgeving omtrent ruimtelijke projecten is samengebracht in één wet, dient de Erfgoedwet als doel om verschillende wetten op het gebied van erfgoed (zowel roerend als onroerend) op één lijn te brengen, samen te voegen en te

vereenvoudigen. Het doel van de wet is om erfgoedcollecties van nationaal belang beter te kunnen beschermen en het toezicht op een integrale manier te verankeren. Bepaalde onderdelen van de wettelijke bescherming van het erfgoed verhuizen naar de nieuwe Omgevingswet. De vuistregel hierbij is: duiding van erfgoed in de Erfgoedwet, omgang met erfgoed in de fysieke leefomgeving in de Omgevingswet.

Gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht:

Een gebied binnen een stad of dorp met een bijzonder cultuurhistorisch karakter, aangewezen op basis van de Erfgoedverordening. Door deze bescherming blijft het cultuurhistorische karakter behouden. Binnen een gemeentelijk beschermd dorpsgezicht kunnen zich monumenten bevinden, maar het hoeft niet. De gezichtsbescherming beschermt de stedenbouwkundige structuur, en beoogt het cultuurhistorisch waardevolle straatgezicht te behouden. Derhalve maken alle gevelwanden, dakvlakken, bijgebouwen en erfafscheidingen, zichtbaar vanaf de straat, onderdeel uit van het beschermde gebied.

Gemeentelijk Monument (GM): Een monument met lokale waarde, aangewezen door het College van Burgemeester en Wethouders, op basis van de Erfgoedverordening.

Leidraad Landschap en Cultuurhistorie: In de 'Leidraad Landschap en Cultuurhistorie' richt de provincie Noord-Holland zich op de cultuurhistorische structuurdragers, omdat deze mede bepalend zijn voor de identiteit en de beleving van het Noord-Hollandse landschap. Deze Leidraad Landschap en Cultuurhistorie is de opvolger van de Cultuurhistorische waardenkaart en bevat de 'Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie' waarin landschapstypen, aardkundige waarden, cultuurhistorische objecten, archeologische verwachtingen en structuurdragers zoals molens, militaire structuren en historische dijken en waterwegen.

Modernisering Monumentenzorg (MoMo): De Beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg (afgekort tot Momo) is in 2009 opgesteld door het ministerie van OC&W. Deze gaf de nieuwe visie op de monumentenzorg weer. Sinds de vaststelling van de monumentenwet in 1988 is er een hoop veranderd in de omgang met het cultureel erfgoed en het denken over behoud, maar ook over de rol van de overheid hierin, en de verantwoordelijkheid van de burger. De MoMo is gebaseerd op drie pijlers: Cul-

tuurhistorische belangen meewegen in ruimtelijke ordening, krachtiger en eenvoudiger regelgeving, het bevorderen van herbestemmingen.

Monument: Vervaardigde zaken of terreinen welke van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde. De zaken of terreinen zijn vanwege hun cultuurhistorische waarde door de rijks-, provinciale of gemeentelijke overheid aangewezen als beschermd monument en als zodanig geregistreerd op de monumentenlijst.

Omgevingsvergunning: Een omgevingsvergunning is een vergunning waarbij slechts één procedure vereist is voor het verkrijgen ervan in plaats van meerdere vergunningen voor verschillende aspecten. De omgevingsvergunning werd in Nederland op 1 oktober 2010 ingevoerd ter vervanging van de verschillende vergunningen voor wonen, ruimte en milieu. Dit waren onder andere de bouwvergunning, milieuvergunning, gebruiksvergunning, aanlegvergunning, sloopvergunning en de kapvergunning. De omgevingsvergunning is wettelijk geregeld met de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Omgevingswet: Het Omgevingsrecht bestaat uit tientallen wetten en honderden regelingen voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. En allemaal met hun eigen uitgangspunten, procedures en eisen. De wetgeving is daardoor te ingewikkeld geworden voor de mensen die ermee werken. Door die ingewikkelde procedure duurt het vaak erg lang voordat een project kan starten. Het kabinet wil het Omgevingsrecht daarom makkelijker maken en samenvoegen in één Omgevingswet. De Omgevingswet betreft regelgeving voor de fysieke leefomgeving. Voorlopig vervangt de Omgevingswet vijftien bestaande wetten. Daarvan gaan de gehele of delen van de wet over in de Omgevingswet. Het plan is om onder andere de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo), de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro), de Woningwet en de Monumentenwet 1988 onder te brengen in de integrale omgevingswet. De verwachting is dat de Omgevingswet in 2018 in werking zal treden.

Provinciaal monument (PM): Een monument van regionale waarde, aangewezen door Provinciale Staten, op basis van de Provinciale Monumentenverordening.

Rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht: 'Groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich één of meer monumenten bevinden.' In Nederland zijn er ruim 450 van deze Rijksbeschermd gebieden. De aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht gebeurt door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de minister van Infrastructuur en Milieu. Ze doen dit in samenwerking met gemeenten en provincies. De bescherming van gezichten en bescherming van objecten vullen elkaar aan, maar vervangen elkaar niet. De gezichtsbescherming beschermt de stedenbouwkundige structuur. De objectbescherming beschermt een bepaald pand en de authenticiteit van het bouw materiaal.

Rijksmonument (RM): Een monument van nationale waarde, aangewezen door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, op basis van de Monumentenwet 1988, of na 1 juli 2016, op basis van de Erfgoedwet.

Selectiecriteria: De reden voor de aanwijzing van een monument en beschermd dorpsgezicht wordt aan de hand van vastgelegde selectiecriteria beargumenteerd. Deze criteria zijn verdeeld in de categorieën situeringswaarde; architectonische betekenis; historische betekenis/cultuurhistorische waarde. De criteria die betrekking hebben op de betreffende monumentale waarden, worden vermeld in de redengevende beschrijving. De selectiecriteria zijn opgenomen in bijlage 2 van deze nota.

Structuurvisie Noord-Holland 2040: De provincie wil de kwaliteit en diversiteit van het Noord-Hollands landschap en de dorpen behouden en ontwikkelen. Het begrip 'ruimtelijke kwaliteit' heeft een belangrijke plek gekregen in de nieuwe Structuurvisie Noord-Holland 2040 en de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie. De Provincie Noord-Holland wil verantwoord met het verleden omgaan en tegelijkertijd ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen. De provincie wil de Noord-Hollandse landschappen optimaal gebruiken door hun kenmerkende kwaliteiten te koesteren en te benutten bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Het basisuitgangspunt van het beleid is dan ook 'behoud door ontwikkeling'.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo):

Met de komst van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in oktober 2010 is een vergunning voor de verbouwing van een monument in de bredere omgevingsvergunning opgenomen, die digitaal is aan te vragen via het zogeheten 'Omgevingsloket Online (OLO)'. De Wabo integreert een groot aantal vergunningen, ontheffingen en meldingen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving (waaronder het milieu, wonen, ruimtelijke ordening, natuurbescherming, monumentenzorg enz.) omgeving tot één omgevingsvergunning. De belangrijkste uitvoeringsregelingen van de Wabo zijn het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor).

Redengevende beschrijving: Van elk aangewezen monument wordt een beschrijving gemaakt, waarin zowel de cultuurhistorische als de uiterlijke kenmerken worden beschreven. Ook wordt hierin de reden van aanwijzing vermeld, aan de hand van de vastgelegde selectiecriteria. De redengevende beschrijving maakt onderdeel uit van het aanwijzingsbesluit. De redengevende beschrijvingen van Rijksmonumenten zijn op te vragen in het monumentenregister: <http://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl> De redengevende beschrijvingen van gemeentelijke monumenten zijn op te vragen bij de gemeente.

Bankgebouw van Incassobank, Amsterdamseweg 419-421

Selectiecriteria

In deze bijlage zijn de selectiecriteria, die voortvloeien uit de Erfgoedverordening. Ze zijn niet gewijzigd sinds zij in 1993 zijn vastgesteld in de Integrale Monumentennota, want de terminologie van de regelgeving is in de loop der jaren niet veranderd. Op basis van deze criteria heeft toen ook een nadere invulling plaatsgevonden ten behoeve van de concrete beoordeling van objecten. Ook deze invulling blijft onverkort van kracht.

A. Selectiecriteria

In de Erfgoedwet wordt onder monumenten verstaan 'onroerende zaak die deel uitmaakt van cultureel erfgoed'.

Wil een object voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst in aanmerking komen, dan moet het voldoen aan de eisen die vastgelegd zijn in artikel 1 van de gemeentelijke Erfgoedverordening. Deze eisen zijn identiek aan die van de Erfgoedwet. In deze bijlage zijn vanuit deze algemene gezichtspunten criteria ontwikkeld. Om aan de hand van deze criteria daadwerkelijk objecten te kunnen selecteren is een nog nadere verfijning noodzakelijk. Overigens is het voor de rechtszekerheid van belanghebbenden belangrijk dat de criteria in de praktijk hanteerbaar en objectief zijn. Het is echter niet te vermijden dat bij het opstellen van deze criteria een zekere mate van abstractie optreedt die bij de feitelijke toepassing tot interpretatieverschillen kan leiden. Geen enkel systeem voor het selecteren van monumenten is immers zodanig te objectiveren, dat met behulp daarvan voor iedereen onomstotelijk is vast te stellen of een object wel of niet voor plaatsing op de monumentenlijst in aanmerking komt. Er zal altijd sprake zijn van een zeker subjectief element in de waardering. Daarnaast is voor het op de juiste wijze hanteren van de criteria een zekere mate van deskundigheid onontbeerlijk. Tenslotte moet erop worden gewezen, dat het met het oog op een verantwoorde afweging en selectie niet juist is om ieder object strikt op zichzelf te beschouwen. De

cultuurhistorische waarde in al haar facetten dient mede te worden afgemeten aan de kwaliteit van het totale monumentenbestand in de gemeente. Een verantwoorde waardebepaling van een object kan dan ook eerst plaatsvinden, wanneer een redelijk inzicht bestaat in de opbouw en de kwaliteit van het totale bestand.

Uit een nadere analyse van het eerste artikel van de monumentenverordening komt het volgende naar voren:

1. Monumenten kunnen zowel zaken als terreinen zijn.
2. Deze zaken en terreinen dienen van algemeen belang te zijn. Dit algemeen belang kan gegrond zijn op:
3. Schoonheid.
4. Betekenis voor de wetenschap.
5. Cultuurhistorische waarde.

Deze vijf punten zullen hieronder ten behoeve van de algemene begripsvorming stuk voor stuk in het kort worden besproken.

1. Zaken en terreinen.

De aanduiding "zaken" maakt het in principe mogelijk om naast onroerende ook roerende monumenten te beschermen. Dit wordt in sommige gemeenten ook wel gedaan (bijvoorbeeld historische zeilschepen en trams). De definitie van "gemeentelijk monumenten" omvat echter alleen onroerende monumenten. Roerende zaken zijn door ons aangekocht (zoals de brandweerauto) en zijn daarmee voldoende beschermd. Onroerende monumenten kunnen behalve gebouwen ook andere onroerende zaken zijn, zoals bijvoorbeeld hekwerken, pompen, gedenktekens en ook onderdelen van gebouwen. Tevens kunnen bij gebouwen behorende terreinen (bijvoorbeeld erven, tuinen en parken) en ook op zichzelf staande terreinen als monument worden aangemerkt.

2. Van algemeen belang.

Wanneer gesproken wordt over “algemeen belang”, dan wordt hier met name onder verstaan: algemeen belang voor de gemeente Amstelveen. De vraag of een zaak of terrein van algemeen belang is voor de gemeente Amstelveen is alleen te beantwoorden indien kennis aanwezig is van de kwaliteit en de samenstelling van het Amstelveense gebouwenbestand en van de lokale en regionale geschiedenis in al haar facetten. Een gebouw kan bijvoorbeeld de enige (gave) representant van een bepaald type binnen de gemeente Amstelveen zijn. Het doet dan niets ter zake, dat andere gemeenten beschikken over veel meer en wellicht mooiere voorbeelden van datzelfde type. Ook kan een zaak of terrein in de Amstelveense lokale geschiedenis een belangrijke rol hebben gespeeld, terwijl in het licht van de landelijke geschiedenis nauwelijks van betekenis is geweest.

3. Schoonheid.

De schoonheid van een bouwwerk is met name afhankelijk van de vormgeving. In het licht van de kwaliteit van het totale monumentenbestand dient een uitspraak te worden gedaan over de artistieke/architectonische kwaliteit van een bouwwerk, gemeten naar de bouw- of stijlperiode. Daarbij dient te worden gelet op de architectonische verhoudingen van de hoofdvorm en de geleding daarvan, op bijzondere vormen en bouwonderdelen en op materiaal gebruik en constructiewijze. De detaillering verdient bijzondere aandacht, aangezien de schoonheid van de lokale architectuur, die bij uitstek het object is van de gemeentelijke monumentenzorg, vaak niet zozeer is gelegen in het totaalconcept als wel in het toepassen en combineren van voor een bepaalde periode kenmerkende architectonische details.

4. Betekenis voor de wetenschap.

Betekenis voor de wetenschap wil vooral zeggen geschiedkundige betekenis. Daarbij kunnen vele facetten van de geschiedenis worden onderscheiden, bijvoorbeeld:

- nederzettingsgeschiedenis;
- geschiedenis van de architectuur, kunst en stedenbouw;
- volkshuisvestingsgeschiedenis;
- geschiedenis van de sociale verhoudingen;
- geschiedenis van handel, nijverheid en industrie;
- militaire geschiedenis;

- kerkgeschiedenis.

Bij dit criterium gaat het vooral om de meer algemene (dat wil zeggen bovenlokale) geschiedenis. Is sprake van een meer lokale betekenis, dan kan dit beter onder de noemer cultuurhistorische waarde worden gerangschikt. Bijzondere aandacht verdienen in dit verband de zeldzaamheids-waarde en de representatiewaarde van een bepaalde stijl of van het werk van een bepaalde architect. Ook hier dient weer onderscheid te worden gemaakt tussen de bovenlokale en lokale betekenis. Zo kan aan een schepping van een landelijk of zelfs internationaal vermaard architect een wetenschappelijke betekenis worden toegekend, terwijl het werk van een plaatselijk bekende architect wellicht aanspraak kan maken op het predikaat “cultuurhistorische waarde”.

5. Cultuurhistorische waarde.

Cultuurhistorische waarde is volgens de memorie van toelichting op de Monumentenwet 1988 de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan en door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk op dat gebied heeft gemaakt. Zoals hierboven reeds is aangegeven heeft het criterium “cultuurhistorische waarde” vooral betrekking op de lokale geschiedenis. Naast hetgeen hierboven reeds is genoemd is in dit kader belangrijk de historische plaats, die een object in het beeld van de nederzetting of het landschap inneemt. Wanneer een object vanouds een belangrijke rol speelt in het straat- of dorpsbeeld (bijvoorbeeld een toren) kan dat bijdragen tot de monumentale waarde. Doorgaans zal dit echter van additionele betekenis zijn, dat wil zeggen, dat een object niet louter op grond van dit criterium op de monumentenlijst zal worden geplaatst. Dat laatste geldt ook voor het geval, dat een object deel uitmaakt van een groter geheel (bijvoorbeeld een gebouwencomplex of een bepaalde stedenbouwkundige opzet) of dat er zaken bij behoren, die er in historisch opzicht onlosmakelijk mee zijn verbonden (bijvoorbeeld bijgebouwen, hekwerken, een historische tuinaanleg of erfbeplanting). In dit geval wordt gesproken van ensemblewaarde. Tenslotte kan de cultuurhistorische waarde gebaseerd zijn op belangrijke gebeurtenissen, die in een gebouw of op een terrein hebben plaatsgevonden, met een belangrijke functie, die het heeft gehad of met het feit, dat er een belangrijk persoon is geboren of gestorven. In dat geval wordt gesproken van herinneringswaarde. Ook kan

een terrein herinneringswaarde ontlelen aan een belangrijk bouwwerk, dat er in het verleden heeft gestaan. Naast de criteria, die voortvloeien uit de gemeentelijke monumentenverordening, dienen bij de selectie nog drie andere aspecten betrokken te worden. Deze aspecten hebben als functie de toestand waarin het object zich bevindt te kunnen beoordelen, zoals de gaafheid, de situering en de bouwkundige staat van het object.

A. De gaafheid van het object.

De gaafheid moet vooral worden beschouwd in relatie tot de architectonische kwaliteit en de detaillering. Een waardevol architectonisch concept kan bijvoorbeeld onherstelbaar zijn aangetast door latere verbouwingen of uitbreidingen. In zo'n geval zal de mate van zeldzaamheid of de wetenschappelijke betekenis moeten aangeven of plaatsing op de monumentenlijst toch nog te rechtvaardigen is. Heeft men de keuze uit meerdere vergelijkbare exemplaren, dan kan de keuze uitgaan naar het meest gave. De mate van aantasting hangt samen met de mate waarin de wijzigingen structureel zijn. Het is minder erg als nieuwe ramen zijn aangebracht in de originele vensteropeningen, dan als geheel nieuwe vensteropeningen zijn uitgebroken.

B. De situering van het object.

De situering van een object is ook van belang voor de waardebeoordeling. De situering wordt met name beoordeeld aan de hand van de historische toestand. Een boerderij, die is ingekapseld in een nieuwbouwwijk, zal minder gunstig worden beoordeeld dan eenzelfde boerderij in een agrarische context.

C. De bouwkundige staat van het object.

Tenslotte dient aandacht te worden geschonken aan de bouwkundige staat van het object. Belangrijk is, dat het object te handhaven c.q. te restaureren is zonder dat het eerst moet worden afgebroken. In dit laatste geval zou immers de historische waarde definitief verloren gaan.

B. Selectie

Een nadere invulling van de criteria is noodzakelijk voor het beoordelen van de objecten. De criteria zijn onder te brengen in de volgende drie rubrieken: situeringswaarde, architectonische betekenis en historische betekenis.

Situeringswaarde

A. van belang als belangrijk restant van een historisch stedenbouwkundig concept en/of als geheel of onderdeel van een historische aanleg of verkaveling. Een samenhangend gebied of terrein dat zijn waarde ontleent aan de ontworpen of gegroeide stedenbouwkundige structuur en de invulling daarvan. De samenhang van de onderscheiden elementen is hierbij belangrijker dan de afzonderlijke elementen zelf. Daarbij valt te denken aan:

1. de intrinsieke stedenbouwkundige kwaliteit of
2. de bijzondere historische betekenis of
3. de stedenbouwkundige betekenis in ruimere omgeving (kern van een ontwikkeling of aanleg) of
4. de zeldzaamheidswaarde qua aanleg/structuur.

B. van belang als onderdeel van een ensemble of complex.

Onder complex wordt verstaan een samenhangende groep van objecten (bouwwerken, straatmeubilair, beplanting, infrastructurele werken en meer in het algemeen de inrichting van de openbare ruimte). Deze objecten ontlelen een meerwaarde aan de onderlinge functionele of ruimtelijke samenhang of stedenbouwkundige opzet. Een complex bestaat meestal uit verschillende objecten. Een complex is over het algemeen kleiner en veelal minder veelzijdig van karakter.

C. van belang als additionele waarde.

Jurisprudentie naar aanleiding van de Monumentenwet 1988 heeft in de loop der jaren de grenzen bepaald waarbinnen de beoordeling plaatsvindt of sprake is van een monument. Deze uitspraken zijn ook van belang voor de interpretatie van de monumentenverordening. Vast is komen te staan dat situering, ligging en omgeving van een pand van invloed kunnen zijn op de waardering als monument, zowel in positieve als in negatieve zin. Bij positieve beïnvloeding kan evenwel van niet meer dan een additionele waarde sprake zijn.

D. van belang vanwege de visuele, historische of functionele relatie met park- en/of tuinaanleg en meer in het algemeen in relatie tot het groen.

E. van belang als oriëntatiepunt.

F. van belang vanwege situering en/of markering

van het stadsbeeld.

Architectonische betekenis

Als object kunnen alle gebouwen, bouwwerken, straatmeubilair, parken (begraafplaatsen), bruggen, waterwerken en infrastructurele werken worden aangemerkt. Ook groepen van gelijke of seriematig tot stand gekomen gebouwen kunnen als object worden beschreven. Met name valt daarbij te denken aan straatwanden, bebouwing aan pleinen of straten en series identieke of vrijwel identieke woningen. De selectie dient plaats te vinden op hun architectonische of architectuurhistorische waarde, de plaats in de stedenbouwkundige structuur of ontwikkeling, het materiaalgebruik en de detaillering, de historische of sociaal historische betekenis en/of de zeldzaamheid. Bovendien dienen de objecten op hun gaafheid te worden beoordeeld. Aandachtspunten hierbij zijn:

- A. de stilistische betekenis als goed voorbeeld van een bouwstijl, de kwaliteit van de gevelcompositie of vanwege het inspelen op de naaste omgeving, “zowel op zichzelf als in verband met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan” als bedoeld in artikel 12 van de Woningwet.
- B. de typologische betekenis als goed voorbeeld

van een bouwtype, gerelateerd aan de oorspronkelijke functie, vanwege het materiaalgebruik en constructiewijze.

- C. de kwaliteit van het interieur.
- D. unica in de gemeente, vanwege een unieke verschijningsvorm, eventueel verbonden met bijzondere ouderdom.

Historische betekenis/cultuurhistorische waarde

- A. van belang als symbool of herinnering aan een historische gebeurtenis of ontwikkeling in het verleden.
- B. van belang als uitdrukking van een geografische/landschappelijke ontwikkeling van de gemeente.
- C. van belang in verband met de zeldzaamheidswaarde qua gaafheid (exterieur/interieur), ouderdom, herkenbaarheid per individueel object/ensemble/complex.
- D. van belang als verschijningsvorm van een sociaal-economische en/of politieke ontwikkeling.

Vm. pastorie Dorpskerk, Dorpsstraat 34

Bijlage 3

Monumentenlijst

Rijksmonumentenlijst

1. Amsteldijk-Noord 36; 37; 38 (complex 530661 vh 8117) Historische buitenplaats 'Oostermeer' (vóór 1722), bestaande uit de onderdelen: Hoofdgebouw (nr. 37) (1), historische tuin- en parkaanleg (2), bouwhuizen (nrs. 36 en 38) (3A en 3B), toegangsbrug met keer- en kademuren en balustrade (4), inrijhek (5), koepel daterende uit 1728 (6), tuinmuur (7), werkplaats/stal (8)
2. Amsteldijk-Noord 55 (complex 414318) landhuis 'Westeramstel' (vóór 1730) hoofdgebouw, historische tuin- en parkaanleg, toegangsbrug met pijlers en toegangshek en tuinkoepel
3. Amsteldijk-Noord, nabij 65 (8122) banpaal (1625)
4. Amsteldijk-Noord 93 (8119) boerderij 'Nooit Gedacht' (17de eeuw)
5. Amsteldijk-Noord 147 (8120) boerderij 'Oud Mijl' (18de eeuw)
6. Amsteldijk-Noord 165 (8121) Hoeve 'Sloterdijk' en zomerhuis (17de resp. 19de eeuw)
7. Amsteldijk-Zuid 23-28; 29-34; 35-40 (complex 524282) drie blokken van zes dienstwoningen springstoffenfabriek (1905)
8. Amsteldijk-Zuid 68 (8124) vm. sluiswachterswoning (1764)
9. Amsteldijk-Zuid 91 (8125) boerderij (19de eeuw)
10. Amsteldijk-Zuid 144; 145 (complex 524286) St. Urbanuskerk Nes a/d Amstel incl. toegangshek tot begraafplaats (1889; Joseph T.J. Cuypers (1861-1949)) en pastorie met erfscheiding
11. Amstelzijde 2;4 (8216) vm. Herberg 't Jagershuis' (1614)
12. Amstelzijde 28 (8127) woonhuis (18e eeuw)
13. Amstelzijde 30 (8128) woonhuis (1806)
14. Amstelzijde 33 (8129) winkel-woonhuis (19de eeuw)
15. Amstelzijde 34 (8130) woonhuis (18de eeuw)
16. Amstelzijde 37 (8131) vm. Herberg 'De Oude Prins' (1636)
17. Amstelzijde 42 (8132) woonhuis (begin 19de eeuw)
18. Amstelzijde 45 (8133) woonhuis (18e eeuw)
19. Amstelzijde 46; 48 (8135) woonhuis (vóór 1907)
20. Amstelzijde 47 (8134) theehuis 'Paardenburg' met woning (1693)
21. Amstelzijde 51 (8136) vm. Woonhuis (18de eeuw)
22. Amstelzijde 52 (8137) brugwachterswoning (18de eeuw)
23. Amstelzijde 53 (8138) café met woonhuis (18de eeuw)
24. Amstelzijde 55 (8139) restaurant 'Paardenburg' met bovenwoning (1702)
25. Amsterdamseweg 60; 62; 64; 66 (524290) twee dubbele woonhuizen (1928)
26. Amsterdamseweg 104A (527661) (houtzaag)molen 'De Dikkert' met twee aangebouwde schuren (1672)
27. Amsterdamseweg 204 (complex 531203) kantoorgebouw Van Leer's Vatenfabriek (Breuer, Marcel; 1958) met vrijstaande schoorsteen (1957), portiersloge (1958) en parkaanleg (1957)
28. Amsterdamseweg, nabij 212 (8140) banpaal (1625)
29. Amsterdamseweg 419; 421; 421a (524291) bankgebouw vm. Incassobank (1938)
30. Amsterdamseweg, nabij (532028) Heempark de Braak openbaar park met inheemse beplanting (1939)
31. Augustinuspark 1 (532146) kerkgebouw gereformeerde Paaskerk (1962)
32. Bosbaan 2 (506203) botenhuis met staan-tribune op het dak (1936)

33. Bovenkerkerweg 96 (524294) boerderij 'het zwarte koetje' (1879)
34. De Oude Molen 1; 2; 3; 4; 5 (complex 511966) De Oude Molen 1: laboratorium, watertoren; De Oude Molen 1a: werkplaats annex timmerwinkel; De Oude Molen 1b: salpeter- en ka toenmagazijn; De Oude Molen 1c: salpermagazijn; De Oude Molen 2: twee salpeterzuurge bouwen; De Oude Molen 4: magazijn; De Oude Molen 5: koestal en wagenschuur, kapberg; Amsteldijk-Zuid 59; 60; 61; 62: vier dienstwoningen; Kruitmolen 2; 4: twee gekoppelde dienstwoningen; Kruitmolen 6; 8: twee gekoppelde dienstwoningen; Amsteldijk-Zuid 54; 55; 56; 57; 58: buskruitmolen met vier woningen, incl. poort (ca. 1720)
35. Hollandse dijk (524292) uitstroomgoot met uitwateringsluis (spuisluis) ten behoeve van het gemaal van de Noorder Legmeer en Thamerpolder (1884; W.C. & K. de Wit)
36. Kruitmolen tegenover 21 (524293) transformatorhuisje (1918; J.B. van Lochem)
37. Noorddammerlaan 124, 126 (complex 524279) St. Urbanuskerk Bovenkerk, pastorie (1887-1888; P.J.H. Cuypers) en priestergraf op de begraafplaats
38. Van der Veerelaan 30 A (complex 530844) Kruiskerk met twee dienstgebouwtjes en voorplein (1949-1950, ir. Marius Duintjer)
39. Zuidelijke Hoornsloot / Prinses Irenelaan / Amsterdamseweg. J.P. Thijsssepark (532027) Langgerekt openbaar park met wandelpaden langs inheemse beplanting (1940-1972)

Rijksbeschermde stads- of dorpsgezichten

1. Buurt over Ouderkerk. Amstelzijde 2 tm 89. Aangewezen op 26 oktober 1990.

Provinciale monumenten

1. Amstelzijde, nabij 52 voertuigweegbrug en dienstgebouwtje (1951; Willem Pool).

Gemeentelijke monumenten

1. Amsteldijk-Noord 69 poldergemaal (1878, restauratie 1973) complex met Machineweg MP stuw en sluis (1960) 11 december 2007.
2. Amsteldijk-Noord 127/128 dubbel woonhuis en kaasboerderij Rembrandt (1904) 11 december 2007.
3. Amsteldijk-Noord 167 villa (1937) 11 december 2007.
4. Amsteldijk-Noord 168 villa (1936) 11 december 2007.
5. Amsteldijk-Zuid 67/67A vm gemeentelijk abattoir met kantoor en bovenwoning (1928) 18 december 2007.
6. Amsteldijk-Zuid 74 voormalige boerderij Van Buuren (ca 1855) met drie lindebomen 11 december 2007.
7. Amsteldijk-Zuid 81 boerderij De Waardhuizen (18e eeuw?) 11 december 2007.
8. Amsteldijk-Zuid 117 voormalige molen (1766) 12 juli 2011.
9. Amsteldijk-Zuid 122 voormalige boerderij (laatste kwart 19e eeuw?) 11 december 2007.
10. Amsteldijk-Zuid 138 vm parochiale St. Josephschool (1921) 18 december 2007.
11. Amsteldijk-Zuid 146 woonhuis (kerkbestuur St. Urbanuskerk) (1914) 18 december 2007.
12. Amsteldijk-Zuid 150 woonhuis (laatste kwart 19e eeuw) 18 december 2007.
13. Amsteldijk-Zuid 167 woonhuis (eerste kwart 19e eeuw) 18 december 2007.
14. Amsteldijk-Zuid 194 woon-zorgboerderij, voormalige boerderij (vermoedelijk 1874) alleen voorhuis met 1 beuk en 1 taxus. 11 december 2007.
15. Amstelzijde 20 woonhuis (1909) 28 augustus 2007.

16. Amstelzijde 22 woonhuis + vm timmerwerkplaats (1909) 28 augustus 2007.
17. Amstelzijde 25 woonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
18. Amstelzijde 27 woonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
19. Amstelzijde 29 woonhuis, voormalig winkelwoonhuis (18e eeuw) 28 augustus 2007.
20. Amstelzijde 31 dubbel woonhuis met winkel, voormalige woning-smederij (18e/19e eeuw) 28 augustus 2007.
21. Amstelzijde 32 woonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
22. Amstelzijde 39 woonhuis, voormalig winkelwoonhuis met werkplaats (19e eeuw) 28 augustus 2007.
23. Amstelzijde 41 woonhuis, voormalig winkelwoonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
24. Amstelzijde 43 woonhuis, voormalig winkelwoonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
25. Amstelzijde 44 woonhuis, voormalig winkelwoonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
26. Amstelzijde 63 helft van dubbel woonhuis, voormalig winkelwoonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
27. Amstelzijde 65 helft van dubbel woonhuis, voormalig winkelwoonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
28. Amstelzijde 67 woonhuis, voormalig winkelwoonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
29. Amstelzijde 69 woonhuis, voormalig winkelwoonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
30. Amstelzijde 79 woonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
31. Amstelzijde 81 woonhuis (19e eeuw) 28 augustus 2007.
32. Amsterdamseweg 22 kerkgebouw H. Annakerk (1927) 16 februari 2010.
33. Amsterdamseweg 24 vm H. Engelbewaarderschool (1929) 3 juni 2008.
34. Amsterdamseweg tussen 44 en 60. Broersepark (1926) 25 januari 2011.
35. Amsterdamseweg 273 vm Van Speykschool (1925) 3 juni 2008.
36. Amsterdamseweg 283 vm villa (1937) 3 juni 2008.
37. Amsterdamseweg tussen 297 en 311. Koos J. Landwehrpark, heempark (1950). 14 februari 2012.
38. Amsterdamseweg 311 Johanneskapel (1928) 3 juni 2008.
39. Amsterdamseweg 479 helft van twee-onder-een-kap (1925) 10 juni 2008.
40. Amsterdamseweg 481 helft van twee-onder-een-kap (1925) 10 juni 2008.
41. Amsterdamseweg 485 In de Groene Hagedis (1914) 3 juni 2008.
42. Amsterdamseweg 511 villa Aemstelle (1926) 3 juni 2008.
43. Badlaan 2A, 4 twee-onder-een-kap (1927) gevelwand 18 december 2007.
44. Badlaan 6, 8 twee-onder-een-kap (1925) gevelwand 18 december 2007.
45. Badlaan 10 villa (vm woonhuis architect P. Heijn) (1922) 18 december 2007.
46. Badlaan 12 villa (1924) 18 december 2007.
47. Baljuwenlaan 2 en 4/ Margriete van Clevelaan 16 en 18 vier woonhuizen (1932) 27 oktober 2009.
48. Baljuwenlaan 6 woonhuis (1932) 22 december 2009.
49. Baljuwenlaan 26 woonhuis (1931) 3 juni 2008.
50. Benderslaan 2, 4 complex Het Palet Zuid (1954-1955) 1 april 2008.
51. Bovenkerkerkade 3 villa (1935) 10 juni 2008.
52. Bovenkerkerweg 86 boerderij Arbeid Adelt met zomerhuis en kaasmakerij (1901) met 1 beuk 18 december 2007.
53. Bovenkerkerweg 106 kaasboerderij Clara Maria (voorheen Kent u zelve) (ca 1880) 18 december 2007.
54. Bovenkerkerweg 112 boerderij Hoeksjan (1e kwart 19e eeuw) 18 december 2007.
55. Bovenkerkerweg 132 langhuisboerderij Eben Haezer met zomerhuis (1896) met 1 beuk en 1 es 18 december 2007.
56. 53 Bruggen in het Amsterdamse Bos diverse locaties (1937 – 1970) 19 november 2013.
57. Catharina van Clevelaan 28/ Margriete van Clevelaan 1 en 3 drie woonhuizen (1925) gevelwand 3 juni 2008.
58. Catharina van Clevelaan 30 en 32/ Margriete van Clevelaan 2 drie woonhuizen (1926) gevelwand 3 juni 2008.
59. Catharina van Clevepark 10 Michiel de Ruyterschool (1930) 1 april 2008.

60. Catharina van Clevepark 12 trafostation (1932) 11 december 2007.
61. De Savornin Lohmanlaan 2 Prof J.H. Gunningschool (1952) 3 juni 2008.
62. Dijkgravenlaan 1, 2, 3, 3A complex 4 woonhuizen (1938) gevelwand 10 juni 2008.
63. Dorpsstraat 10 Villa Cornelia vm ambtswoning burgemeester (1908) 28 oktober 2008.
64. Dorpsstraat 24 vm winkelwoonhuis (ca. 1900) 28 oktober 2008.
65. Dorpsstraat 29 vm koetshuis, later winkelwoonhuis (1909) 18 december 2007.
66. Dorpsstraat 31,33/Badlaan 2 drie winkelwoonhuizen (1936) gevelwand 18 december 2007.
67. Dorpsstraat 34 vm pastorie NH kerk (ca 1876) 28 oktober 2008.
68. Dorpsstraat 36 kerkgebouw Dorpskerk (1866) 16 februari 2010.
69. Dorpsstraat 38 vm Openbare Lagere School (1907) 28 oktober 2008.
70. Dorpsstraat 40-42 dubbel woonhuis (ca 1800) 28 oktober 2008.
71. Dorpsstraat 43 vm winkelwoonhuis, later winkel (1908) 18 december 2007.
72. Dorpsstraat 44 woonhuis (1799) 28 oktober 2008.
73. Dorpsstraat 63 vm rijtuighandel/wagenmakerij, later winkelwoonhuis (1910) 18 december 2007.
74. Dorpsstraat 64-64A vm café 'Het Dorstige Hert' (ca 1911) 28 oktober 2008.
75. Dorpsstraat 65 woonhuis (1909) 18 december 2007.
76. Dorpsstraat 66-76/ Stationsstraat 2-20 complex 16 winkel-woonhuizen gevelwand (1923) 28 oktober 2008.
77. Dorpsstraat 78/ Stationsstraat 1-5 complex 4 winkel-woonhuizen gevelwand (1926) 28 oktober 2008.
78. Eikenrodelaan 68 woonhuis (1933) 3 februari 2009.
79. Elegast ong. Brug (1937) met herdenkingsboom bij geboorte prinses Beatrix (31 januari 1938) 11 december 2007.
80. Graaf Aelbrechtlaan 138 en 140 pastorie en kerkgebouw Apostolisch Genootschap (1940) 16 februari 2010.
81. Haagbeuklaan 1 en 3 kerkgebouw met pastorie H. Geestkerk (1962) 16 februari 2010.
82. Handweg 2 voormalig spoorwegwachterswoning 'Post 32' (1913) 1 december 1998.
83. Handweg 31 villa Johanna (1916) 12 mei 2009.
84. Handweg 111 vm onderwijzerswoning (ca 1908) 3 juni 2008.
85. Handweg 117 kerkgebouw Geref. Handwegkerk (1899) Gevelwand. 16 februari 2010.
86. Handweg 119 vm pastorie (gevelwand) met 2 beuken, *fagus sylvatica* 'Atropunicea' in de voor tuin (1907) 15 maart 2011.
87. Heemraadschapslaan 23 woonhuis (1923) 3 juni 2008.
88. Heemraadschapslaan 25 woonhuis (1923) 3 juni 2008.
89. Heemraadschapslaan 44 woonhuis (1923) 3 juni 2008.
90. Ir. Romplaan ong. brug (1937) 11 december 2007.
91. J.C. van Hattumweg 4 en 6 voormalig dubbele spoorwegwachterswoning (1914) 1 december 1998.
92. Keizer Karelweg 259-281 en 307-329 gevels van 2 flatgebouwen met elk 12 appartementen (1960) 27 oktober 2009.
93. Kerklaan 40 woonhuis met vm werkplaats (laatste kwart 19e eeuw) 18 december 2007.
94. Margaretha van Borsseleweg 4/ Rentmeesterslaan 65 t/m 68 gevels van 5 woonhuizen (1926/1927) 27 oktober 2009.
95. Molenweg nabij 39 transformatorhuisje (1927) 11 december 2007.
96. Mr. Rendorplaan 32 vm pastorie bij Pauluskerk (1937) 3 februari 2009.
97. Mr. Sixlaan 31 kosterwoning bij Pauluskerk (1937) 3 februari 2009.
98. Nassaupark zuil met bloembak (geplaatst 1927) 26 augustus 2008.
99. Nesserlaan 1 boerderij Bouwlust (1820) 18 december 2007.
100. Nieuwe Kalfjeslaan 9 voormalig spoorwegwachterswoning en halte Kalfjeslaan 9 (1914) 1 december 1998.
101. Noorddammerlaan 36 voormalig spoorwegwachterswoning en halte Bovenkerk 'Station 31' (1913) 1 december 1998.

102. Noorddammerweg 99 boerderij (laatste kwart 19e eeuw) 18 december 2007.
103. Noorddammerweg 104 boerderij Adriaanhoeve (laatste kwart 19e eeuw) 18 december 2007.
104. Ouderkerkerlaan 1,3 vm marechausseekazerne (1921) 10 juni 2008.
105. Ouderkerkerlaan 10 woonhuis (1915) 8 september 2009.
106. Ouderkerkerlaan 14,15 vm Christelijke school voor ULO (1926) 3 juni 2008.
107. Parklaan 5 woonhuis en garage (1948) 22 juni 1999.
108. Parklaan 8 woonhuis en garage (1938) 10 april 2012.
109. Ringdijk BP 1 dwarshuisboerderij 'Mariahoeve' en vm zomerhuis (4e kwart 19e eeuw) 10 juni 2008.
110. Ringdijk BP 6 samengevoegde arbeidershuisjes vh 5 en 6 behorende bij boerderij nr. 7 (ca 1900) 10 juni 2008.
111. Ringdijk BP 7 boerderij (1923) 10 juni 2008.
112. Ringdijk BP 15 voormalige molen (1765) 12 juli 2011.
113. Ringdijk BP 18 voormalige molen (1767) 12 juli 2011.
114. Ringdijk BP 22 boerderij (3e kwart 19e eeuw) 10 juni 2008.
115. Ringdijk BP 23 stolpboerderij 'Kerkzicht' (ca 1885) 10 juni 2008.
116. Stationsstraat 15-17 vm Post- en Telegraafkantoor met bovenwoning (ca 1921) 28 oktober 2008.
117. Stationsstraat 24-26 vm kantoor Rijksontvanger der Belastingen met bovenwoning (ca 1922) 28 oktober 2008.
118. Stationsstraat 28, 28B en 30 voormalig spoorwegstation Amstelveen met stationswachterswoning en vrijstaand privaatgebouw met bergplaats (1912) 1 december 1998.
119. Straat van Mozambique 1 Rietveldwoning, huize Dolk (1966) 18 december 2007.
120. Veenendaalplein brug en plantsoen met vijver (1937) 11 december 2007.
121. Vierlingsbeeklaan 14A en 14B voormalig dubbele spoorwegwachterswoning (1914) 1 december 1998.
122. Westelijk Halfrond 1 en 3A kerkgebouw Titus Brandsmakerk met Karmelietenklooster (1969) 16 februari 2010.
123. Willem van Beijerenlaan 27 woonhuis onderdeel van complex woningen Van Spaenstraat 2 t/m 24 en Willem van Beijerenlaan 27 en 29 (1927) 10 juni 2008.
124. Willem van Beijerenlaan 29 woonhuis onderdeel van complex woningen Van Spaenstraat 2 t/m 24 en Willem van Beijerenlaan 27 en 29 (1927) 10 juni 2008.
125. Wolfert van Borsselenweg 92A en 92B voormalig dubbele spoorwegwachterswoning en halte Karselaan 'Post 33 T' (1913) 1 december 1998.
126. Wolfert van Borsselenweg 95 vm landhuis, later woonhuis/kantoor (1919) 18 december 2007.
127. Wolfert van Borsselenweg 116 kerkgebouw Prot. Pauluskerk (1937) 3 februari 2009.
128. Wolfert van Borsselenweg 117a Bunker, gelegen in plantsoen tegenover de Pauluskerk (1943) 16 mei 2016

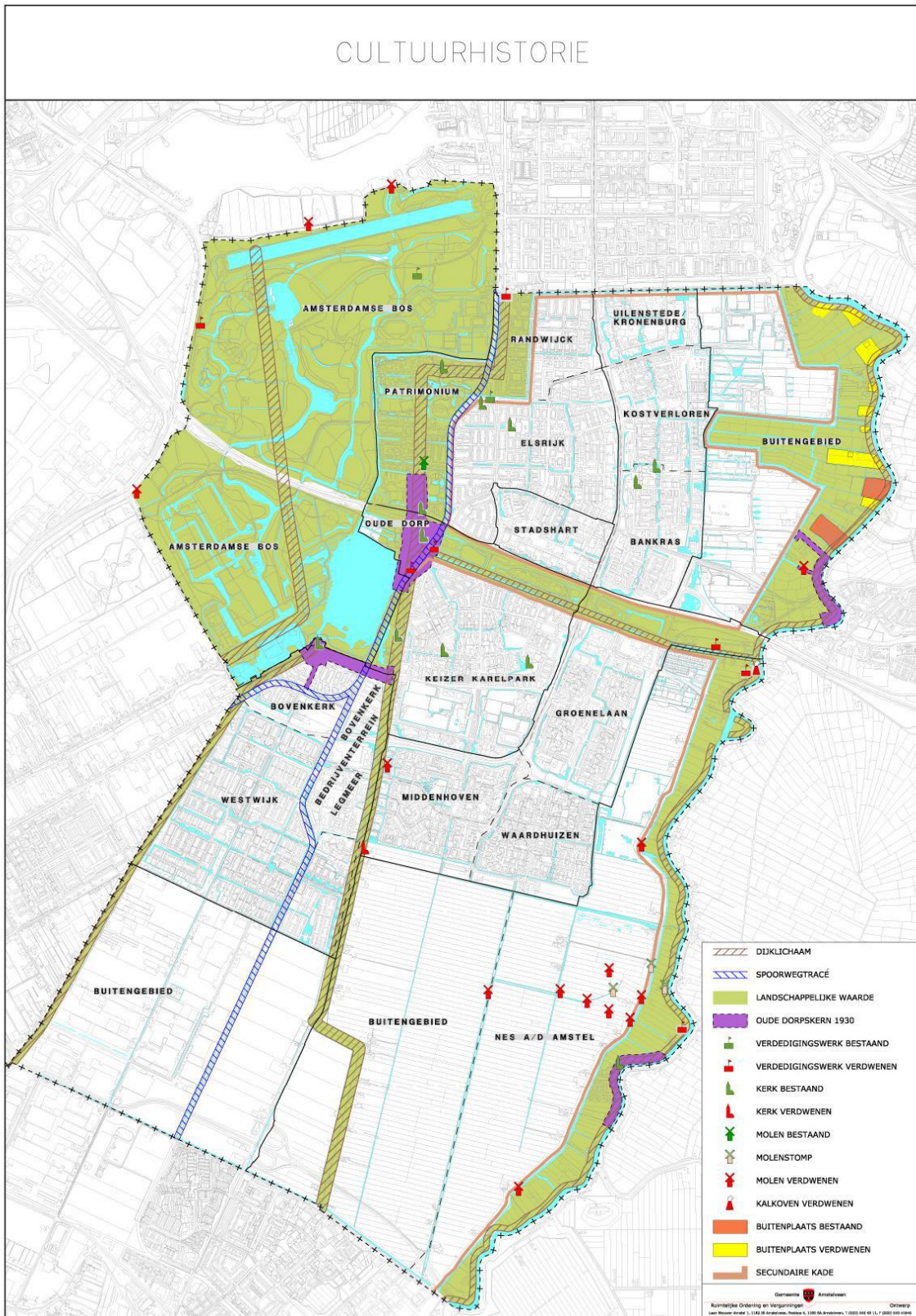
Gemeentelijke beschermde stads- of dorpsgezichten

1. Amsteldijk-Noord 1c-16 complex 16 woonhuizen (Schneidershuisjes) Gevelwand met berm-sloot; 11 december 2007.
2. Boekenrodelaan 2-18 complex 9 woonhuizen; 3 februari 2009.
3. Catharina van Clevepark 1-29 met Rentmeesterslaan 69 en 70 complex van 17 woonhuizen; 12 mei 2009.
4. Catharina van Clevepark 30-40 complex van 6 appartementen; 3 februari 2009.
5. Claes Persijnlaan 2-12 met De Ruwiellaan 15-19 (even en oneven), De Ruyschlaan 195-205 en Dijkgravenlaan 17-21 (even en oneven) complex 24 woonhuizen; 3 februari 2009.
6. Jan Tooropplantsoen 1-16 met Jan Tooroplaan 51 t/m 53 en Nieuwe Kalfjeslaan 11-15 complex van 22 woningen; 27 oktober 2009.
7. Middeldorpstraat 17-25 en Roemerdorpstraat 1 t/m 11 complex van 16 woningen; 16 december

2009 / gewijzigd aanwijzingsbesluit van 31 mei 2016.

8. Nassaupark 1-8 complex 8 woningen; 8 september 2009.
9. Patrimoniumlaan 1-85, 4-58 en Spoorlaan 19-26 complex 79 woningen; 10 juni 2008.
10. Plantsoen Laanhorn 1 t/m 22 complex 22 woningen; 10 juni 2008.

Cultuurhistorische waardekaart

Bijlage 6

Erfgoedverordening

ERFGOEDVERORDENING GEMEENTE AMSTELVEEN.

De raad van de gemeente Amstelveen;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 augustus 2016;
gelet op de artikelen 3.16 en 9.1 van de Erfgoedwet, gelezen in samenhang met de artikelen 12, 15 en 38 van de Monumentenwet 1988 en de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
gezien het advies van de commissie Ruimte Wonen en Natuur;
besluit vast te stellen de volgende verordening: Erfgoedverordening gemeente Amstelveen.

§ 1. Algemeen

Artikel 1.

Begripsbepalingen.

Deze verordening verstaat onder:

- a. gemeentelijk monument: monument of archeologisch monument dat is ingeschreven in het gemeentelijk erfgoedregister;
- b. minister: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- c. omgevingsvergunning: omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- d. stads- en dorpsgezichten: groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich één of meer monumenten bevinden.
- e. gemeentelijke archeologische waardekaart: topografische kaart van het gemeentelijke grondgebied of delen van het grondgebied, waarop archeologische monumenten en archeologische verwachtingsgebieden zijn aangegeven;
- f. Archeologische waardekaart: Kaart van Amstelveense grondgebied die op basis van geomorfologische gegevens, de kans weergeeft op de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen, waarbij onderscheid wordt gemaakt in hoge, middelhoge en lage trefkans;
- g. archeologisch verwachtingsgebied: gebied, aangegeven op de archeologische waardekaart, waarvan is aangegeven dat in bepaalde mate archeologische vondsten of sporen te verwachten zijn;
- h. plan van aanpak: plan dat weergeeft hoe een archeologische uitvoerder de vragen zoals omschreven in het programma van eisen denkt te gaan beantwoorden;
- i. programma van eisen: programma dat door het college wordt vastgesteld en waarmee kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek.
- j. gemeentelijke beleidsadvieskaart: kaart behorende bij de archeologische paragraaf van het bestemmingsplan.

Artikel 2.

Gemeentelijk erfgoedregister

1. Burgemeester en wethouders houden een door eenieder te raadplegen gemeentelijk register bij van krachtens deze verordening onherroepelijk aangewezen cultureel erfgoed (gemeentelijk erfgoedregister).
2. Het gemeentelijk erfgoedregister bevat:
 - a. gegevens over de inschrijving en ter identificatie van het aangewezen gemeentelijk cultureel erfgoed;
 - b. gegevens over door burgemeester en wethouders van de minister ontvangen afschriften van de inschrijving van een rijksmonument in het rijksmonumentenregister als bedoeld in artikel 3.3, vijfde lid, van de Erfgoedwet.

§ 2. Aanwijzing van beschermde gemeentelijke cultuurgoederen en verzamelingen

Artikel 3.

Aanwijzing als beschermd gemeentelijke cultuurgoederen of beschermde gemeentelijke verzameling

1. Burgemeester en wethouders kunnen ambtshalve besluiten een cultuurgoed dat van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis of uitzonderlijke schoonheid is en dat als onvervangbaar en onmisbaar behoort te worden behouden voor het gemeentelijk cultuurbezit en dat in eigendom is van de gemeente of dat aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd aan te wijzen als beschermd gemeentelijk cultuurgoed.
2. Burgemeester en wethouders kunnen ambtshalve besluiten een verzameling van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis, die als geheel of door een of meer van de cultuurgoederen die een wezenlijk onderdeel van de verzameling zijn, als onvervangbaar en onmisbaar behoort te worden behouden voor het gemeentelijk cultuurbezit en die in eigendom van de gemeente is of die aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd aan te wijzen als beschermde gemeentelijke verzameling.
3. Voor de aanwijzing van een cultuurgoed dat of een verzameling die aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd is toestemming van de eigenaar vereist.
4. Over het voornemen van een aanwijzing, bedoeld in het eerste of tweede lid, alsmede over de vereemding van een beschermd gemeentelijk cultuurgoed of een beschermde gemeentelijke verzameling of over het afstand doen van de zorg daarvoor vragen burgemeester en wethouders advies aan een commissie als bedoeld in artikel 4.18 van de Erfgoedwet.
5. Dit artikel is niet van toepassing op:
 - a. beschermde cultuurgoederen en beschermde verzamelingen als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, en
 - b. cultureel erfgoed dat is aangewezen op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet.

Artikel 4.

Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als beschermd gemeentelijke cultuurgoed of beschermde gemeentelijke verzameling

1. Burgemeester en wethouders kunnen een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 3, eerste of tweede lid, ambtshalve wijzigen of intrekken. Artikel 3, vierde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het cultuurgood of de verzameling waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het cultuurgood of de verzameling waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als:
 - a. beschermd cultuurgood of beschermde verzameling als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, of
 - b. beschermd cultureel erfgoed op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet.
3. Zodra de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing onherroepelijk is geworden wordt dat onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

§ 3. Aanwijzing gemeentelijk monument

Artikel 5.

Aanwijzing als gemeentelijk monument

1. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten een monument of archeologisch monument dat van bijzonder belang is voor de gemeente vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde aan te wijzen als gemeentelijk monument.
2. Dit artikel is niet van toepassing op:
 - a. rijksmonumenten, en
 - b. monumenten en archeologische monumenten die zijn aangewezen op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet.

Artikel 6.

Voornemen tot aanwijzing

1. Een voornemen om toepassing te geven aan artikel 5 wordt door burgemeester en wethouders schriftelijk bekendgemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaak die vermeld staan in de openbare registers, bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Kadasterwet.
2. Voordat een kerkelijk monument wordt aangewezen, voeren burgemeester en wethouders overleg over het voornemen met de eigenaar.

Artikel 7.

Voorbescherming

1. De bescherming van paragraaf 4 is van overeenkomstige toepassing op het monument of archeologisch monument ten aanzien waarvan een voornemen als bedoeld in artikel 6 is bekendgemaakt.
2. De voorbescherming, bedoeld in het eerste lid, vervalt op het moment van inschrijving van de aanwijzing in het gemeentelijk erfgoedregister of op het moment waarop het aanwijzingsbesluit wordt herroepen of door de bestuursrechter wordt vernietigd.

Artikel 8.

Advies gemeentelijke adviescommissie

1. Burgemeester en wethouders vragen over het voornemen om toepassing te geven aan artikel 5 advies aan een gemeentelijke adviescommissie waarbinnen enkele leden deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg. Van de adviescommissie maken geen deel uit leden van het gemeentebestuur.
2. De gemeentelijke adviescommissie betreft in ieder geval de leden die deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg bij het advies.
3. De gemeentelijke adviescommissie brengt binnen 4 weken na ontvangst van de adviesaanvraag schriftelijk en deugdelijk gemotiveerd advies uit.

Artikel 9.

Beslistermijn en inhoud aanwijzingsbesluit

1. Op een aanvraag om aanwijzing dient te worden besloten binnen 12 weken na ontvangst van de aanvraag.
2. De aanwijzing bevat in ieder geval de plaatselijke aanduiding van het gemeentelijke monument, de datum van aanwijzing, de kadastrale aanduiding en een beschrijving van het gemeentelijke monument.

Artikel 10.

Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving

1. De aanwijzing wordt schriftelijk bekendgemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaak die vermeld staan in de openbare registers, bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Kadasterwet.
2. Zodra een aanwijzing onherroepelijk is geworden wordt deze onverwijld opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 11.

Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument

1. In een spoedeisend geval kunnen burgemeester en wethouders een monument of archeologisch monument aanwijzen als voorlopig gemeentelijk monument. In afwijking van artikel 8 wordt in dat geval aan de gemeentelijke adviescommissie advies gevraagd over de vastgestelde aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument.
2. Een aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument vervalt na 26 weken of zoveel eerder als burgemeester en wethouders een besluit hebben genomen over de aanwijzing, bedoeld in artikel 5.
3. Paragraaf 4 is van overeenkomstige toepassing vanaf het moment dat belanghebbenden schriftelijk in kennis worden gesteld van het besluit van burgemeester en wethouders tot aanwijzing van het monument of archeologisch monument als voorlopig gemeentelijk monument. Artikel 10 is van overeenkomstige toepassing op deze aanwijzing.

Artikel 12.

Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument

1. Burgemeester en wethouders kunnen ten aanzien van gemeentelijke monumenten en voorlopige gemeentelijke monumenten ambtshalve wijzigingen aanbrengen in het gemeentelijk erfgoedregister.
2. Als de wijziging ziet op het schrappen uit het register is paragraaf 3 van overeenkomstige toepassing, tenzij het monument of het archeologisch monument waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
3. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het monument of het archeologisch monument waarop de aanwijzing betrekking heeft is ingeschreven in het rijksmonumentenregister of een provinciaal erfgoedregister als bedoeld in artikel 3.17, derde lid, van de Erfgoedwet. Het vervallen van de aanwijzing wordt onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

§ 4. Bescherming gemeentelijk monument

Artikel 13.

Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument

Het is verboden een gemeentelijk monument te beschadigen of te vernielen, of daaraan onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is.

Artikel 14.

Omgevingsvergunning gemeentelijk monument

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders een gemeentelijk monument:
 - a. te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen, of
 - b. te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op:
 - a. de uitvoering van normaal onderhoud, voor zover detaillering, profilering, vormgeving, materiaalsoort en kleur van het monument niet wijzigen, en voor zover de aanleg van een tuin, park of andere aanleg, niet wijzigt, of
 - b. inpartijde veranderingen van het monument, voor zover het een onderdeel daarvan betreft dat vanuit het oogpunt van monumentenzorg zonder betekenis is.
3. Burgemeester en wethouders kunnen in het belang van de monumentenzorg nadere regels stellen met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden aan een gemeentelijk monument. Deze regels kunnen mede inhouden een vrijstelling van het verbod, bedoeld in het eerste lid, of een plicht tot het melden van handelingen bedoeld in het tweede lid.

Artikel 15.

Intrekken van de omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning, bedoeld in artikel 14, eerste lid, kan door burgemeester en wethouders worden

ingetrokken:

- a. als de verlening berust op onjuiste of onvolledige gegevens en de juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid;
- b. voor zover veranderde omstandigheden of feiten met betrekking tot de activiteit waarvoor de omgevingsvergunning is verleend, zich in overwegende mate tegen voortzetting of ongewijzigde voortzetting van die activiteit verzetten.

Artikel 16.

Weigeringsgronden

1. De vergunning kan slechts worden verleend als het belang van de monumentenzorg zich daartegen niet verzet.
2. Een omgevingsvergunning voor een kerkelijk monument wordt niet verleend zonder overeenstemming met de eigenaar.

§ 5. Rijksmonumenten

Artikel 17.

Advies omgevingsvergunning rijksmonument

Burgemeester en wethouders zenden onverwijld een afschrift van de ontvankelijke aan-vraag om omgevingsvergunning voor een rijksmonument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder f, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor advies aan de adviescommissie, bedoeld in artikel 8, eerste lid. Artikel 8, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 6. Gemeentelijke stads- en dorpsgezichten

Artikel 18.

Aanwijzing als beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van burgemeester en wethouders, stads- en dorpsgezichten aanwijzen als beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht.
2. Burgemeester en wethouders zenden het voorstel voor advies aan de adviescommissie, bedoeld in artikel 8, eerste lid. Artikel 8, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.
3. De gemeenteraad beslist binnen 18 weken na verzending van het voorstel, bedoeld in het tweede lid.
4. Een aangewezen gemeentelijk stads- of dorpsgezicht wordt onverwijld opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister.
5. De gemeenteraad stelt ter bescherming van een op grond van het eerste lid aangewezen beschermd stads- of dorpsgezicht een bestemmingsplan vast als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- en dorpsgezicht kan hiertoe een termijn worden gesteld.
6. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht wordt bepaald of en in hoeverre geldende bestemmingsplannen als beschermend plan in de zin van het vorige lid kunnen worden aangemerkt, dan wel of een beheersverordening als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening

kan worden vastgesteld.

7. Als een bestemmingsplan als bedoeld in het vijfde of zesde lid, opnieuw moet worden vastgesteld ingevolge artikel 3.1, tweede lid, van de Wet ruimtelijke ordening, kan de gemeenteraad in afwijking van artikel 3.1, eerste lid, van die wet, voor het desbetreffende gebied een beheersverordening als bedoeld in die wet vaststellen.
8. Dit artikel is niet van toepassing op beschermde stads- en dorpsgezichten die zijn aangewezen op grond van artikel 35, eerste lid, van de Monumentenwet 1988 of een provinciale verordening als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 19.

Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als beschermd gemeentelijke stads- en dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van burgemeester en wethouders, een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 18, eerste lid, wijzigen of intrekken. Artikel 18, tweede en derde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het stads- en dorpsgezicht waarop aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het stads- en dorpsgezicht waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als:
 - a. beschermd stads- en dorpsgezicht als bedoeld in artikel 35, eerste lid, van de Monumentenwet 1988, of
 - b. beschermd stads- en dorpsgezicht op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
3. Zodra de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing onherroepelijk is geworden wordt dat onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 20.

Verbodsbepaling en aanvraag vergunning

1. Het is in een beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht verboden om zonder omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, een bouwwerk te slopen.
2. De omgevingsvergunning kan in ieder geval worden geweigerd als naar het oordeel van burgemeester en wethouders niet aannemelijk is dat op de plaats van het te slopen bouwwerk een ander bouwwerk kan of zal worden gebouwd.
3. De artikelen 15 en 16 zijn van overeenkomstige toepassing.
4. Het eerste lid is niet van toepassing op het slopen ingevolge een verplichting als bedoeld in de artikelen 13, 13a of 13b van de Woningwet.

§ 7. Instandhouding van archeologische terreinen.

Artikel 21.

Instandhoudingsbepaling.

1. Het is verboden om in een archeologisch monument, bedoeld in artikel 1, onder a, sub 2 of een archeologisch verwachtingsgebied, bedoeld in artikel 1, onder g, de bodem dieper dan 30 cm onder de oppervlakte te verstoren.
2. Het verbod in het eerste lid is niet van toepassing indien;
 - a. het een verstoring betreft van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de archeologische waardekaart, en waarbij die verstoring plaats vindt:
 - in een gebied met lage archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 10.000 m², of;
 - in een gebied met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 1.000 m² bij onverveend bovenland of kleiner is dan 5.000 m² bij een getijde-inversierug
 - in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 100 m² bij zone waarbinnen historische bebouwing heeft plaatsgevonden of kleiner is dan 50 m² bij zone AMK-terrein.
 - b. in het geldend bestemmingsplan bepalingen zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg;
 - c. in een wijzigingsplan, een uitwerkingsplan, een binnenplanse afwijking, nadere eisen, een buitenplanse afwijking, een buitenplanse tijdelijke afwijking of een buitenplanse kleine afwijking als bedoeld in de artikelen 2.12 lid 1, onderdeel a, onder 1, 2.12 lid 1, onderdeel a, onder 3, 2.12 lid 2 of 2.12 lid 1, onderdeel a, onder 2 van Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voorschriften zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg;
 - d. het college nadere regels stelt met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot een verstoring van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op gemeentelijke archeologische waardekaart of de gemeentelijke beleidsadvieskaart.
 - e. een rapport is overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
 - het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
 - de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
 - in het geheel geen archeologische waarden aanwezig zijn.

Artikel 22.

Opgravingen en begeleiding.

1. Indien binnen het grondgebied van de gemeente Amstelveen onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van het doen van opgravingen in de zin van artikel 1 sub 1c van de Erfgoedwet, dient, onverminderd de overige bepalingen van deze wet:
 - a. het college een programma van eisen vast te stellen als bedoeld in artikel 1 onder i, waarbij nadere regels worden gesteld ten aanzien van het onderzoek.
 - b. de verstoorder, voorafgaande aan het onderzoek, een plan van aanpak als bedoeld in artikel 1 onder h van deze verordening ter goedkeuring aan het bevoegd gezag te overleggen.
2. In de nadere regels neemt het college bepalingen op met betrekking tot het toezicht op de feitelijke uitvoering van het plan van aanpak. Tijdens het onderzoek dienen aanwijzingen van het college in acht te worden genomen.
3. Om te kunnen beoordelen of het plan van aanpak aan het programma van eisen en eventuele nadere regels voldoet, vraagt het bevoegd gezag advies aan een deskundige, zoals omschreven in de Wet op de Archeologische monumentenzorg.

Artikel 23.

Procedure.

De bepalingen uit artikel 8, 15 en 16 zijn van overeenkomstige toepassing op de bepalingen uit artikel 21, tweede lid, onder e, en artikel 22, eerste lid, onder b.

§ 8. Handhaving en toezicht

Artikel 24.

Strafbepaling

Degene die handelt in strijd met artikel 13 of het bepaalde krachtens artikel 14, derde lid, van deze verordening wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie of een hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Artikel 25.

Toezichthouders

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast de aangewezen (handhavings)ambtenaren.
2. Burgemeester en wethouders kunnen daarnaast andere personen met dit toezicht belasten.

§ 9. Slotbepalingen

Artikel 26.

Intrekken oude verordening

De Erfgoedverordening gemeente Amstelveen 2010 wordt ingetrokken.

Artikel 27.

Overgangsrecht

1. Een krachtens de Erfgoedverordening gemeente Amstelveen 2010 aangewezen en geregistreerd gemeentelijke monument, wordt geacht aangewezen en geregistreerd te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.
2. Aanvragen om vergunningen die zijn ingediend voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld met inachtneming van de Erfgoedverordening gemeente Amstelveen 2010.

Artikel 28.

Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op de dag nadat deze is bekend gemaakt.

2. Deze verordening wordt aangehaald als: Erfgoedverordening gemeente Amstelveen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Amstelveen,
28 september 2016.

De voorzitter,

De griffier,

Toelichting

ALGEMEEN DEEL

Inleiding

Het gemeentelijk erfgoedbeleid verandert. Vooral de bundelingen van wetgeving in één Erfgoedwet en de verwachte invoering van de Omgevingswet stimuleren zowel een meer integraal gemeentelijk erfgoedbeleid als de erkenning dat erfgoed een integraal onderdeel is van (de kwaliteit van) de fysieke leefomgeving. Door de invoering van deze twee wetten is het bereik van de gemeentelijke Erfgoedverordening in vergelijking met de voorgaande verordening zowel breder – het betreft nu monumenten én cultuurgoederen – als smaller: belangrijke fysieke onderwerpen zoals de aanwijzing of bescherming van stads- en dorpsgezichten of archeologische waarden en verwachtingen worden steeds minder geregeld via een verordening en meer via het bestemmingsplan en straks, onder de Omgevingswet, het omgevingsplan. Per saldo leidt een en ander tot een vereenvoudigde Erfgoedverordening.

De Erfgoedverordening wordt vernieuwd vanwege de invoering van de nieuwe Erfgoedwet, per 1 juli 2016. De Erfgoedwet vervangt en integreert verschillende wettelijke regelingen op het gebied van het cultureel erfgoed. Naast de Erfgoedwet wordt besluitvorming over cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving op termijn geregeld via de Omgevingswet. De Erfgoedwet anticipeert op de invoering van de Omgevingswet door overgangsrecht als gevolg waarvan delen van de Monumentenwet 1988 van kracht blijven, tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarom is deze verordening zowel gebaseerd op de Erfgoedwet als op de Monumentenwet 1988.

In de Omgevingswet zal materieel gezien het bestaande stelsel van monumenten- en sloopvergunningen nagenoeg één-op-één worden overgenomen. Wel vindt op een aantal wetstechnische, procedurele en inhoudelijke punten stroomlijning plaats, die samenhangt met de samenvoeging met andere stelsels en de achterliggende vereenvoudigingsgedachte. Ook bepalingen over taken en bevoegdheden van de gemeentelijke monumentencommissies, de aanwijzing van beschermde stads- en dorpsgezichten en in dat kader het opstellen van beschermende bestemmingsplannen (straks omgevingsplannen) en de bepalingen over de archeologische monumentenzorg in bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen zullen overgaan naar de Omgevingswet.

Reikwijdte

De Erfgoedwet integreert de Regeling materieelbeheer museale voorwerpen 2013, de Wet verzelfstandiging museale diensten, de Monumentenwet 1988 (Mw 1988), de Wet tot behoud van cultuurbezit (Wbc), de Uitvoeringswet UNESCO-verdrag 1970 inzake onrechtmatige invoer, uitvoer of eigendomsoverdracht van cultuurgoederen en de Wet tot teruggave cultuurgoederen afkomstig uit bezet gebied. In aansluiting op de Erfgoedwet is gekozen voor een brede Erfgoedverordening die conform het begrip 'cultureel erfgoed' ziet op zowel onroerend cultureel erfgoed (monumenten) als roerend cultureel erfgoed (cultuurgoederen). Deze verordening ziet in beginsel niet meer op archeologie. Archeologische waarden moeten worden geborgd via het ruimtelijke spoor (lees: de bestemmingsplannen en de afwijkvergunning op basis van de Wabo) op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening en artikel 5.2 van het Besluit omgevingsrecht. [Omdat er binnen de gemeente nog bestemmingsplannen zijn waarin de bescherming van archeologische monumenten niet is opgenomen, is in het overgangsrecht afzonderlijk in een vangnetbepa-

ling voorzien (artikel 23).]

Wettelijke grondslag

De grondslag voor deze verordening bestaat uit artikel 3.16 van de Erfgoedwet en, op de voet van het overgangsrecht van artikel 9.1 van de Erfgoedwet, de artikelen 12, 15 en 38 van de Monumentenwet 1988. Deze laatste wetgeving blijft op grond van het overgangsrecht van de Erfgoedwet van kracht tot de invoering van de Omgevingswet. Daarnaast zijn ook de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) van belang in verband met de bescherming van monumenten door middel van omgevingsvergunningen.

ARTIKELSGEWIJS

Enkel die bepalingen die nadere toelichting behoeven worden hieronder behandeld.

Artikel 1. Begripsbepalingen

De wettelijke definities uit artikel 1.1 van de Erfgoedwet gelden onverkort voor de begrippen die gebruikt worden in deze verordening, nu deze verordening berust op artikel 3.16 van de Erfgoedwet en derhalve in samenhang met de Erfgoedwet moet worden gelezen. Artikel 1 van deze verordening bevat daarom uitsluitend de begrippen “gemeentelijk monument”, “minister”, “omgevingsvergunning” en “stads- en dorpsgezichten” waarvan de definitie moet worden omschreven of die kortheidshalve zijn gegeven en die niet reeds (in deze vorm) in artikel 1.1 van de Erfgoedwet zijn gegeven.

De voor deze verordening relevante begrippen uit de Erfgoedwet zijn:

- archeologisch monument: terrein dat deel uitmaakt van cultureel erfgoed vanwege de daar aanwezige overblijfselen, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden, met inbegrip van die overblijfselen, voorwerpen en sporen;
- archeologische vondst: overblijfsel, voorwerp of ander spoor van menselijke aanwezigheid in het verleden afkomstig van een archeologisch monument;
- beschermd cultuurofgoed: cultuurofgoed dat:
 - a. als zodanig is aangewezen op grond van artikel 3.7, eerste lid [van de Erfgoedwet];
 - b. voorkomt in een opsomming als bedoeld in artikel 3.7, derde lid [van de Erfgoedwet]; of
 - c. in geval van de aanwijzing van een beschermde verzameling op grond van artikel 3.8, eerste lid, [van de Erfgoedwet] zolang nog geen opsomming voor die verzameling is vastgesteld, redelijkerwijs onder de algemene omschrijving van die beschermde verzameling valt;
- beschermde verzameling: verzameling die is aangewezen op grond van artikel 3.7, tweede lid [van de Erfgoedwet];
- cultureel erfgoed: uit het verleden geërfde materiële en immateriële bronnen, in de loop van de tijd tot stand gebracht door de mens of ontstaan uit de wisselwerking tussen mens en omgeving, die mensen, onafhankelijk van het bezit ervan, identificeren als een weerspiegeling en uitdrukking van zich voortdurend ontwikkelende waarden, overtuigingen, kennis en tradities, en die aan hen en toekomstige generaties een referentiekader bieden;
- cultuurofgoed: roerende zaak die deel uitmaakt van cultureel erfgoed;
- kerkelijk monument: monument dat eigendom is van een kerkgenootschap, een zelfstandig onderdeel daarvan, een lichaam waarin kerkgenootschappen zijn verenigd, of van een ander genootschap op geestelijke grondslag en dat uitsluitend of voor een overwegend deel wordt gebruikt voor het gezamenlijk belijden van de godsdienst of levensovertuiging;
- monument: onroerende zaak die deel uitmaakt van cultureel erfgoed;
- normaal onderhoud: noodzakelijke reguliere werkzaamheden die gericht zijn op het behoud van monumentale waarde;
- rijksmonument: monument of archeologisch monument dat is ingeschreven in het rijksmonumentenregister;
- rijksmonumentenregister: register als bedoeld in artikel 3.3 [van de Erfgoedwet];
- verzameling: cultuurofgoederen die uit cultuurhistorisch of wetenschappelijk oogpunt bij elkaar horen.

Artikel 2. Gemeentelijk erfgoedregister

Het gemeentelijk erfgoedregister heeft betrekking op al het (beschermde) gemeentelijk aangewezen cultureel erfgoed als dat krachtens deze verordening is gebeurd. Het gaat om door het gemeentebestuur zelf aangewezen monumenten, stads- of dorpsgezichten of cultuurgoederen. [Daarnaast is in het tweede lid geregeld dat ook informatie over rijksmonumenten die in de gemeente zijn gelegen in het gemeentelijk erfgoedregister worden opgenomen. Op grond van de Erfgoedwet ontvangen burgemeester en wethouders deze informatie in afschrift van de minister bij de inschrijving in het rijksmonumentenregister.]

Dit artikel geeft uitvoering aan de verplichting van artikel 3.16, derde lid, van de Erfgoedwet en is daarmee van toepassing op al het cultureel erfgoed, ongeacht of het om onroerende of roerende zaken gaat, dat is aangewezen op grond van deze verordening.

Het woord “onherroepelijk” betekent hier dat tegen de aanwijzing geen beroep (of bezwaar) is ingesteld of dat het is afgewezen.

Artikel 3. Aanwijzing als beschermd gemeentelijke cultuurgoeder of beschermde gemeentelijke verzameling

Dit artikel maakt het mogelijk dat topstukken van het gemeentelijk cultuurbezit worden aangewezen als beschermde gemeentelijke cultuurgoederen of beschermde gemeentelijke verzamelingen, voor zover deze niet al voor het Nederlandse cultuurbezit als beschermde cultuurgoederen zijn aangewezen door de minister op grond van artikel 3.7 van de Erfgoedwet of door gedeputeerde staten op grond van de provinciale erfgoedverordening krachtens artikel 3.17 van de Erfgoedwet. De formele gevolgen van een aanwijzing van een cultuurgoed of verzameling als beschermd gemeentelijk cultuurgoed of beschermde gemeentelijke verzameling zijn beperkt: ingevolge artikel 2 van deze verordening zullen ze ingeschreven dienen te worden in het gemeentelijk erfgoedregister en er geldt op grond van het derde lid, in aanvulling op artikel 4.18 van de Erfgoedwet, een adviesverplichting bij een eventuele vervreemding daarvan door de gemeente of wanneer de gemeente afstand wil doen van het eigendom of de zorg voor het cultuurgoed dat of de verzameling die aan haar was toevertrouwd. De aanwijzing heeft daarnaast vooral een symbolische betekenis en geeft uitdrukking aan het belang dat de gemeente stelt in het betreffende cultuurgoed of de betreffende verzameling.

De aanwijzing van beschermde gemeentelijke cultuurgoederen en verzamelingen kan uitsluitend betrekking hebben op cultuurgoederen en verzamelingen die in eigendom zijn van de gemeenten of cultuurgoederen en verzamelingen waarvan de zorg aan de gemeente is toevertrouwd. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn bij cultuurgoederen die door de gemeente in bruikleen zijn verkregen uit collecties van derden. Voor aanwijzing van dergelijke cultuurgoederen is overeenstemming met de eigenaar een vereiste. Burgemeester en wethouders moeten voorts in het geval van een schenking, erfstelling, legaat of aankoop eventuele beperkende of andere juridische voorwaarden in acht nemen.

Er kan op grond van deze verordening geen sprake zijn van de aanwijzing van cultuurgoederen van derden als beschermde gemeentelijke cultuurgoederen of verzamelingen, zonder toestemming van de eigenaar. Er bestaat onvoldoende wettelijke grondslag om bij verordening een juridisch beschermingsregime eenzijdig aan een andere eigenaar op te leggen, zoals dat geldt voor de op rijksniveau beschermde cultuurgoederen (zie Hoofdstuk 4 van de Erfgoedwet). Van een eventuele aanwijzing zou daardoor geen enkele beschermde werking uitgaan. Daarom is ervan afgezien een aanwijzingsbevoegdheid voor burgemeester en wethouders te creëren.

Artikel 4. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als beschermd gemeentelijke cultuurgoed of beschermde gemeentelijke verzameling

Dit artikel bepaalt o.a. dat bij wijziging (van niet-ondergeschikte aard) van een aanwijzing en bij intrekking van de status als beschermd gemeentelijke cultuurgoed of beschermde gemeentelijke verzameling dezelfde adviesprocedure geldt als bij onder meer de aanwijzing daarvan; over het voornemen daartoe vragen burgemeester en wethouders advies aan een commissie als bedoeld in artikel 4.18 van de Erfgoedwet. Bij een wijziging van ondergeschikte betekenis kan o.a. gedacht worden aan de plaatsaanduiding i.v.m. verhuizing van een cultuurgoed naar een andere locatie ter plekke of omdat het in tijdelijke bruikleen wordt gegeven aan een museum. Voorts is hier bepaald dat een aanwijzing vervalt zodra het cultuurgoed of de verzameling waarop de aanwijzing betrekking door de minister op een provincie wordt aangewezen als beschermd

cultuurofgoed of beschermde verzameling.]

Artikel 5. Aanwijzing als gemeentelijk monument

Dit artikel regelt de toekenning van de status van gemeentelijk monument aan een monument of archeologisch monument (een tuin en een park vallen binnen het begrip 'monument', natuurlandschap niet). De aanwijzing vergt een belangenafweging tussen het met de aanwijzing te dienen belang en de overige bij de aanwijzing betrokken belangen, waaronder planologische en/of economische belangen of het gebruik van het monument of archeologisch monument. Deze formulering is ontleend aan artikelen 3.1, eerste lid, en 3.16, tweede lid, van de Erfgoedwet.

Burgemeester en wethouders hebben beleidsvrijheid bij de aanwijzing van een monument of archeologisch monument als beschermd gemeentelijk monument; er geldt bovendien niet zoiets als de voorheen gehanteerde vijftigjarengrens voor monumenten. Bij de afweging van belangen die daarbij een rol spelen moeten ook de belangen van het gebruik ten opzichte van de te beschermen monumentale waarde uitdrukkelijk en gemotiveerd naar voren komen. Bij de voorbereiding van een aanwijzing moeten deze belangen derhalve in concreto worden onderzocht. Artikel 2 van de oude verordening (vergelijkbaar met het oude artikel 2, eerste lid, van de Monumentenwet 1988) over het gebruik van het monument, keert echter niet terug in deze verordening. Voor de aanwijzing als gemeentelijk monument voegt de bepaling over het gebruik van het (archeologisch) monument geen belang toe dat niet al op grond van artikel 3:4, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) dient te worden meegewogen. Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State gaat het bij een besluit over de aanwijzing als beschermd monument om de afweging van het algemeen belang dat is gemoeid met de bescherming van het cultureel erfgoed tegen de belangen die de eigenaar heeft bij al dan niet aanwijzing. Het gebruik van het monument wordt beschouwd als een aspect van de belangen van de eigenaar en behoeft daarom niet afzonderlijk te worden benoemd.

Artikel 6. Voornemen tot aanwijzing

Eerste lid

Ieder monument is gegeven de begripsbepaling van artikel 1.1 van de Erfgoedwet per definitie een onroerende zaak (het gebouw). Ieder archeologisch monument omvat ten minste één onroerende zaak (het terrein, dat vanwege en samen met de daar aanwezige overblijfselen, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden, met inbegrip van die overblijfselen, voorwerpen en sporen, gegeven de begripsbepaling van artikel 1.1 van de Erfgoedwet wordt aangemerkt als archeologisch monument). Voor alle zakelijk gerechtigden op de betreffende onroerende zaken is ontvangst van het voornemen van een aanwijzing door burgemeester en wethouders van belang, niet alleen voor de eigenaar. Zie ook artikel 1, onder a, onderdeel 1, jo. artikel 1, onder b, onderdeel 5, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Onder zakelijk gerechtigden vallen ook hypothecaire schuldeisers ten aanzien van de onroerende zaak.

Tweede lid

De aanwijzing van kerkelijke monumenten vereist voorafgaand overleg met de eigenaar. Het gaat dan per definitie om een monument dat eigendom is van een kerkgenootschap, een zelfstandig onderdeel daarvan, een lichaam waarin kerkgenootschappen zijn verenigd, of van een ander genootschap op geestelijke grondslag en dat uitsluitend of voor een overwegend deel wordt gebruikt voor het gezamenlijk belijden van de godsdienst of levensovertuiging (artikel 1.1 van de Erfgoedwet). Dit lid stemt overeen met de vergelijkbare eis in artikel 3.1 van de Erfgoedwet en artikel 3.2a van de Wabo en doet recht aan de bijzondere positie van het kerkelijk monument als plaats voor het gezamenlijk belijden van godsdienst of levensovertuiging. Dit geldt naast de algemene regel van artikel 4:8 van de Awb op grond waarvan belanghebbenden zoals eigenaren moeten worden gehoord.

Artikel 7. Voorbescherming

Het is wenselijk ook ten aanzien van gemeentelijk monumenten in voorbescherming te voorzien. Dat gebeurt met dit artikel. De voorbescherming start zodra burgemeester en wethouders het voornemen tot aanwijzing hebben bekendgemaakt aan de zakelijk gerechtigden. Het is vergelijkbaar met de voorbe-

scherming voor rijksmonumenten die voortvloeit uit artikel 5 van de Monumentenwet 1988 (dat, zoals dat luidde voor inwerkingtreding van Erfgoedwet, tot inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft gelden voor rijksmonumenten).

Artikel 8. Advies gemeentelijke adviescommissie

Artikel 15 van de Monumentenwet 1988 blijft van kracht tot de invoering van de Omgevingswet. Op grond van dat artikel dient ten minste in de onderhavige verordening te zijn geregeld de inschakeling van “een commissie op het gebied van de monumentenzorg die in elk geval tot taak heeft te adviseren over aanvragen om een omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.” Hieraan wordt in dit artikel uitvoering gegeven. Binnen de commissie zijn enkele leden deskundig op het gebied van de monumentenzorg. Hiertoe behoort ook de archeologische monumentenzorg.

De Monumentenwet 1988 laat de ruimte om voor de adviestaak voor monumenten de inschakeling te regelen van een commissie waaraan in de praktijk meer taken in de fysieke leefomgeving zijn toegedicht. In de praktijk wordt de monumentencommissie bijvoorbeeld wel gecombineerd met een commissie voor ruimtelijke kwaliteit. Artikel 8 maakt daarvan gebruik om mogelijk te maken dat vooruitlopend op de Omgevingswet gewerkt kan worden met een bredere gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. Nu een voorwaarde van de Omgevingswet zal zijn dat geen leden van het gemeentebestuur deel uitmaken van deze commissie (onder de Monumentwet 1988 geldt dat voor leden van burgemeester en wethouders), is deze voorwaarde daartoe overgenomen in deze verordening.

Onder de Omgevingswet (artikel 17.9 van het wetsvoorstel zoals dat op 22 maart 2016 is aangenomen door de Eerste Kamer) zal een adviescommissie ingesteld moeten worden die tot taak heeft te adviseren over de aanvragen om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit, voor zover het andere dan archeologische monumenten betreft. Ook daarbinnen dienen enkele leden deskundig te zijn op het gebied van de monumentenzorg. Het gaat (onder de Omgevingswet) om een adviescommissie met een bredere taak voor de omgevingskwaliteit, waarin de erkenning ligt van het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Het gaat daarbij (onder de Omgevingswet) zowel om de menselijke beleving van de fysieke leefomgeving als om de intrinsieke waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden en aan dier- en plantensoorten. De Omgevingswet maakt uitdrukkelijk een bredere taakstelling van deze commissie mogelijk.

Artikel 9. Beslistermijn en inhoud aanwijzingsbesluit

NB Gemeenten kunnen afhankelijk van de gekozen beslistermijn er zelf voor kiezen of het artikel nog nadere toelichting behoeft. Als voor de termijn van 26 weken gekozen wordt kan bijvoorbeeld het volgende opgenomen worden: “Wat betreft de termijn is aangesloten bij de termijn die gehanteerd wordt in de Erfgoedwet (artikel 3.2, derde lid).”

Artikel 10. Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving

Eerste lid

Dit artikel geldt naast de algemene verplichting tot bekendmaking van besluiten op basis van de Awb. Ontvangst van de aanwijzing door burgemeester en wethouders is voor alle zakelijk gerechtigden van belang, niet alleen voor de eigenaar. Zie ook artikel 1, onder a, onderdeel 1, jo. artikel 1, onder b, onderdeel 5, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Op een aanwijzingsbesluit is deze wet ook van toepassing. Onder zakelijk gerechtigden vallen ook hypothecaire schuldeisers.

Tweede lid

De registratie van de aanwijzing in het gemeentelijk erfgoedregister is een louter administratieve verrichting en niet een besluit. Overigens zal van de aanwijzing ook inschrijving in het gemeentelijke beperkingenregister en in het kadaster plaatsvinden op grond van artikel 1, onder c en e, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken.

Artikel 11. Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument

Dit artikel biedt burgemeester en wethouders de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen een monument of archeologisch monument als gemeentelijk monument aan te wijzen. In dat geval wordt de adviescommissie zoals bedoeld in artikel 8 pas ingeschakeld na de voorlopige aanwijzing. De bescherming van paragraaf 4 geldt echter vanaf het moment dat belanghebbenden schriftelijk in kennis zijn gesteld van de voorlopige aanwijzing. Een bezwaarschrift heeft dus geen opschortende werking en daarmee kan de voorlopige aanwijzing dus niet eenvoudig omzeild worden. Als de aanwijzing definitief wordt door de opname in het erfgoedregister loopt deze bescherming door. Als er uiteindelijk geen opname in het erfgoedregister plaatsvindt vervalt de bescherming.

Artikel 12. Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument

Dit artikel bepaalt dat op het schrappen uit het register van een aanwijzing als gemeentelijk monument dezelfde procedure geldt als bij de aanwijzing daarvan. Voorts is hierin bepaald dat de aanwijzing als gemeentelijk monument vervalt zodra een monument is opgenomen in het rijksmonumentenregister of in een provinciaal erfgoedregister.

Artikel 13. Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument

Dit artikel is voor gemeentelijke monumenten naar analogie met artikel 11, eerste lid, van de Monumentenwet 1988 geschreven, zoals dat is gewijzigd door artikel 10.18 van de Erfgoedwet, met inbegrip van de instandhoudingsplicht die daarbij is geïntroduceerd.

Artikel 14. Omgevingsvergunning gemeentelijk monument

Dit artikel is gebaseerd op artikel 2.2 van de Wabo en inhoudelijk grotendeels gelijk aan de oude verordening.

Artikel 16. Weigeringsgronden

In het eerste lid ligt op grond van de belangenafweging die moet worden gemaakt tevens besloten dat rekening wordt gehouden met het gebruik van het monument. In het tweede lid is voor wat betreft de vereiste overeenstemming met de eigenaar van een kerkelijk monument aangesloten bij artikel 3.2a van de Wabo.

Artikel 17. Advies omgevingsvergunning rijksmonument

Zie de toelichting bij artikel 8. De term “rijksmonument” is gedefinieerd in artikel 1.1 van de Wabo (op grond van artikel 10.9 van de Erfgoedwet). De procedure inzake deze omgevingsvergunning is geregeld in die wet. De gemeenteraad is verplicht om de inschakeling van een commissie die adviseert over omgevingsvergunningen bij rijksmonumenten te regelen bij verordening (artikel 15 van de Monumentenwet 1988).

Artikel 18. Aanwijzing als beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht

Dit artikel geeft de mogelijkheid aan de gemeenteraad om gemeentelijke stads- en dorpsgezichten aan te wijzen, die vervolgens krachtens het bestemmingsplan moeten worden beschermd. Dit is vergelijkbaar met de thans nog geldende artikelen 35 en 36 van de Monumentenwet 1988; echter zonder de plicht de minister te horen. Artikel 36 van de Monumentenwet 1988 zal vervallen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarna is het aanwijzen van gemeentelijke van stads- en dorpsgezichten mogelijk via het omgevingsplan. Voor de bescherming van rijksmonumenten binnen het gemeentelijke stads- en dorpsgezicht geldt artikel 11 van de Monumentenwet en van gemeentelijke monumenten artikel 13 van deze verordening. Ook het Rijk zal de bescherming van stads- en dorpsgezichten van landelijke betekenis dan op basis van de Omgevingswet regelen via een instructie aan de gemeenten, die zij moeten overnemen in hun omgevingsplan.

Artikel 19. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als beschermd gemeentelijke stads- en dorpsgezicht

Dit artikel bepaalt o.a. dat bij wijziging (van niet-ondergeschikte aard) van een aanwijzing en bij intrekking van de status als beschermd gemeentelijke stads- en dorpsgezicht dezelfde procedure geldt als bij de aanwijzing daarvan. Voorts is hier bepaald dat een aanwijzing vervalt zodra het stads- en dorpsgezicht waarop

de aanwijzing betrekking door de minister of een provincie wordt aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht. Bij een wijziging van ondergeschikte betekenis kan o.a. gedacht worden aan wijzigingen i.v.m. de verandering van bijvoorbeeld straatnamen of huisnummers.

Artikel 20. Verbodsbepaling en aanvraag vergunning

Artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo geeft gemeente de mogelijkheid om op basis van hun verordening het slopen in een beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht aan een omgevingsvergunning te onderwerpen. Daaraan is hier uitvoering gegeven.

Artikel 21. Instandhoudingbepaling

De Wet op de archeologische monumentenzorg van 21 december 2006 verplicht de raad om, bij de vaststelling van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening, rekening te houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten. Het uitgangspunt van deze wet (voortvloeiend uit het Verdrag van Malta) en daarmee ook van deze verordening, is daarom primair dat in het bestemmingsplan, door middel van een gemeentelijke archeologische waardekaart, wordt vastgelegd waar zich archeologische waarden in de bodem kunnen bevinden. Dit artikel voorziet in de behoefte aan een overgangperiode tot het moment dat een bestemmingplan 'Malta-proof' is.

Lid 1

Tot het moment dat een 'Malta-proof'-bestemmingsplan kan worden vastgesteld, biedt deze verordening bij wijze van artikel 16 de nodige bescherming aan archeologische waarden in de bodem. Het eerste lid van artikel 16 biedt bescherming door het opgenomen verbod om dieper dan 30 cm de bodem te verstoren. In de bepaling is nadrukkelijk geen standaard diepte opgenomen, aangezien de lokale situatie zeer uiteen kan lopen. In het buitengebied kan mogelijk volstaan met een diepte van 30 cm, waarbij nog steeds voldoende bescherming kan worden geboden, terwijl een dichtbevolkt stedelijk gebied of een middeleeuwse stads-kern mogelijk al bij 10 cm problemen kan hebben om archeologische waarden voldoende te beschermen. Gemeenten moeten hier dus zelf een invulling aan geven.

Lid 2

In het tweede lid van artikel 16 worden een vijftal uitzonderingsmogelijkheden gegeven op het eerste lid. Onderdeel a is niet van toepassing, indien de verstoring plaats vindt in een archeologisch monument of verwachtingsgebied als aangegeven op de landelijk of een provinciale archeologische waardekaart. Een gemeente kan van deze kaarten gebruik maken, indien het zelf nog niet beschikt over een gemeentelijke archeologische waardekaart. Deze waardekaarten hanteren over het algemeen een driedeling wat betreft de mate waarin archeologische waarden in de bodem kunnen worden aangetroffen. Deze archeologische verwachtingswaarden zijn vervolgens gekoppeld aan een aantal m2 te verstoren verwachtingsgebied. Hoe lager de verwachte archeologische waarden, hoe groter het aantal m2 kan zijn waarbinnen een verstoring mag plaatsvinden. Bij een hoge verwachtingswaarde zal het aantal m2 waarbinnen een verstoring mag plaatsvinden echter aanzienlijk kleiner zijn. Bij de bepaling van deze grenzen dient voldoende rekening gehouden te worden met de vraag wat er binnen het verwachtingsgebied aan archeologische sporen kan worden aangetroffen. In ieder geval moet binnen de gehanteerde oppervlakte dusdanig zijn dat voldoende informatie verkregen kan worden over de aard, het karakter en de datering van de (mogelijk) in de bodem aan te treffen archeologische sporen. Om dezelfde reden als in het eerste lid zijn ook in dit onderdeel geen standaardwaarden opgenomen, zodat de lokale situatie hieraan een invulling moet geven.

Onderdeel b ziet op de situatie dat het bestemmingsplan wel up-to-date is als bedoeld in de inleidende toelichting bij dit artikel. In dat geval biedt het bestemmingplan, aan de hand van een bijbehorende archeologische waardekaart, voldoende bescherming aan de in de bodem aanwezige of te verwachten archeologische waarden.

In onderdeel c worden een aantal mogelijkheden genoemd die voorheen in de Wet ruimtelijke ordening waren opgenomen en nu in artikel 2.12 Wabo. Het gaat hier om het oude projectbesluit, de oude binnenplanse ontheffing, de oude tijdelijke ontheffing en de oude buitenplanse ontheffing (voorheen de artikelen

3.10, 3.22 en 3.23 Wro) Deze bepalingen zijn met de Invoeringswet Wabo komen te vervallen. Wel geldt nog steeds dat dergelijke besluiten tot stand kunnen komen doordat bij de aanvraag voorschriften kunnen worden opgenomen met betrekking tot archeologische waarden in het gebied waarvoor de aanvraag geldt. Aan de aanvraag kan dan de voorwaarde worden verbonden dat een rapportage wordt overlegd waarin de archeologische waarden van het te verstoren terrein in voldoende mate is vastgesteld. Onderdeel e ziet op situaties buiten de aanvraag als bedoeld in onderdeel c. Het gaat hier in de eerste plaats om een verkapt vergunningstelsel ten behoeve van het realiseren van een fysiek project. Er is voor gekozen om deze bepaling dan ook onder de Wabo te laten vallen. Op grond van artikel 18 zijn de bepalingen uit hoofdstuk 3 van overeenkomstige toepassing verklaard op de beoordeling van het rapport door het bevoegd gezag. Dit rapport kan ook in de nadere regels onder d worden gevraagd en komt overeen met de mogelijkheid in artikel 39, lid 2, van de Monumentenwet 1988 in geval van een bestemmingsplan in de geest van het Verdrag van Malta.

Als laatste wordt in het rijtje het onderdeel d toegelicht. Op grond van dit artikel kan het college nadere regels stellen wat betreft de eisen aan de uitvoering van de bodemverstorende werkzaamheden in een archeologisch monument of verwachtingsgebied. Vooruitlopend op een 'Malta-proof' bestemmingsplan kunnen deze nadere regels inhoudelijk aansluiten op de situatie dat (in een bestemmingsplan waarin een archeologische paragraaf is opgenomen) de verstorende werkzaamheden worden uitgevoerd aan de hand van een aanlegvergunning, waarin vereisten betreffende de bescherming van archeologische waarden zijn opgenomen, een en ander conform de handreiking van de VNG 'Verder met Valletta'.

Artikel 22. Opgravingen en begeleiding

De verplichtingen die in deze bepaling zijn opgenomen kunnen alleen goed functioneren, indien een gemeente hierover actief de archeologische onderzoekers informeert. Immers, indien een gemeente deze bepaling in haar verordening opneemt, wordt gekozen voor een uitgebreide regiefunctie bij archeologische opgravingen binnen het gemeentelijk grondgebied. Indien een dergelijk regierol niet uitdrukkelijk gewenst, dient deze bepaling niet overgenomen te worden. In dat geval bestaat nog steeds voldoende bescherming bij opgravingen, aangezien in de Erfgoedwet, hoofdstuk 5, een aantal zaken uitputtend is geregeld. Zo bestaat een vergunningvereiste voor het doen van opgravingen; dient een rechthebbende van een terrein te dulden dat de opgravingbevoegde zijn terrein betreedt en eventueel opgravingen verricht; en is ook de eigendomskwestie van de archeologische vondsten uitputtend geregeld.

Om de bedoelde regierol goed te kunnen uitoefenen dient het college een programma van eisen op te stellen waarmee de kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek (lid 1 onder i). Vervolgens wordt van de opgraver verwacht dat hij in een plan van aanpak weergeeft hoe hij specifiek de gestelde kaders, zoals omschreven in het programma van eisen, denkt te gaan invullen (lid 1, onder h). Ook hier is sprake van een verkapt vergunningstelsel ten behoeve van de realisering van een fysiek project. Net als bij onderdeel e, van het tweede lid van artikel 21 is ervoor gekozen om deze bepaling onder de werking van de Wabo te laten vallen. Op grond van de leden 2 en 3 kunnen vervolgens nadere regels worden gesteld met betrekking tot de feitelijke uitvoering (en het toezicht daarop) en de beoordeling van het plan van aanpak.

Artikel 23. Procedure

Zoals hierboven al is aangegeven is er bij artikel 21, tweede lid, onder e en artikel 22, eerste lid, onder b sprake van een verkapt vergunningstelsel en de uitvoering van een fysiek project. Om deze reden is de Wabo van toepassing verklaard. De bepalingen uit de artikelen 8, 15 en 16, welke zien op de verlening van de omgevingsvergunning voor gemeentelijke monumenten, kunnen derhalve van overeenkomstige toepassing worden verklaard. Voor de toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij deze artikelen.

Artikel 24. Strafbepaling

Deze strafbepaling is uitsluitend voor overtreding van de instandhoudingsplicht van artikel 13 en de nadere regels krachtens artikel 14, derde lid, noodzakelijk. De strafbaarstelling van handelen zonder of in strijd met

de voorschriften van de omgevingsvergunning voor gemeentelijke monumenten is via de Wabo en de Wet op de economische delicten (artikel 1a) geregeld. Langs deze weg is ook overtreding van artikel 14, eerste lid, en 20, eerste lid, van deze verordening strafbaar.

Artikel 25. Toezichthouders

Toezichthouders zijn personen die bij of krachtens wettelijk voorschrift belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift (artikel 5:11 Awb). Toezichthouders kunnen zowel individueel als categoriaal worden aangewezen. In de artikelen 5:15 tot en met 5:19 Awb worden bevoegdheden aan toezichthouders toegekend.

Op basis van artikel 5:15 Awb is een toezichthouder bevoegd elke plaats te betreden met uitzondering van woningen zonder toestemming van de bewoner. 'Plaatsen' is daarbij een ruim begrip en omvat niet alleen erven en andere terreinen, maar ook gebouwen (niet-woningen). Uit artikel 5.13 van de Wabo volgt dat de ambtenaren die op grond van artikel 22, eerste lid, belast zijn met het toezicht op de naleving ter zake van het bepaalde bij of krachtens de Wabo, voor zover het betreft activiteiten als bedoeld in artikel 2.2, daarnaast ook bevoegd zijn, met medeneming van de benodigde apparatuur, een woning te betreden zonder toestemming van de bewoner.

Bijlage 7

Nadere regels voor subsidiëring ten behoeve van de instandhouding van gemeentelijke monumenten

Burgemeester en wethouders van de gemeente Amstelveen;

overwegende dat de gemeente in het algemeen belang het lokale cultureel erfgoed wil behouden;

overwegende dat de gemeente objecten of gebieden die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde aanwijst als gemeentelijk monument;

overwegende dat de kosten van instandhouding, in het bijzonder het onderhoud en de restauratie, van gemeentelijke monumenten hoger kunnen zijn dan de kosten voor instandhouding van niet-monumentale gebouwen, vanwege de hogere eisen aan architectonische uitwerking, materiaalgebruik en detaillering;

overwegende dat subsidie wordt gegeven ter compensatie van deze hogere kosten en het feit dat de monumenten worden aangewezen in het algemeen belang;

gelet op artikel 2, tweede lid, artikel 4, derde lid, en artikel 6, derde lid, van de Algemene subsidieverordening Amstelveen 2012;

besluiten

vast te stellen de volgende regeling:

Nadere regels voor subsidiëring ten behoeve van de instandhouding van gemeentelijke monumenten.

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

1. In deze nadere regels wordt verstaan onder:
 - a. Algemene subsidieverordening: de Algemene subsidieverordening Amstelveen 2012;
 - b. college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amstelveen;
 - c. monument: hetgeen in de Erfgoedverordening Gemeente Amstelveen wordt verstaan onder gemeentelijk monument;
 - d. onderhoud: noodzakelijke reguliere werkzaamheden die gericht zijn op het behoud van de monumentale waarde;
 - e. restauratie: werkzaamheden die het normale onderhoud te boven gaan en noodzakelijk zijn voor het herstel van het beschermde monument.
2. Onder eigenaar wordt mede verstaan:
 - a. degene die het recht van erfpacht heeft;
 - b. de houder van een recht van opstal;
 - c. de houder van een appartementsrecht;
 - d. de toekomstige eigenaar, erfpachter, houder van een recht van opstal of houder van een appartementsrecht.

Artikel 2

Doelgroep

Subsidie op grond van deze nadere regels wordt uitsluitend verstrekt aan eigenaren van een gemeentelijk monument binnen de gemeente Amstelveen.

Artikel 3

Activiteiten en kosten die voor subsidie in aanmerking komen

1. Subsidie kan worden verstrekt ter tegemoetkoming in de kosten die naar het oordeel van het college noodzakelijk zijn voor de instandhouding (onderhoud en restauratie) van het monument (in aanmerking komen casco, constructie en dak) en om de specifieke beschermingswaardige onderdelen van het monument te herstellen of te conserveren. Voor gemeentelijke monumenten met een gevelbescherming, geldt de subsidie alleen voor onderhoud en restauratie van de betreffende gevel. Ook de kosten van het opstellen van een cultuurhistorisch rapport, daaronder begrepen rapporten inzake architectuurhistorie, bouwhistorie, interieurhistorie, kleurhistorie of tuinhistorie, komen in aanmerking voor een subsidie.
2. Onder de in het eerste lid bedoelde kosten worden mede begrepen de geraamde en door het college goedgekeurde bedragen van:
 - a. de aanneemsom;
 - b. de risicoverrekening van loon- en materiaalprijsstijgingen;
 - c. de kosten van de architect en van de constructeur, voor zover inschakeling hiervan noodzakelijk is;
 - d. de verschuldigde BTW voor zover deze niet kan worden teruggevorderd;
 - e. de leges voor de omgevingsvergunning en/of enige andere vergunning die nodig is voor het treffen van de voorzieningen;
 - f. de kosten van de CAR verzekering;
 - g. de kosten van het inspectierapport van de stichting Monumentenwacht Noord-Holland of van een ander inspectierapport van een onafhankelijk adviesbureau;
 - h. de kosten van het cultuurhistorisch rapport, opgesteld door een daartoe deskundig en onafhankelijk bureau.

Artikel 4

Berekening van de subsidie voor kosten

1. De subsidie voor woonhuizen en boerderijen zonder agrarische functie bedraagt 25% van de subsidiabele kosten, met een maximum van € 10.000,-. De subsidie voor boerderijen met agrarische functie, kastelen, buitenplaatsen, kerken, molens, gemalen en overige monumenten bedraagt 25% van de subsidiabele kosten, met een maximum van € 20.000,-.
2. Het college is bevoegd van de in het eerste lid genoemde maximale subsidie binnen een marge van 10% af te wijken, indien dat in een bijzonder geval in het belang van de monumentenzorg is en er geen dringende redenen zijn voor het aanhouden van de bedoelde bijdrage.
3. Het college houdt bij de beslissing op grond van artikel 3 rekening met bijdragen die op grond van enige andere regeling zijn of kunnen worden toegekend ten behoeve van de voorgenomen activiteiten en kosten.

Artikel 5

Aanvraag van de subsidie en wijze van verdeling

1. Bij een aanvraag om subsidie dienen de volgende gegevens te worden overgelegd:
 - a. tekeningen, aangevende zowel de bestaande als de te maken toestand van het monument (schaal 1:100), de plattegronden, dwars- en langdoorsneden, de gevels met de belendingen en de plaatselijke situatie;
 - b. detailtekeningen (schaal 1:20);
 - c. een bestek;
 - d. een gespecificeerde begroting van de kosten van de voorgenomen werkzaamheden;
 - e. foto's van de huidige situatie.
2. In aanvulling op het eerste lid dient indien sprake is van een restauratie het op het monument betrekking hebbende inspectierapport van de stichting Monumentenwacht Noord-Holland dan wel een inspectierapport van een ander onafhankelijk adviesbureau te worden overgelegd. Indien sprake is van onderhoudswerkzaamheden dient de aanvrager contact op te nemen met de adviseur monumenten van de gemeente Amstelveen.
3. Om voor subsidie in aanmerking te komen, dient de aanvrager het door het college vastgestelde aanvraagformulier volledig in te vullen en op te sturen naar de gemeente Amstelveen.
4. Met betrekking tot de wijze van verdeling van de subsidie hanteert het college een of meer van de volgende criteria:
 - a. de volgorde van binnenkomst van aanvragen;
 - b. de monumentale waarde van het monument, blijkend uit het aanwijzingsbesluit als bedoeld in artikel 3, eerste lid van de Erfgoedverordening Gemeente Amstelveen;
 - c. de bouwtechnische toestand van het monument;
 - d. de geografische ligging en/of de stedenbouwkundige waarde van het monument;
 - e. de categorie monumenten waarop de aanvraag betrekking heeft.

Artikel 6

Beslissing op de aanvraag

1. Het college legt de ingediende ontvankelijke aanvragen vanaf een bedrag van € 10.000,- om advies voor aan de gemeentelijke adviescommissie als bedoeld in artikel 8 van de Erfgoedverordening Gemeente Amstelveen.
2. De gemeentelijke adviescommissie brengt het in het eerste lid bedoelde advies binnen vier weken na het voorleggen van het verzoek om advies uit aan het college.

Artikel 7

(Nadere) verplichtingen aan de subsidie

Het college kan bij het verlenen van subsidie aan de aanvrager verplichtingen opleggen met betrekking tot:

- a. de aanbesteding van het werk;
- b. de termijn waarbinnen met het treffen van de voorzieningen een aanvang moet zijn gemaakt;
- c. de termijn waarbinnen de voorzieningen gereed moeten worden gemeld, zoals bedoeld in

- artikel 10 van deze nadere regels;
- d. de financiële en/of bouwtechnische administratie van het treffen van de voorzieningen;
 - e. het beperken of wegnemen van de nadelige gevolgen van het treffen van de voorzieningen voor derden;
 - f. de kwaliteit van de uitvoering van de activiteiten.

Artikel 8

Subsidieplafond

1. Het subsidieplafond voor het subsidiëren van kosten die door een eigenaar van een gemeentelijk monument binnen de gemeente Amstelveen worden gemaakt voor het instandhouden van het monument en om de specifieke beschermingswaardige onderdelen van het monument te herstellen of te conserveren, wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld in de programmabegroting.
2. Indien het door de gemeenteraad vastgestelde plafond voor het subsidiëren van de in het eerste lid genoemde kosten is bereikt, wordt geen subsidie meer verstrekt.

Artikel 9

Weigeringsgronden

1. Het college weigert subsidie te verlenen indien:
 - a. met het treffen van de voorziening het belang van de monumentenzorg niet of in onvoldoende mate wordt gediend;
 - b. de kosten van de voorzieningen niet geacht kunnen worden in een redelijke verhouding te staan tot het te verkrijgen resultaat;
 - c. met het treffen van de voorzieningen is begonnen voordat op de aanvraag om subsidie is beslist;
 - d. de totale kosten van de werkzaamheden minder bedragen dan € 1.000,-;
 - e. minder dan vijftien jaar geleden van overheidswege geldelijke steun is verstrekt voor het treffen van ingrijpende bouwkundige voorzieningen aan dezelfde onderdelen van het monument als waarop de aanvraag betrekking heeft.
2. In bijzondere gevallen kan het college afwijken van het bepaalde in het eerste lid, onder c.

Artikel 10

Gereedmelding en subsidievaststelling

1. De werkzaamheden dienen binnen zes maanden na de datum van subsidieverlening te zijn uitgevoerd.
2. Binnen vier weken na afronding van de werkzaamheden dient door de aanvrager een gereedmelding te worden ingediend; deze wordt beschouwd als een aanvraag tot vaststelling van de subsidie.
3. De in het tweede lid bedoelde gereedmelding omvat een schriftelijke opgave van de werkelijk gemaakte kosten, onder bijvoeging van afschriften van de daarop betrekking hebbende nota's.
4. Het college stelt de subsidie vast op basis van de werkelijke kosten indien deze lager zijn dan de geraamde kosten waarop de subsidieverlening is gebaseerd.

Artikel 11

Onvoorziene gevallen

In alle gevallen waarin deze nadere regels niet voorzien of toepassing daarvan niet overeenkomt met de bedoeling van deze regels, beslist het college.

Artikel 12

Hardheidsclausule

Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van een belanghebbende afwijken van deze nadere regels, indien strikte toepassing ervan tot onbillijkheden van overwegende aard zouden leiden.

Artikel 13

Overgangsbepaling

Aanvragen om subsidie die zijn ingediend voor 16 augustus 2016 worden afgedaan volgens de bepalingen van de Nadere regels voor subsidiëring ten behoeve van de instandhouding van gemeentelijke monumenten 2013.

Artikel 14

Inwerkingtreding

Deze Nadere Regels treden in werking op de dag nadat deze is bekend gemaakt.

Artikel 15

Citeertitel

Deze nadere regels worden aangehaald als: Nadere regels voor subsidiëring ten behoeve van de instandhouding van gemeentelijke monumenten.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het college op 16 augustus 2016.

Het college van burgemeester en wethouders van Amstelveen,
de secretaris de burgemeester,

Drs. H.H. Winthorst, wnd

mevrouw drs. M.M. van 't Veld

Bijlage 8

Reglement van Orde

Erfgoedcommissie

Bijlage 9b van de Bouwverordening

REGLEMENT VAN ORDE VAN DE ERFGOEDCOMMISSIE

Artikel 1.

Definitie.

In dit Reglement wordt verstaan onder commissie: de Erfgoedcommissie

Artikel 2.

Status van de commissie.

De commissie fungeert als Erfgoed commissie als bedoeld in artikel 4.20 van de Erfgoedwet (Adviescommissie).

Artikel 3.

Taakomschrijving.

1. De commissie adviseert het college over de erfgoed aspecten van aanvragen voor een omgevings vergunning als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 sub a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
2. De commissie adviseert het college gevraagd en ongevraagd over:
 - a. het register van beschermde monumenten als bedoeld in artikel 3.3 van de Erfgoedwet;
 - b. aanvragen als bedoeld in artikel 4 van de Erfgoedwet (bescherming van erfgoed);
 - c. het aanwijzen of intrekken van beschermde ensembles als bedoeld in artikel 3.13 van de Erfgoedwet (aanwijzing als ensemble);
 - d. aanvragen als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 sub f van de Wet algemene bepalingen omgevings recht;
 - e. de toepassing van de Erfgoedverordening gemeente Amstelveen (aanwijzing van gemeentel ijke monumenten en gemeentelijk beschermde stads- of dorpsgezichten);
 - f. de toepassing van de 'Nadere regels voor subsidiëring ten behoeve van de instandhouding van gemeentelijke monumenten' (horend bij de 'Algemene subsidieverordening Amstelveen 2012');
 - g. alle overige onderwerpen die de zorg voor het erfgoed betreffen.
3. Voor de advisering baseert de commissie zich op de door de gemeenteraad vastgestelde erfgoed- nota.
4. De commissie legt het college eenmaal per jaar een verslag voor van de door haar verrichte werk zaamheden, waarin in ieder geval aan de orde komt:
 - a. op welke wijze toepassing is gegeven aan de advisering op grond van de Erfgoedverordening

- gemeente Amstelveen;
- b. bijzondere projecten en/of beleidsmatige adviezen;
 - c. de werkwijze van de commissie, waaronder de wijze waarop rekening is gehouden met zienswijzen van (derde-)belanghebbenden.

Artikel 4.

Samenstelling van de commissie en quorum.

1. De commissie bestaat uit minimaal twee leden en een voorzitter .
2. De commissie wordt ambtelijk ondersteund door een secretaris.
3. Bij verhindering van de voorzitter treedt een van de leden als zodanig op; bij verhindering van de leden kunnen zij door plaatsvervangers worden vervangen.
4. De commissie kan slechts adviezen uitbrengen indien ten minste twee leden aan-wezig zijn.
5. In afwijking van het vorige lid kan de commissie ongeacht het aantal aanwezige leden adviseren over een bouwplan indien daarover in de voorgaande vergadering niet kon worden geadviseerd wegens het ontbreken van het quorum.
6. Indien ten aanzien van een uit te brengen advies de stemmen staken, wordt het plan voor een second opinion voorgelegd aan een andere erfgoedcommissie.
7. De commissie wordt zodanig samengesteld dat daarin de volgende disciplines zijn vertegenwoordigd: restauratiearchitectuur, (plaatselijke) cultuurhistorie/architectuurhistorie .
8. De commissieleden zijn onafhankelijk en onthouden zich van een oordeel over plannen waarbij zij een persoonlijk of zakelijk belang hebben.
9. Indien meer dan één van de commissieleden op dezelfde dag verhinderd is de vergadering bij te wonen, draagt de secretaris zorg voor de aanwezigheid van een vervangend lid om de als gevolg hiervan ontbrekende expertise aan te vullen. Voor het vervangen van leden wordt geput uit het bestand met de meest recent afgetreden leden.

Artikel 5.

Benoeming en zittingsduur.

1. De leden van de commissie, waaronder ook de voorzitter, worden door de raad op voordracht van het college benoemd en ontslagen.
2. De benoeming heeft een geldigheidsduur van drie jaar en kan eenmaal met drie jaar worden verlengd.
3. Bij het bepalen van de zittingsduur telt de doorgebrachte zittingsduur in de voormalige commissies van Amstelveen mee.
4. Het college wijst de secretarissen van de commissie aan.
5. De commissie stelt een rooster van aftreden op en draagt er zorg voor dat het college tijdig op de hoogte is van een aanstaande vacature.
6. Aan de afgetreden leden wordt gevraagd zich gedurende een periode van drie jaar beschikbaar te houden als vervangend lid.

Artikel 6.

Werkwijze.

1. De commissie komt zo vaak bijeen als noodzakelijk is om tijdig advies uit te brengen.
2. De commissie is bevoegd om aan alle leden afzonderlijk mandaat te verlenen om in overleg met de secretaris advies uit te brengen over omgevingsvergunningaanvragen die van beperkte invloed zijn

op de ruimtelijke kwaliteit en om hieromtrent vooroverleg te plegen.

3. Indien het gemandateerde lid ten aanzien van een bouwaanvraag geen gebruik wenst te maken van het mandaat, legt hij de aanvraag aan de commissie voor. Voor het bepalen van de aanvang van de adviestermijn wordt uitgegaan van de datum van voorlegging aan het gemandateerde lid.
4. De vergaderingen van de commissie en de zittingen van het gemandateerde lid zijn openbaar. De secretaris draagt er zorg voor dat de aanvrager tijdig op de hoogte is van de dag en het vermoedelijke tijdstip van behandeling van zijn bouwplan.
5. De secretaris ondertekent de van de commissie uitgaande correspondentie en draagt er zorg voor dat de correspondentie in overeenstemming is met de visie van de commissie.

Artikel 7.

Vorm waarin het advies wordt uitgebracht.

1. Het monumentenadvies
 - a. De commissie brengt het erfgoed advies schriftelijk uit en motiveert dit aan de hand van de van toepassing zijnde specifiek beschermingswaardige onderdelen van het monument.
 - b. Indien de aanvrager of derde belanghebbenden een zienswijze heeft ingediend, geeft de commissie aan op welke wijze deze hebben meegewogen.
 - c. De secretaris voegt het advies toe aan de aanvraag en stemt dit af met de behandelende afdeling en indien nodig met de aanvrager en/of derde belanghebbenden
 - d. De commissie kan een advies aanhouden om de aanvrager in de gelegenheid te stellen binnen een door de commissie gestelde termijn het bouwplan aan te passen. De commissie geeft daar bij aan op welke wijze het bouwplan kan voldoen aan de erfgoednota.
 - e. De commissie kan een positief erfgoedadvies ongemotiveerd uitbrengen, tenzij de commissie op de hoogte is van ingebrachte zienswijzen van derde belanghebbenden. In dat geval weerlegt de commissie die zienswijzen aan de hand van de erfgoednota en vermeldt daarbij waarom het plan wel aan de nota voldoet.
2. Overige adviezen

De commissie brengt de overige adviezen schriftelijk en gemotiveerd uit en betreft daarbij uitsluitend de van toepassing zijnde wettelijke en beleidsmatige kaders. De commissie kan een motivering achterwege laten indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat daaraan geen behoefte bestaat.

Artikel 8

Termijn van advisering.

1. De commissie dan wel het fungerende gemandateerde lid brengt het advies over een aanvraag voor een vergunning binnen drie weken uit nadat door of namens het college daarom is gevraagd. Indien sprake is van een second opinion zoals bedoeld in artikel 4, zesde lid van deze verordening kan de termijn worden verlengd.
2. De commissie brengt het advies over andere aangelegenheden uit binnen de daartoe door of namens het college bij de adviesaanvraag vermelde termijn.
3. Het college bepaalt in welke gevallen het noodzakelijk is een plan aan de commissie voor te leggen. In overige gevallen is de secretaris op grond van artikel 6.2 van het Besluit Omgevingsrecht bevoegd om advies te geven. De secretaris brengt het advies uit binnen twee weken nadat door of namens het college daarom is gevraagd.

Artikel 9.

Verslaglegging.

1. De secretaris stelt van elke vergadering een verslag op. Nadat de commissie het verslag heeft vastgesteld is dit openbaar en zendt de secretaris dit ter kennisneming aan de portefeuillehouder.
2. De secretaris zendt het verslag voorts naar andere daarvoor in aanmerking komende personen en instanties, eventueel met een begeleidend schrijven.

Artikel 10.

Geldelijke vergoeding.

De leden van de commissie, waaronder de voorzitter ontvangen voor hun werkzaamheden een door het college op basis van het tarief van de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit vast te stellen vergoeding.

Uitgave gemeente Amstelveen
Tekst W. Paijmans, gemeente Amstelveen
Redactie L. Kiep, J. Grupstra, D. van Hoogstraten
Foto's W. Paijmans, gemeente Amstelveen
Luchtfoto's Team Basis-informatie, gemeente Amstelveen
Ontwerp W. Paijmans, gemeente Amstelveen

Meer informatie?

Meer informatie over Cultureel Erfgoed, Monumenten en Archeologie vindt u op de webpagina www.amstelveen.nl/monumenten. Ook kunt u ten alle tijden bellen met de gemeente Amstelveen en vragen naar de adviseur Cultureel Erfgoed.

Gemeente Amstelveen
Laan Nieuwer-Amstel 1
1182 JR Amstelveen
T (020) 540 49 11 (algemeen)

www.amstelveen.nl

Gemeente Amstelveen
Laan Nieuwer-Amstel 1
1182 JR Amstelveen
T (020) 540 4911 (algemene nummer)
E gemeente@amstelveen.nl

